

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás

Könyvtár- és információtudományi
szakfolyóirat

63. évfolyam
HU ISSN 0041-3917

2016/6–7

Tartalom

Ajánló

FONYÓ Istvánné: **Összevontan ...**

Cikkek

KISZL Péter: Szabadegyetem a könyvtártudományért: szakmai korrajz 1995–2000	223
ESZENYINÉ BORBÉLY Mária: A magyar könyvtárosok digitális kompetenciamérésének lehetséges fogalmi kerete és indikátorai	236
BURMEISTER Erzsébet: Szerzők nevének egységesítése, szerzők szétválasztása, egyedi azonosítók	244
SIRHÁN Bálint: Készülőben a Magyar Közgyűjtemények 3D-s Adattára	251
PALOTAI Mária: Orvosi szakkönyvtárak helyzete a mai Magyarországon – egy kérdőív tanulságai	255

Műhelymunkák

JÁVORKA Brigitta: Személyes információszerzés a gyakorlatban	264
---	-----

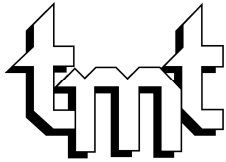
Beszámolók • Szemlék • Referátumok

MASSIS, Bruce E.: Könyvtári marketing – hagyományos vagy digitális módszerek? (Ref. Császár János)	271
---	-----

Hírek

Új kiadó alakult – Szervezeti átalakulások a Líra csoportnál • 10 éves az Országos Bírósági Integrált Könyvtári Rendszer • Forum Sententiarum Curiae • Megújul az Iparművészeti Múzeum, a Várban marad a Széchényi könyvtár • Egy legenda vége: felszámolták a leginnovatívabb magyar informatikai szervezetet • Robotpilóta segít a könyvtárban • Új funkcióval bővült a MATARKA és az EPA • Meleg vízzel hűt a Lenovo szervere • Szomorú jövő várhat a Wikipédiára • Trükközve erőlteti a Microsoft a Windows 10 frissítést • A Salesforce is meg akarta venni a LinkedIn-t • Júliustól az elektronikus aláírást is elfogadják Magyarországon • Hatékonyabb keresés a céges ügyfeleknek • Muzeális értékű könyvek örökbefogadásával ünnepelte az Eötvös Loránd Tudományegyetem fennállásának 381. évfordulóját, a Pázmány-napot az ELTE Egyetemi Könyvtár
(Összeállította: Fonyó Istvánné és Berke Barnabásné) .....

	272
--	-----

Scientific and Technical Information

Hungarian journal of library and information science

Vol. 63 • 2016/6–7

Summaries

KISZL, P.: A free university in library science: looking back to 1995-2000 223

The article describes and analyzes the history of the series of public lectures, named Open Days, initiated by the Head of the Department of Library and Information Science at the Faculty of Humanities of Eötvös Loránd University (ELTE), Krisztina Voit, till the millennium. Through a reconstruction of the programme of lectures it draws attention to research achievements and professional trends in the given period, as well as to the challenges and opportunities for Hungarian libraries and librarians at that time, which have had an impact on today's librarianship and library education as well. The Library and Information Science Institute at ELTE restarted the Open Days as a professional programme in February 2016.

ESZENYINÉ BORBÉLY, M.: Conceptual framework and indicators of measuring the digital competence of Hungarian librarians 236

The Association of Hungarian Librarians – recognizing the indisputable role of libraries and librarians in developing the population's digital competence – decided to compile a framework and indicators for measuring the digital competence of Hungarian librarians, in line with European standards. The work done is theoretically based on the DIG-COMP Framework of the European Commission. In addition to presenting the framework, which can be used in versatile ways, the study draws attention to a possible set of indicators.

BURMEISTER, E.: Unifying author names, separating authors, unique identifiers 244

The use of unique identifiers is highly beneficial for authors, institutions, publishers, funding organizations and scholarly societies, and, of course, to Current Contents databases like MATARKA. During the 14 years of its existence, the number of authors in Matarka has reached 320,000. As there is no standard on the creation of current contents, it is necessary to continuously deal with unifying author names. Two problems are to be solved: to differentiate between people having the same name, and the opposite problem, when different names point to the same person. A great help is the use of unique identifiers. Beside the use of unique identifiers, the standardization of author names and

the disambiguation of authors with the same name, the present article describes the work-flow of introducing the DOI code for electronic documents as well.

SIRHÁN, B.: Preparing the 3D Data Sore of Hungarian Public Collections 251

The Information Sciences Doctoral School of Debrecen University began a mapping of Hungarian public collections and their digital collections within the framework of a PhD research. The research aims at identifying institutions providing services with digital content to be found in Hungary (such as libraries and museums) which will be accessible for browsing in a Web3D environment designed and developed specifically for this purpose.

PALOTAI, M.: State of the art of medical libraries in Hungary. Lessons from a questionnaire 255

The author is Head of the National Health Sciences Library and President of the Federation of Hungarian Medical Libraries (MOKSZ). MOKSZ is a federation of medical and health libraries, created 20 years ago with membership on a voluntary basis. The Board of MOKSZ focuses on exploring the problems of medical libraries and on assistance to solve them. The recent negative feedback coming from the libraries and librarians concerned is worrying the Board. They are aware of the economic difficulties in health care in Hungary, of the government's efforts to normalize its functioning; they take, however, every opportunity to express their views for the benefit of member libraries and the profession.

JÁVORKA, B.: Personal information management in practice 265

The issues of personal information management or personal archiving are often raised at international fora in the context of the fast-changing digital world. However, this part of information science has received so far little attention in Hungary, regarding both its theoretical and practical sides. Even persons with appropriate information literacy consider personal information management rather as a side effect of producing content in a digital environment, than as a planned action. There are hardly any studies in literature dealing with this subject, apart from some outstanding exceptions.

Kiszl Péter

Szabadegyetem a könyvtártudományért: szakmai korrajz 1995–2000

„Rendszer, hogy naponként a hajnali órákban nyilvános előadások vannak. Ezeken mindenki megjelenhetik, de csak azok számára köteleesség, akiket névszerint kijelöltek tanulmányok folytatására. Mégis minden rendű férfiak és nők nagyszámban özönlenek ezekre az előadásokra, mindegyik azt hallgatja, amihez kedve van.”¹

(Morus Tamás: Utopia)

Tanulmányunk az 1995 októberében, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar (ELTE BTK) Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékén Voit Krisztina, akkori tanszékvezető által életre hívott Nyitott Napok című nyilvános könyvtár- és információtudományi előadás-sorozat történetét ismerteti és elemzi az ezredfordulóig. Az előadások rekonstrukcióján keresztül felhívja a figyelmet a korabeli hazai tudományos eredményekre és szakmai trendekre, a magyarországi könyvtárakat és könyvtárosokat érintő kihívásokra és lehetőségekre, melyek hatást gyakoroltak napjaink könyvtárügyére és könyvtárosképzésére is. A visszatekintés apropójául szolgál, hogy az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézete (KITI) 2016 februárjában újraindította a Nyitott Napok szakmai eseményfolyamot.

Tárgyszavak: képzés, továbbképzés, tudományszervezés, történet, trendek, könyvtárügy, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyarország

Nyitott könyvtár és nyitott egyetem

A társadalmi igények változásának hatására a 19. századtól kezdődően már Magyarországon is megjelentek a könyvtári szolgáltató rendszer olyan reformtörekvései, melyek előidézőiként a public library típusú, széles közönséget kiszolgáló, használó központú gyűjtemények nevezhetők meg.² A polgári átalakulásból fakadó kultúrharok nem kerültek el a felsőoktatást sem, így a dualizmus első felétől számos egyesület, olvasókör vagy akár dalárda alakult az egyetemek holdudvarában,³ illetve a népművelésben, a tudományos ismeretterjesztésben is egyre nagyobb szerepet szántak az ún. *szabad oktatási formáknak* (pl. nyári egyetemek).⁴ Bár e fejlődési folyamatot a szocialista államberendezkedés huzamos időszakra megakasztotta, ma már magától értetődően senki sem „zárt” intézményekként tekint a könyvtárakra és az egyetemekre: „nyitott kapuikkal” közösségi térként is való működésük, a nyilvánosságot középpontba helyező, széles körű (hagyományos és modern) eszköztárral bíró tudománykatalizáló (és népszerűsítő) szerepük vitathatatlan napjainkban. Itt utal-

hatunk arra is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) minden évben számos, a tudományos kutatásokba (közérthetően) betekintést engedő eseményt szervez. Kiemelkednek közülük a 2003 óta, a Magyar Tudomány Ünnepe (november 3.)⁵ keretében folyó rendezvények, melyek célja a hazai kutatóhelyek és eredményeik bemutatása előadásokkal, kiállításokkal, olykor filmvetítésekkel.⁶

Nyitott Napok

Bevezetőnk célja annak nyomatékos érzékeltetése volt, hogy a rendszerváltás után néhány esztendővel Voit Krisztina tanszékvezető (1. ábra)⁷ egy olyan, addig hasonló nagyságrendben előzmény nélküli, közérthető, ugyanakkor tudományos igényű könyvtár- és információtudományi rendezvénysorozatot indított szakmánk számára, mely

- az elmélet és az alkalmazás közelítését;
- az új eredmények és a jó gyakorlatok bemutatását (benchmarking);
- tudományterületünk rohamos változásának (fejlődésének) nyomon követését;

- a leendő könyvtáros hallgatók munkaerőpiacra történő beilleszkedését és szemléletformálását;
- aktuális témákról kötetlen szakmai diskurzusok lefolytatását, (szakértői) generációk találkozását;
- diszciplínánk népszerűsítését és elismertségének javítását;
- más (rokon) szakmák művelőinek meghívásával a multidiszciplinaritás erősítését, későbbi szakmai együttműködések megalapozását;
- nem utolsósorban pedig az ország elsőként alapított könyvtártudományi felsőfokú képzőhelye presztízsének emelését tette lehetővé.

1. ábra Voít Krisztina (1940–2010) portréja 2003-ból
(Fotó: Fodor János)

Meggyőződésünk, hogy az akkori közgondolkodásban, a piacgazdaságra történő áttérés viharai között még nem elterjedt szakkifejezéssel élve, valójában bizonyos könyvtárszakmai *társadalmi felelősségvállalás* (CSR = Corporate Social Responsibility)⁸ is vezérelte a rendkívül haladó szellemű Voít Krisztinát a Nyitott Napok megszervezésével.

Ha a 2. ábrán elolvassuk a szervező által jegyzett felhívást, az is világossá válik, miért definiáltuk e meghatározó jelentőségű, úttörő rendezvénysorozatot *szabadegyetemként*, ahol „a felnőttek művelését célzó tanítás szabad olyan értelemben, hogy nincs előre megállapított tantervhez kötve s nem köti a részvételt semmiféle minősítéshez.”⁹

Az ELTE BTK Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék

“Nyitott Napok”

címmel nyilvános előadásorozatot hirdet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Könyvtári és Informatikai Kamara és az IQSOFT Rt. együttes szervezésében.

A sorozat célja kettős: egyfelől az egyetemi hallgatóság számára szeretnénk olyan szakmai ismereteket nyújtani, amelyek kiegészítik és tovább bővítik a tantervben szereplő studiumok adata tudásanyagot, másfelől a könyvtáros szakma számára felkínálni olyan tájékozási lehetőségeket, amelyeket a szakmai gyakorlat megkíván.

A történeti előadásokat pedig az e témakör iránt érdeklődők figyelmébe szeretnénk ajánlani.

A rendezvény sorozat **“Nyitott Napok”** elnevezése ugyanakkor tükrözi a Tanszék azon törekvését, hogy erőteljesebben bekapcsolódjék a könyvtáros társadalom vérkeringésébe és egyúttal alkalmat teremtsen a hallgatóság - a jövőbeni könyvtáros nemzedék - számára is a Szakma mindennapjainak közelebbi megismerésére.

Budapest, 1995. október 5.

Dr. Voít Krisztina
tanszékvezető egyetemi docens

2. ábra A Nyitott Napok sorozatindító felhívása

Rendezvények 1995–2000 között

Az 1995. október 11-én, *Csapodi Csaba: A Corvina kutatás problémái* című előadásával, mintegy ötvenfős hallgatóság jelenlétében kezdődő sorozat 1995–2000 közötti programjának teljes körű feltárása időigényes kutatómunkát jelentett, ugyanis több forrásból kellett elvégezni az *adatgyűjtést*¹⁰:

- intézeti (tanszéki) irattár,
- KATALIST levelezőlistán megjelent hírek (Czövek Zoltán e-mail címéről),
- Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára archívumában fellelhető iratok,
- szaksajtó (a Könyvtári Levelező/lap hasábjain Bobokné Belányi Beáta és Hangodi Ágnes beszámolóit, illetve a tanszék felhívásait),
- Voit Krisztina hagyatékából fennmaradt iratok,
- egyéb.

Meggyőződésünk, hogy a 90-es évek második felének könyvtártudományi érdeklődési lenyomatát képező összeállításunk hasznos történeti adalékokkal szolgál *szakmánk fejlődésének* tanulmányozásához. Ennek reményében az alábbiakban közöljük a rendszerint (hetente, majd kéthetente) szerdánként 17 órától, a Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék oszlopos folyosóján rendezett Nyitott Napok teljes *kronológiáját*.¹¹

1. félév: 1995. ősz¹²

1. alkalom: 1995. október 11.

Csapodi Csaba: A Corvina-kutatás problémái

2. alkalom: 1995. október 18.

Fejér Gábor: TOPIC, az elektronikus dokumentum-visszakereső rendszer

3. alkalom: 1995. november 1.

Rózsa György: Kulturális örökség és információs társadalom

4. alkalom: 1995. november 8.

Matlák Tamás: Mire a papírhegyből CD-ROM lesz

5. alkalom: 1995. november 15.

Rozsondai Marianne: A könyvkötészeti kutatások jelentősége és eredményei a könyvtári munkában

6. alkalom: 1995. november 22.

Langer László: DOKTÁR, az elektronikus dokumentum-kezelő rendszer

7. alkalom: 1995. november 29.

Haiman György: Nyomtatott szövegek és képek vizsgálatáról

2. félév: 1996. tavasz¹³

8. alkalom: 1996. február 21.

Soltész Zoltánné: Régi könyvek és egykori tulajdonosaik

9. alkalom: 1996. február 28.

Popovics Péter: Internet-lehetőségek a könyvtáros számára

10. alkalom: 1996. március 6.

V. Ecsedy Judit: Rejtett nyomdahelyű könyvek a 16-18. században

11. alkalom: 1996. március 13.

Vajda Mária: A Z 39.50-es szabvány szerepe a könyvtári rendszerekben

12. alkalom: 1996. március 20.

Kovács Ilona: Az amerikai magyarság kutatásainak forrásai és a könyvtárak

13. alkalom: 1996. április 10.

Szántó Péter: Hogyan menedzseljük ma egy könyvtárat? (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár)

14. alkalom: 1996. április 17.

Tószegi Zsuzsanna: Multimédia

15. alkalom: 1996. április 24.

Vajda Mária: OLIB újdonságok

16. alkalom: 1996. május 8.

Pavercsik Ilona: Pest-budai könyvkereskedők az 1780–90-es években

17. alkalom: 1996. május 15.

Ramháb Mária: Egy új könyvtár megszervezése

3. félév: 1996. ősz¹⁴

18. alkalom: 1996. október 16.

Sarbak Gábor: A fragmentumkutatás eredményei és jelentősége

19. alkalom: 1996. október 30.

Sütheő Péter: Az internet

20. alkalom: 1996. november 6.

Sarbak Gábor: Pálos kéziratok

21. alkalom: 1996. november 13.

Majkó Katalin: *A Voyager-rendszer a Képzőművészeti Főiskola Könyvtárában*

22. alkalom: 1996. november 20.

Madas Edit: *Magyar nyelvű kódexeink kodikológiai és paleográfiai vizsgálata*

23. alkalom: 1996. november 27.

A Közbeszerzési törvény végrehajtásának tapasztalatai

24. alkalom: 1996. december 4.

Körmendy Kinga: *A kodikológia lehetőségei a magyar művelődéstörténet forrásainak feltárásában*

4. félév: 1997. tavasz Illusztrációtörténet¹⁵

25. alkalom: 1997. március 5.

Török Gyöngyi: *Mátyás király korának kódexei¹⁶*

26. alkalom: 1997. március 12.

Alföldi Gabriella: *Hogyan szerezzük meg az 1%-ot? (A könyvtárak lehetőségei az új adózási rendelkezések szerint)*

27. alkalom: 1997. március 19.

Wehli Tünde: *Jelentősebb középkori magyar festsített kéziratok kutatásának problémái*

28. alkalom: 1997. április 9.

Monok István: *A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán folyó könyv-könyvtártörténeti kutatások és új képzési formák*

29. alkalom: 1997. április 16.

Téglás György: *Textlib integrált rendszer bemutatása¹⁷*

30. alkalom: 1997. április 23.

Bodnár Szilvia: *Dürer, az illusztrátor*

31. alkalom: 1997. április 30.

Karsay Orsolya: *Bizánci könyvkultúra*

32. alkalom: 1997. május 7.

Vajda Erik: *A Könyvtári törvény és a magyar szakkönyvtárak*

33. alkalom: 1997. május 14.

Skaliczki Judit – Baritzné Rózsa Mária: *A Könyvtári törvény és a közművelődési könyvtárak*

Huszár Emőné: *A Könyvtári törvény és az egyetemi könyvtárak*

5. félév 1997. ősz

Közyűjteményi „rokonaink”: levéltárak és múzeumok¹⁸

34. alkalom: 1997. október 15.

Bak Borbála: *A topográfia és a térképtörténet helye a (könyvtáros, levéltáros, muzeológus) hallgatók oktatásában*

35. alkalom: 1997. október 29.

Szögi László: *Az Egyetemi Könyvtár, Levéltár és Múzeum jelenlegi helyzete és a közeljövő tendenciái. Az Egyetemi Könyvtárak Szövetségének feladatai*

36. alkalom: 1997. november 12.

Kardos József – Nagy László: *A történeti muzeológusképzés az ELTE BTK-n és a Múzeumi törvény*

37. alkalom: 1997. november 26.

Sipos Anna Magdolna: *Egy új könyvtár kialakításának stációi*
külső helyszín: ELTE Tanárképző Főiskolai Kar (1075 Budapest, Kazinczy u. 23-27.)

38. alkalom: 1997. december 10.

Klein Ágnes: *Könyvtári-informatikai szolgáltatások a magyar tudományos kutatás számára*

6. félév: 1998. tavasz Oktatás¹⁹

39. alkalom: 1998. március 4.

Voit Krisztina: *A tanszéken meginduló doktori (PhD) képzés programja és a programhoz való kapcsolódás lehetőségei²⁰*

40. alkalom: 1998. március 18.

Csoba Alice: *A doktori fokozat megszerzésével kapcsolatos ügyrendi kérdések²¹*

41. alkalom: 1998. április 1.

Kiefer Ferenc: *Az akkreditálás országos rendszere és az elbírálás kritériumairól elfogadott legújabb álláspontok²²*

42. alkalom: 1998. április 29.

Végzős hallgatók beszámolóí diplomamunkáikról (a téma kiválasztása, anyaggyűjtés, dolgozat megírásának módszerei, elért eredmények)²³

Czövek Zoltán: *Információkeresési technikák számítógépes könyvtári katalógusokban*

Éder Gábor: *Arany János olvasmányai és könyvtára*

Paulovics Zoltán: *A Magyar Könyvszemle című folyóirat története 1876–1924*

Perger Péter: *Haiman György hagyatéka az OSZK-ban*

Piróth Gábor: *A magyarországi könyvkiadás és könyvkereskedelem változásai az 1980–90-es években*

7. félév: 1998. ősz

„Pályázás – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”²⁴

43. alkalom: 1998. október 7.

Tóth Elek: *Pályázati lehetőségek a Kulturális Minisztérium szemszögéből*

44. alkalom: 1998. október 14.

Béki Gabriella: *A felsőoktatásnak kínált pályázási lehetőségek*

45. alkalom: 1998. október 28.

Györy Erzsébet: *A Soros Alapítványhoz történő pályázás lehetőségei, feltételei és a kuratóriumi munkában szerzett tapasztalatok*

46. alkalom: 1998. november 4.

Papp István: *A Nemzeti Kulturális Alap pályázási rendszere és saját tapasztalatok*

47. alkalom: 1998. november 18.

Szabó Mónika: *A British Council pályázati rendszere és a legújabb pályázási lehetőségek*²⁵

8. félév: 1999. tavasz

„Pályázás – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”

48. alkalom: 1999. február 17.

Tószegi Zsuzsanna: *A CD-ROM kiadás pályázási lehetőségei*

Sütheő Péter: *A Neumann János Számítógéptudományi Társaság Közgyűjteményi Szakosztályának tevékenysége*²⁶

49. alkalom: 1999. március 3.

Pálvölgyi Mihály: *Pályázati tapasztalatok a Phare-on keresztül*

Téglási Ágnes: *A Phare Publica pályázat állása*²⁷

50. alkalom: 1999. április 7.

Balogh Margit – Biczák Péter: *Pályázati tapasztalatok és saját menedzselési gyakorlatok (MKE Műszaki Könyvtáros Szekció és Pest Megyei Könyvtár)*²⁸

51. alkalom: 1999. március 17.

Zalainé Kovács Éva: *Összefoglaló a pályázatok kiírásával, elbírálásával kapcsolatban, illetve a saját pályázatok során szerzett ismeretekről (Könyvtári és Informatikai Kamara, Kertészeti Egyetem Központi Könyvtára)*

Fonyó Istvánné és munkatársai, valamint Majkó Katalin: *Beszámoló a pályázatokkal kapcsolatos tapasztalatokról (Budapesti Műszaki Egyetem, Képzőművészeti Főiskola)*²⁹

52. alkalom: 1999. április 21.

Gócza Gyuláné: *Költöztetés – építkezés – az új épület szolgáltatásokkal való megtöltése. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményének menedzselési kérdéseiről*³⁰

53–54. alkalom: 1999. május 5. és 1999. május 12.

Végzős hallgatók beszámolói diplomamunkájukról: a téma kiválasztásáról, az anyaggyűjtés és a dolgozat megírásának módszereiről és az elért eredményekről³¹

9. félév: 1999. ősz

Alumnusok találkozója

Az ELTE BTK Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke 1999. október 20-án tudományos konferencia keretében ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját.³² Az egykori hallgatók által ott megkezdett beszélgetésekkel, anekdotázásokkal folytatódott a Nyitott Napok programja.

55–56. alkalom: 1999. október 27. és 1999. november 3.

Az első tíz évben végzett hallgatók számolnak be pályájuk alakulásáról. Néhány meghívott: Bereczky László, F. Csanak Dóra, Ferenczy Endréné, Futala Tibor, Fügedi Péterné, Léczes Károly, Lisztes László, Katona Tamás, Kiss Jenő, Mesterházy Márta, Papp István, Surján Miklós, Sükösd Mihály, Szilvássy Zoltánné.³³

57. alkalom: 1999. november 17.

Az 1960-as és az 1970-es években végzettk csoport-összejövetele, évfolyam-találkozója – beszélgetések és visszaemlékezések.

58. alkalom: 1999. november 24.

Vendégek az 1980 után diplomázók.³⁴

10. félév: 2000. tavasz

Különleges szolgáltatások, gyűjtemények, ismerethordozók

(szatellitként: Trendek a hazai és nemzetközi könyvtárügyben vezérfonalú előadások *-gal jelölve)³⁵

59. alkalom: 2000. február 16.

Szakály Sándor: *A Hadtörténeti Intézet és Múzeum helye, helyzete kutatásai tükrében*

60. alkalom: 2000. március 1.

Tószegi Zsuzsanna és munkatársai: *Bibliotheca Hungarica – A magyar könyvtárak egy évezred tükrében című multimédia kiadvány bemutatása*³⁶

külső helyszín: Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Közhasznú Társaság (1014 Budapest, Színház u. 1.)

61. alkalom: 2000. március 22.

Moldován István: *A Magyar Elektronikus Könyvtári Egyesület és a Magyar Internetes Tájékoztatás bemutatása*

62. alkalom: 2000. március 29.

Fehér Miklós: *Egy új épület és kihívásai. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára**

63. alkalom: 2000. április 5.

Gócza Gyuláné: *Zenei dokumentumok és különleges lehetőségek*

külső helyszín: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) Zenei Gyűjteménye (1088 Budapest, Ötpacsirta u. 4.)

64. alkalom: 2000. április 12.

Huszár Ernőné: *Trendek az egyetemi könyvtárügyben és a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem stratégiája**

65. alkalom: 2000. április 26.

Bobok György: *Számítógép és zene = valami új lehetőség*

66. alkalom: 2000. május 3.

Papp István – Horváth Tibor: *Rendhagyó könyvbemutató: Könyvtárosok kézikönyve. Szerkesztői koncepciók, hogy készült, mik a tervek a közeljövőre?**

67. alkalom: 2000. május 10.

A tanszéken készült új szakdolgozatok bemutatása a hallgatók előadásában

68. alkalom: 2000. május 17.

Hidy Péter – Fodor Péter: *Bemutatjuk a Kultúra-közvetítők Társaságát és a már kiépült kapcsolatait a szakmával**

Összefüggések

Az öt esztendőn, azaz *tíz féléven* keresztül megvalósult Nyitott Napok a felsorolt *68 alkalommal* várta az érdeklődő hallgatókat és kollégákat. A rendelkezésre álló dokumentumok hozzávetőlegesen száz előadóról tanúskodnak, átlagosan 20–30 fős vendéglétszámmal (alul)becsülve *minimum kétezres összközönség* fordult meg a tanszéki eseményláncon.

Az *előadók* között nem csak szakmabelieket, azaz könyvtárosokat fedezhetünk fel. Szép számmal más, rokon területek és intézmények (pl. Szakály Sándor – *Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Török Gyöngyi – Magyar Nemzeti Galéria*) képviselőit is, illetve vállalkozásokat (pl. Fejér Gábor és Langer László – *IQSOFT*), civil szervezeteket (pl. Szabó Mónika – *British Council*), közigazgatási szerveket (pl. Tóth Elek – *Kulturális Minisztérium*) vagy akár társ-tanszékeket (pl. Pálvögyi Mihály – *Berzsenyi Dániel Főiskola*) munkatársait. Speciális alkalmakkor végzős hallgatók vagy már korábban végzetek meghívására került sor. A tanszék oktatói – a „belterjeség” elkerülése, azaz a nyitottság érdekében – csak kivételes esetekben, mindössze kétszer (Voit Krisztina egyetemi docens a doktori képzésről és Sütő Péter egyetemi adjunktus az internetről) jelentek meg a programban.

Az élet úgy hozta, hogy Haiman György 1995 novemberében még maga is előadást tartott, majd 1996 augusztusában bekövetkezett halála után, 1998 áprilisában már Perger Péter végzős egyetemi hallgató ismerteti hagyatékának OSZK-beli sorsát.

A tanszék szerepét erősítő koncepció egyértelműségét jelzi, hogy mindösszesen négy előadás folyt három *külső helyszínen* (időrendben: ELTE Tanárképző Főiskolai Kar, FSZEK Zenei Gyűjtemény, Neumann Ház, FSZEK Zenei Gyűjtemény). Utóbbi alkalommal koncertet is hallgathattak a megjelentek.

A *szervezési feladatokat* kezdetben az ötletgazda Voit Krisztina egyetemi docens látta el (erre utalnak az első időszakban domináló történeti témák), majd tanszékvezetői megbízásának lejártával, 1997 őszétől fokozatosan Bobokné Belányi Beáta egyetemi adjunktus vette át a menedzselést (ezt támasztja alá a könyvtárszervezési kérdések egyre erőteljesebbé válása a tematikában). Bobokné 1998 októberétől már a KATALIST-re küldött meghívók aláírójaként jegyzi az egyes rendezvényeket, utóbb „háziasszony”-ként.³⁷ Mindössze két alka-

lommal találjuk meg Szelle Béla egyetemi adjunktust társ-„házigazdaként”, 1999. október 27-én és 1999. november 3-án, az első tíz évben végzetek visszaemlékezéseinél.³⁸

Az első délutánok induláskor az IQSOFT Részvénytársasággal, a Magyar Könyvtárosok Egyesületével, a Könyvtári és Informatikai Kamarával (az Informatikai és Könyvtári Szövetség jogelődjével), valamint a Budapesti Könyvtároshallgatók Egyesületével *együttműködve* bonyolódtak, azonban ez a kooperáció lassan kezdett alábbhagyni (az első félév programja még az IQSOFT fejléces cégpapír-

ján jelent meg, ld. a 3. ábrát). Egy év elteltével, 1996 őszén már csak a Könyvtári és Informatikai Kamara partnersége olvasható egyetlen előadásnál (1996. november 27. – a Közbeszerzési törvény végrehajtásának tapasztalatai). A versenyszféra felé nyitást jelzi a 1997. tavaszi szemeszter programjához kötődő 1997. február 28-i Voyager és 1999. május 23-i Oracle egész napos szeminárium (ld. a 4. ábrát).³⁹ Az 1999. tavaszi félév pedig a *Neumann János Számítógéptudományi Társaság Közgyűjteményi Szakosztályának* együttműködésével szerveződik.

Tisztelt Érdeklődő!

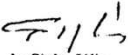
A következőkben tájékoztatom Önt a Nyitott Napok rendezvénytársaság 1995-ös programjáról. Kérem, jelezze, ha a programokra külön értesítést kér.

NYITOTT NAPOK
1995

Helyszín: ELTE Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék
VIII. Múzeum Krt. 6-8.

1995. október 11.	17 óra	Csapodi Csaba: A Corvina kutatás problémái
október 18.	17 óra	Fejér Gábor (IQSOFT): TOPIC, az elektronikus dokumentum-visszakereső rendszer
november 01.	17 óra	Rózsa György: Kulturális örökség és információs társadalom
november 08.	17 óra	Matlák Tamás (HMS): Mire a papírhegyből CD ROM lesz
november 15.	17 óra	Rozsondai Marianne: A könyvkötészeti kutatások jelentősége és eredményei a könyvtári munkába
november 22.	17 óra	Langer László (IQSOFT): DOKTÁR, az elektronikus dokumentum-kezelő rendszer
november 29.	17 óra	Haiman György: Nyomtatott szövegek és képek vizsgálatáról

Üdvözlettel:

dr. Sipka Júlia
marketing és kereskedelmi igazgató

*1142 Budapest, Teleki Blanka u. 15-17.
Postacím: 1439 Budapest, Pf. 683.
Telefon: 251-5949
Telefax: 220-5598
E-Mail: iqsoft@iqsoft.hu
Bankszámla: Budapest Bank 208-18926*

3. ábra A Nyitott Napok első szemeszterének programja

"Nyitott Napok"

1997. 1. félév

Az ELTE Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke ebben a félévben is - immár negyedszer - meghirdeti nyilvános előadássorozatát.

Célunk továbbra is kettős: a hallgatóság számára olyan ismereteket nyújtani, amelyekre a tantervi keretek között nem nyílik lehetőség. Ugyanakkor az új kutatási eredmények és az új technikai eljárások megismertetése - nézetünk szerint - a könyvtáros társadalom, a kollegák számára is hasznos lehet. Az elmúlt félévben már jeleztük, hogy egy illusztráció-történeti sorozatot kívánunk indítani. Így a könyvtári-informatikai speciális ismeretek és problémák mellett az érdeklődők ezuttal a középkori kódexfestészet, majd a korai nyomtatott könyvek illusztrációról hallgathatnak előadásokat.

Program

- Március 5. Török Gyöngyi: A Mátyás kori kéziratok néhány kérdéséről
- Március 12. Alföldi Gabriella: Hogyan szerezzük meg az 1%-ot?
/A könyvtárak lehetőségei az új adózási rendelkezések szerint/
- Március 19. Wehli Tünde: Jelentősebb középkori magyar festett kéziratok kutatásának problémái
- Április 9. Monok István: A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán folyó könyv-könyvtár-történeti kutatások és új képzési formák

- 2 -

Április 16. Textlib integrációs rendszer bemutatása

Április 23. Bodnár Szilvia: Dürer, az illusztrátor

Április 30. Karsay Orsolya: Bizánci könyvkultúra

Május 7. Vajda Erik: A Könyvtári törvény és a magyar
szakkönyvtárak

Május 14. Skalitzky Judit - Baritzné, Rózsa Mária:
A Könyvtári törvény és a közművelődési
könyvtárak

Huszár Hédi: A Könyvtári törvény és az egyetemi
könyvtárak

+

Szeretnénk felhívni a t. érdeklődők figyelmét, hogy
a Tanszék február 28-án egész napos "Voyager" szemináriumot
tart. Május 23-án kerül sor egy hasonlóan egész napos
"Oracle"-szemináriumra. Mindkét rendezvényre minden kollegát
várunk.

+

Az egyes előadások helye és időpontja - hagyományainknak
megfelelően - a Tanszéken minden szerdán 5 órakor lesz.
/Cím: VIII. Múzeum krt 6-8. fszt. jobbra./

Budapest, 1997. január

/Voít Krisztina/

tanszékvez.egyet.doc.

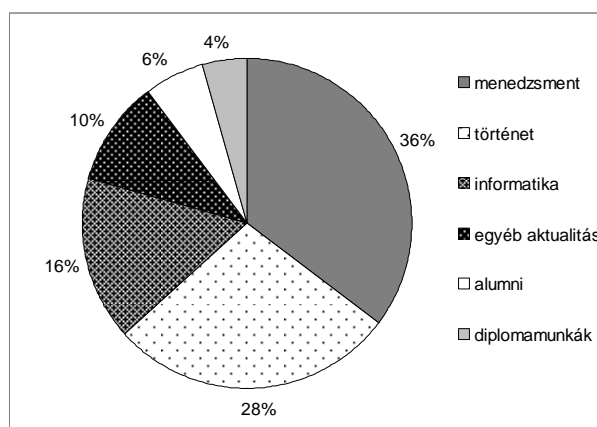
4. ábra A Nyitott Napok 1997. tavaszi félévi programja

Ehelyütt idézzük fel a *Voyager nap* részleteit („a program felkért háziasszonya: Majkó Katalin, Magyar Képzőművészeti Főiskola Könyvtára”):

- *Bevezető* (Pagács György, fejlesztési igazgató, Dataware Kft.)
- *Voyager a Kossuth Lajos Tudományegyetem (KLTE) Könyvtárában, hatása a könyvtár munkaszervezetére, hazai és nemzetközi együttműködések* (Lévay Botondné főigazgató, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)
- *MARC alapú katalogizálás és authority kontroll a Voyagerben* (Koltay Klára, szakreferensi osztályvezető, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)
- *Internet – mint a könyvtári együttműködés infrastruktúrája* (Gyüre Péter, informatikai osztályvezető, KLTE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)
- *Osztott katalogizálás lehetőségei a Voyagerben* (Bakonyi Géza, József Attila Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár)
- *Kölcsönzés a Voyagerrel* (Pálné Péter Judit, olvasószolgálati osztályvezető, KLTE és Waitz Erika, olvasószolgálati osztályvezető, JATE)
- *Voyager workshop két szekcióban:*
I. szekció (könyvtáros)
Bemutató és gyakorlat, további modulok bemutatása kipróbálási lehetőség biztosításával. Beszélgetés felhasználók és érdeklődők között. Előad és a beszélgetést vezeti: Koltay Klára
II. szekció (informatikus)
Voyagerről informatikusoknak. Platformok, architektúra, rendszeradminisztráció. Előad és a beszélgetést vezeti: Gyüre Péter⁴⁰

Az előadások témakör szerinti megoszlása: menedzsment (24 alkalom), történet (19 alkalom), informatika (11 alkalom), egyéb aktualitás (7 alkalom), régen végzett hallgatók visszaemlékezései (4 alkalom), végzősök beszámolóí diplomamunkáikról (3 alkalom), az arányokat az 5. ábrán szemléltetjük. Időnként tematikus félévek is előfordulnak, de ezek rendszerint nem jelennek meg kizárólagosan a szemeszter összes előadásában:

- 1997. tavasz: Illusztrációtörténet,
- 1997. ősz: Közgyűjteményi „rokonaink”: levéltárak és múzeumok,
- 1998. tavasz: Oktatás,
- 1998. ősz, 1999. tavasz: Pályázás – pályázati rendszer – pályázási tapasztalatok”,
- 1999. ősz: Alumnusok találkozója,
- 2000. tavasz: Különleges szolgáltatások, gyűjtemények, ismerethordozók.

5. ábra A Nyitott Napok előadásainak témakör szerinti megoszlása (1995–2000)

Itt érdemes elidőzni a csoporttalálkozónál, melyek hangulatát így festi le Bobokné Belányi Beáta: „Október második felétől szerdánként a tanszéken (Múzeum krt. 6–8.) alkalom nyílt arra, hogy vendégül lássuk, ha nem is teljes évfolyamokat, de legalább összetartó tanköröket, rég nem látott barátokat. Tea és friss pogácsa mellett szép és érdekes beszélgetéseknek lehettünk tanúi, sok adoma, humoros történet hangzott el, csakúgy mint szívszorító emlék... Érdekes módon a régebbi évfolyamok hallgatói voltak aktívabbak, de reméljük, a frissebben végzett évfolyamok hallgatóit csak szakmai elfoglaltságuk tartotta távol. A szakmai összetartozás szép példajaként élhettük meg ezeket az estéket [...]”⁴¹

A program gyakorta hűen tudósít a tanszék életében zajlott történésekről, különösen a következőkről:

- „[...] 1997. október 15-én [...] az első előadást a tanszék újonnan választott vezetője, dr. Bak Borbála egyetemi docens tartotta.”⁴²
- „[...] tanszékünk utolsó éveinkéig inkább a visszavonulásról szólnak, összesen öt főállású munkatárssal állván a vártán.”⁴³
- [1998.] „március 4-én dr. Voit Krisztina tart előadást a tanszéken induló doktori (PhD) képzésről.”⁴⁴
- „Az első program kezdetekor bemutatjuk tanszékünk új vezetőjét, dr. Sebestyén György docens urat, akit a betegsége miatt lemondott dr. Bak Borbála után, 1998. július 1-től öt évre neveztek ki a tanszék élére.”⁴⁵
- [1999.] „október 27-én és november 3-án [...] 17 órától szeretettel várjuk Kedves Kollégáinkat – a felújítás ellenére – Múzeum körüti címünkön.”⁴⁶

Az előadások külön, erre a célra készített kiadványban nem jelentek meg, az elhangzottak sokszor olyan kizárólagos (egyszeri és megismételhetetlen) forrásként szolgáltak, melyek máig pótolhatatlannak bizonyulnak. Egyetlen esetet emelhetünk ki, miszerint az Iskolakultúra című folyóirat 1997. évi májusi tematikus száma közölte az 1996. őszi szemeszter két előadását.⁴⁷

A Nyitott Napok felszínre hozott olyan történelmi tényeket is, amelyeket addig homály fedett. Innen indult el például Füzéki István emléktáblájának ötlete, és innen eredeztethető a kapcsolódó díj megalapítása:⁴⁸ „1956 utolsó hónapjai hazánk történetének legtragikusabb fejezeteihez tartoznak, az akkor elszenvedett üldöztetések a könyvtártudományi tanszék egyes hallgatóit sem kímélték, sőt volt egy hallgató, aki életével fizetett az idegen csapatok iránt tanúsított ellenállásáért.”⁴⁹ Sebestyén György leszögezi továbbá: „A Könyvtártudományi tanszék Nyitott napok c. rendezvényén eddig ismeretlen részletek kerültek napvilágra az 1956-ban elhurcolt és nyomtalanul eltűnt Füzéki István könyvtár szakos hallgatóról. Elhangzottak megszívlelendő javaslatok is, amelyek emléktábla felállítását, valamint egyéb kegyeleti intézkedések megtételét szorgalmazták.”⁵⁰

Új folyam

„Két évtizeddel alapítása és bő tizenöt évvel megszűnése után a Nyitott Napok az alapítója által megfogalmazott gondolatok szellemében indul újra. Voit Krisztinának a cikk elején idézett szavai [ld. 2. ábrát] ma is érvényesek, így az új sorozat koncepciója nem különbözik a régiétől. A hagyományörzés jegyében megmarad a szerdánkénti időpont és a tizenhét órai kezdés is. Az előadások helyszíne azonban az oszlopos előtér helyett az abból nyíló hatos terem lesz. (Ez a változtatás azért szükséges, mert manapság az előadók többsége számítógépes prezentációval illusztrálja mondandóját, és az ehhez szükséges technikai feltételek biztosítása az előtérben nehézkes.) A KITI erősödő történelmi elkötelezettségét mutatja nem csak a könyvtörténet specializáció tavalyi beindítása, hanem például az is, hogy az újjászülött Nyitott Napok egyelőre kifejezetten történelmi jellegű lesz. A téma tehát minden esetben információ-, írás-, könyv- könyvtár-, nyomdászati- vagy sajtótörténelmi, az előadók között azonban lesznek történészek, muzeológusok, levéltárosok, irodalom-, művészet- és nyelvtörténészek is. Ez többek közt azt is biztosítja, hogy külső nézőpontból tekinthessünk a saját szakmánkra. A könyves té-

mákkal (is) foglalkozó 'külsős' előadók könyvtárosokétól olykor eltérő látásmódja és a szaktudományok határainak átlépése remélhetőleg sokakat készíten gondolkodásra, és nyilván akadnak, akiket hozzászólásra is sarkall. Éppen ezért a bő háromnegyedórás, szűk egy órás, nyilvános előadások végén természetesen lehetőség nyílik kérdésekre, vitára.”⁵¹ – adta hírül a Könyvtári Levelező/lap 2016. évi 3. számában, a főnixként föltámadt eseménysorozat első alkalmát ismertetve Bibor Máté egyetemi tanársegéd, a Nyitott Napok új évfolyamának szervezője.⁵²

A TMT 2016. évi 3. száma (132. p.) is közölte a tavaszi szemeszter előadásaira szóló felhívást:

1. alkalom: 2016. február 24.

Kiszl Péter intézetigazgató köszöntője
Barátné Hajdu Ágnes és Kiszl Péter (ELTE BTK KITI), Poprády Géza (OSZK): Megemlékezés Voit Krisztináról
Gazda István (Magyar Tudománytörténelmi Intézet);
A könyvtáros és orvostudós Semmelweis

2. alkalom: 2016. március 9.

S. Sárdi Margit (ELTE BTK Régi Magyar Irodalom Tanszék): A zágoni parókia könyvtára

3. alkalom: 2016. április 20.

Boreczky Anna (MTA-OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport): „Papyrus-stílus” a középkori könyvfestészetben. Egy családregény hagyományozódás-történelmi konzekvenciái

4. alkalom: 2016. május 11.

Pálffy Géza (MTA BTK Történettudományi Intézet): Egy kevésbé ismert közép-európai Habsburg-kódexsorozat magyarországi vonatkozásai. A Szent Korona legkorábbi ábrázolásai a XVI. században.

Múlt – jelen – jövő

Az eddigiekben tárgyalt célokon túl, a Nyitott Napok „felélesztésével” szakmai hitvallásunkra is szeretnénk ráirányítani a figyelmet, mely az ELTE BTK-n folyó intézeti munkánk minden napját áthatja, és oktatási-kutatási tevékenységünket alapjaiban határozza meg: „A hagyományok megőrzése és folytatása több mint kötelező tisztelet. A hetedik évtizedében járó Könyvtártudományi Tanszék eredményeire tudományterület és szakma épült, büszkék lehetünk múltunkra, de a jövőbe mutató mentalitás fenntartása is követendő példa.”⁵³

Irodalom és jegyzetek

- ¹ MORUS [Tamás]: Utopia. Ford. és bev. Gerébi László. Budapest, Officina Nyomda és Kiadóvállalat. 1941. (Officina Könyvtár, 9.)
<http://mek.oszk.hu/10600/10652/10652.htm>
- ² TÓTH Gyula: Áttörések. A public library megjelenése, első térhódítása Magyarországon. = Könyvtári Figyelő, 9. (45.) évf. 1999. 2. sz. 223–235. p.
- ³ SZŐGI László: A 19-20. század fordulóján alakult felekezeti jellegű egyetemi egyesületek. = MTA-ELTE Egyetemtörténeti Kutatócsoport.
<http://egyetemtortenet.elte.hu/erdekesssegek/szogi-budapest>
- ⁴ KISS Tamás, T.: Felnőttoktatás-történet Magyarországon. = Educatio, 8. évf. 1999. 1. sz. 3–13. p. és MARÓTI Andor: Esszé a tudományos ismeretterjesztésről. = Valóság, 57. évf. 2014. 4. sz. 68–78. p.
- ⁵ 2003. évi XCIII. törvény a Magyar Tudomány Ünnepe-ről
- ⁶ A programokról bővebben az MTA portálján olvashatunk: <http://mta.hu/tudomanyunnep>
- ⁷ Voit Krisztina szakmai pályafutása az ELTE BTK KITI honlapján: <http://lis.elte.hu/TORTENET/voit.html>
- ⁸ A témakör legújabb összefoglalása: BRAUN Róbert: Vállalati társadalmi felelősségvállalás. A vállalatok politikája. Budapest, Akadémiai Kiadó. 2015. 275 p. (Marketing szakkönyvtár) ISBN 9789630596541
- ⁹ Révai Nagy Lexikona. XVII. kötet. Budapest, Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság. 1925. 278. p. „szabadtanítás” („szabad egyetem”) címszó
- ¹⁰ Ezúton mondunk köszönetet Patkósné Tóth Zsuzsannának, az ELTE BTK KITI intézeti könyvtárosának kutatómunkák elvégzéséhez nyújtott segítségével.
- ¹¹ A forrásokban szereplő előadók neveit egységesítettük, ahogy az előadások címeit is szükség szerint egyértelműsítettük.
- ¹² HANG[ODI Ágnes]: „Nyitott napok.” Előadás-sorozat az ELTE BTK Könyvtártudományi-informatikai tanszékén. = Könyvtári Levelező/lap, 7. évf. 1995. 10. sz. 17. p.
- ¹³ HANG[ODI Ágnes]: Nyitott napok – elkezdődött a második előadás-sorozat. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 2. sz. 29–30. p.
- ¹⁴ Nyitott napok – 1996. ősz. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 3. sz. 34. p. és HANG[ODI Ágnes]: A fragmentum-kutatásról. Újból „Nyitott napok” az ELTE tanszékén. = Könyvtári Levelező/lap, 8. évf. 1996. 4. sz. 6–7. p. Itt kell felhívni a figyelmet, hogy míg a Könyvtári Levelező/lap márciusi számában megjelent program Madas Editet nevezi meg első előadónak, addig az áprilisi beszámoló Sarbak
- Gábor ugyanilyen szerepű közreműködéséről szól, így az utóbbi megállapítást vettük figyelembe.
- ¹⁵ Voit Krisztina hagyatékából származó, 1997 januárjában kelt kézirat nyomán (4. ábra).
- ¹⁶ HANG[ODI Ágnes]: Mátyás-kori kéziratok. A Nyitott Napok újabb sorozatának első előadásáról. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 4. sz. 8–9. p.
- ¹⁷ Thék György (InfoKer Szövetkezet) 2016. április 29-én kelt e-mail üzenete szerint Téglás György volt az előadó.
- ¹⁸ Nyitott Napok az ELTE-n. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 10. sz. 33–34. p. és HANG[ODI Ágnes]: A Nyitott Napok újabb rendezvénysorozata – a közgyűjtemények összefoglalása jegyében. = Könyvtári Levelező/lap, 9. évf. 1997. 11. sz. 31–33. p.
- ¹⁹ A szerző általi munkacím.
- ²⁰ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-February/008884.html> és
<http://www.mke.oszk.hu/docs/hirlevel/75.html>
- ²¹ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-March/009279.html>
- ²² KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-March/009270.html>
- ²³ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-April/009346.html>
- ²⁴ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-September/009844.html>
- ²⁵ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-October/009634.html>
- ²⁶ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-February/009563.html>
- ²⁷ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-February/009849.html>
- ²⁸ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-March/009457.html>
- ²⁹ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-March/009906.html>
- ³⁰ KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-April/009854.html>

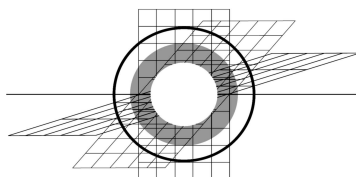
- 31 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-May/010432.html>
- 32 Az előadásokból készült tanulmányokat a Könyvtári Figyelő 10. (46.) évf. 2000. 1-2. száma közölte.
- 33 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html> és
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-November/010853.html>
- 34 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-November/010650.html>
- 35 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-March/000590.html> és
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-March/000614.html>
- 36 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/2000-February/000420.html>
- 37 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-October/009634.html>
- 38 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html>
- 39 Vö. KISZL Péter: Könyvtártudomány elméletben és gyakorlatban – intézményi együttműködés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 61. évf. 2014. 7-8. sz. 257. p.
- 40 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1997-February/008267.html>
- 41 BOBOK[NÉ BELÁNYI] Beáta: i. m.
- 42 HANG[ODI Ágnes]: i. m. 1997. 31. p.
- 43 BOBOK[NÉ BELÁNYI] Beáta: Képek – Emlékek – Találkozások. Nyitott napok az ELTE Könyvtártudományi Informatikai Tanszékén. = Könyvtári Levelezőlap, 12. évf. 2000. 2. sz. 26. p.
- 44 Meghívó a Nyitott Napok [1998.] márciusi programjára. Kézirat.
- 45 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1998-September/009844.html>
- 46 KATALIST:
<https://listserv.niif.hu/pipermail/katalist/1999-October/010608.html>
- 47 KÖRMENDY Kinga: Kodikológia és művelődéstörténet. = Iskolakultúra, 7. évf. 1997. 5. sz. 5–9. p. és SARBAK Gábor: Magyarországi kódextörredékek kutatása. = Iskolakultúra, 7. évf. 1997. 5. sz. 10–16. p.
- 48 Füzéki István emlékérem:
<http://mke.info.hu/tevekenysege/dijak/mke-dijak/fuzeki-istvan-emlekerem>
- 49 SEBESTYÉN György: Az ELTE BTK Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékének szerepe és jelentősége a hazai és nemzetközi könyvtárügyben. = Könyvtári Figyelő, 10. (46.) évf. 2000. 1-2. sz. 18. p.
- 50 Ua.
- 51 [BIBOR] MÁTÉ János: Nyitott Napok 2.0. = Könyvtári Levelezőlap, 28. évf. 2016. 3. sz. 10–11. p.
- 52 A szervezési feladatokat – terveink szerint, rotációs rendszerben – évfolyamonként más-más intézeti oktató kolléga látja majd el, ezzel is biztosítva a témák és előadók változatosságát.
- 53 KISZL Péter: Tudományos örökség és gyorsuló fejlődés – könyvtárosképzés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = Könyvtári Figyelő, 25. (61.) évf. 2015. 450. p.

Beérkezett: 2016. V. 1-jén.

Kiszl Péter

habilitált egyetemi docens,
az ELTE BTK Könyvtár- és
Információtudományi Intézetének
igazgatója, Információtudományi
Tanszékének és Könyvtártudományi
doktori programjának vezetője.
E-mail: kiszl.peter@btk.elte.hu

Eszenyiné Borbély Mária

A magyar könyvtárosok digitális kompetenciamérésének lehetséges fogalmi kerete és indikátorai

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete – felismerve a könyvtárak és könyvtárosok vitathatatlan szerepét a lakosság digitális kompetenciájának fejlesztésében – elhatározta, hogy az európai sztenderdekhez igazodva elkészíti a könyvtáros digitális kompetenciák mérésének keretrendszerét és indikátorait. A munka elméleti alapját az Európai Bizottság kezdeményezésére elkészült DIGCOMP keretrendszer jelenti. A tanulmány a nagyon sokoldalúan hasznosítható keretrendszer bemutatásán túl egy lehetséges indikátorkészletre is ráírnyítja a figyelmet.

Tárgyszavak: *információs társadalom; digitális technika; technikai kultúra; információs műveltség; könyvtáros*

A lakosság digitális kompetenciájának fejlesztésére irányuló első elképzelések már az 1990-es évek elején napvilágot látott nemzeti vagy regionális információs társadalom stratégiákban is megjelentek. Magyarországon az első próbálkozásokat követően 2001-ben jelent meg az első hivatalos információs társadalom stratégia, *Nemzeti Információs Társadalom Stratégia* [1] (NITS) néven, amely egy átfogó koncepciót fogalmazott meg az információs társadalom kiépítésére. Ezt 2003-ban követte a *Magyar Információs Társadalom Stratégia* [1], majd a legutóbbi 2014-ben megjelent *Nemzeti Infokommunikációs Stratégia* [2], mely a digitális infrastruktúra, kompetencia, gazdaság és állam területére fókuszálva fogalmazza meg a 2014–2020 közötti időszak legfontosabb célkitűzéseit. Míg a magyar információs társadalom építése a stratégiák felől közelítve kissé hektikusnak és ötletszerűnek tűnik, ugyanakkor a könyvtárak és könyvtárosok szerepvállalása a folyamatban már évtizedek óta egyértelmű és következetes. A könyvtárosok ott voltak, amikor a lakosság digitális jártasságát fejlesztendő IT mentorokra volt szükség, vagy éppen e-Magyarország pontok jelentek meg országszerte, és a kezdetektől fogva folyamatosan tartják a digitális kompetenciafejlesztő programjaikat is. Napjainkra ez a szerepvállalás már törvényben deklarált feladatává vált az intézményeknek. Az 1997. évi CXL. törvény (kulturális törvény) a nyilvános könyvtárak alapfeladatává teszi a könyvtárhaználóknak segítségét a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában.

A statisztikai adatok szerint 2014-ben a könyvtárak 4508, a könyvtári szolgáltatóhelyek 843 digitális kompetenciafejlesztő programot tartottak, melyeken összesen 57 831 fő vett részt. Ezek az adatok nem tartalmazzák a használatképző programokat és az azokon résztvevők számát. [3]

Ez a feladatellátás és szerepvállalás értelemszerűen megköveteli, hogy a könyvtárosok magas szintű digitális írástudással, digitális kompetenciával, információs műveltséggel rendelkezzenek. Eljött az idő, hogy reális képet kapjunk a könyvtárosok digitális kompetenciaszintjéről. Ez egyrészt azért fontos, mert csak a valós állapot ismeretében lehet fejlesztő lépéseket megfogalmazni, másrészt pedig fontos lehet annak igazolására is, hogy joggal vagyunk a digitális írástudás, az információs műveltség fejlesztésének kulcsszereplő; és, hogy ez utóbbi állítás igazolása miatt is ennyire lényeges. Magyarország jelenlegi infokommunikációs stratégiájának SWOT elemzésében a digitális kompetenciafejlesztést támogató lehetőségek között a könyvtárak a következőképpen kerülnek említésre: „rendelkezésre áll az országos eMagyarország és az eTanácsadói hálózat és módszertan, továbbá egy sor helyi közösségi intézmény (IKSZT, könyvtár, iskola stb). A stratégia egy másik pontja egy kissé pozitívabban csengő mondatban így említi a könyvtárakat: „Képzési és motivációs programok a digitális írástudás terjesztésére a közösségi terek (eMagyarország Pontok, IKSZT-k, könyvtárak stb.), illetve oktatási, kulturális és közösségi intézmények bázisán, a leginkább rászoruló célcsoportok-

ra fókuszálva (pl. munkanélküliek, hátrányos helyzetű családok, idősek stb.).”[2] Az előbbiek alapján joggal érezhetjük úgy, hogy van még teendők ezen a területen, hogy a döntéshozók figyelmét ráirányítsuk a könyvtári intézményrendszerben rejlő lehetőségekre.

A *Magyar Könyvtárosok Egyesülete* – felismerve a könyvtárak és könyvtárosok vitathatatlan szerepét a lakosság digitális kompetenciájának fejlesztésében – elhatározta, hogy az európai sztenderdekhez igazodva elkészíti a könyvtáros digitális kompetenciák mérésének keretrendszerét és indikátorait. Az egyesületet szervezeti kiterjedtsége alkalmassá teszi arra, hogy országos, reprezentatív felmérést végezzen a szakma valamennyi képviselőjét bevonva a vizsgálatba.

A digitális írástudás, a digitális kompetencia, az információs műveltség fogalmi keretrendszerei és indikátorai viszonylag nagy bőségben állnak ma már rendelkezésünkre. Ezek egy része általános, mint például az Európai Unió 2010-ben elfogadott digitális menetrendje, a *Digital Agenda for Europe* [4], vagy szakmaspecifikus, mint például az *European e-Competence Framework* [5], vagy a japán *Common Career Skills Framework* [6], az IT szektorra összpontosítva. Az *Amerikai Könyvtáros Egyesület*, az ALA 2000-ben jelentette meg *Information literacy and competency standards for higher education. Association of College and Research Libraries* [7], címmel teljesítményindikátorait a felsőoktatás számára. Az UNESCO 2008-ban adta közre a *Towards Information Literacy Indicators* [8], címmel az információs műveltség elméleti keretrendszerét és mérésének lehetséges indikátorait. Ugyancsak az UNESCO tette közzé 2011-ben a *Towards media and information literacy indicators* [9], című kiadványát, a média és információs műveltség lehetséges indikátoraival, továbbá *ICT Competency framework for teachers* [10], címmel a pedagógus kompetenciákról. Az Európai Tanács DIGCOMP projektje eredményeként létrejött egy keretrendszer [11] majd az *EU wide indicators of Digital Competence* [12] címmel 2014-ben jelent meg egy mutatórendszer, amelyet a *Digitális Ágenda* 2014-es eredményeinek felméréséhez használták első ízben.

A felsorolt dokumentumok címei is jelzik, hogy számos nehezen definiálható fogalommal van dolgunk, ha információs műveltségről, média és információs műveltségről, digitális írástudásról vagy digitális kompetenciáról beszélünk. Mind a hazai, mind pedig a nemzetközi szakirodalom évti-

zedek óta próbál az előbbieken felsorolt fogalmakra érvényes definíciót adni.

Az információs műveltség fogalmát az *Alexandriai Nyilatkozat* közismerten a következőképpen definiálja: [13]

Az információs műveltség

- magába foglalja az információs igény felismeréséhez és az információ megtalálásához, értékeléséhez, felhasználásához és előállításához a kulturális és társadalmi kontextusban szükséges kompetenciákat;
- döntő fontosságú az egyének, a vállalkozások (különösen a kis- és közepes vállalkozások), a régiók és nemzetek versenyképességéhez;
- kulcsot ad olyan tartalmak hatékony eléréséhez, használatához és előállításához, amelyek támogatják a gazdasági fejlődést, az oktatást, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat, és a modern társadalmak valamennyi további szegmensét, és ezáltal létfontosságú alapot nyújt a *Millenniumi Fejlesztési Célok* és az *Információs Társadalom Csúcstalálkozó* céljainak megvalósításához; és
- a kurrens technológiákon túlmenően felöleli a tanulást, a kritikus gondolkodást és értelmezést, a képességét a szakmai határokon túl, és kompetenssé teszi az egyéneket és a közösségeket.

A digitális kompetencia fogalma az Európai Parlament és az Európai Tanács 2006-ban bevezetett meghatározása [14] szerint az információs műveltségnek valamennyi, az UNESCO és az IFLA által az Alexandriai Nyilatkozatban közzétett tartalmi elemét magában hordozza, ahogyan azt a következő definíció részletben is olvashatjuk.

A digitális kompetencia megköveteli az információs társadalom technológiai (IST) természetének, szerepének és lehetőségeinek alapos megértését és ismeretét a mindennapokban: a magán- és a társas életben, valamint a munkában is. Ez magába foglalja az alapvető számítógépes alkalmazásokat, mint például a szövegszerkesztés, táblázatkezelés, adatbázisok, az információ tárolása és menedzselése, és az internet, valamint az elektronikus médián keresztül a munka, a szabadidő, az információmegosztás és a hálózati együttműködés, a tanulás és a kutatás céljából történő kommunikáció lehetőségeinek és esetleges veszélyeinek megértését. Az egyéneknek meg kell érteniük, hogy az IST hogyan tudja támogatni a kreativitást és az innovációt, tisztában kell lenniük az elérhető információ megfelelőségével és megbízhatóságával és

a jogi és etikai alapelvekkel, beleértve az IST interaktív használatát. Képesnek kell lenniük az információ keresésére, gyűjtésére, kezelésére, kritikus és következetes felhasználására, a relevanciájának értékelésére, az IST használatára a kritikus gondolkodás, a kreativitás és az innováció támogatására.

Az Magyar Könyvtárosok Egyesülete által kidolgozni kívánt keretrendszer alapját az *Európai Bizottság* által 2011-ben elindított DIGCOMP-projekt keretében 2013-ra kifejlesztett digitális kompetencia keretrendszer jelenti. A DIGCOMP-keretrendszer az *Európai Parlament* és az *Európai Tanács* 2006-os, az előbbieken ismertetett digitális kompetencia fogalmát tekinti kiindulási pontnak. A 2011 januárjától 2012 decemberéig tartó projekt célja az volt, hogy a lehető legteljesebb mértékben meghatározzák a digitális kompetencia deskriptorait, és egy ernyő- vagy metakeretrendszer jöjjön létre, amely összefogja a jelenleg elérhető keretrendszereket, kezdeményezéseket, minősítéseket. A DIGCOMP a korábbiakban felsorolt keretrendszerek közül legerőteljesebben az IT szektorra fókuszáló *European e-Competence Framework* [5], és a tanári kompetenciákat tartalmazó *ICT Competency framework for teachers* rendszerekre épít. [10]

A projekt kezdeményezői is úgy gondolták, hogy komolyan kell venni azokat a nemzetközi felméréseket, tanulmányokat, amelyek az emberek digitális képességeinek hiányosságait jelzik. A hiányok felszámolásához elengedhetetlenül fontos megérteni és definiálni, hogy mi is az a digitális kompetencia.

A projekt eredményeként létrejött egy önértékelési eszközkészlet is, amely öt digitális kompetenciaterületet, és ezeken belül három jártassági szintet, alap, közép és haladó szintet azonosít. A kompetenciaterületek a következők: információ, kommunikáció, tartalom-előállítás, biztonság, problémamegoldás. Az önértékelési eszközt használhatják az egyes állampolgárok saját digitális kompetenciaszintjük leírására, akár egy külső fél számára is értelmezhető módon, és annak megértésére, hogy hogyan fejlesszék kompetenciáikat. Jelen írás keretei között nincs mód a teljes önértékelési keretrendszer ismertetésére, de egy rövid példával mindenképpen rá szeretném irányítani a téma iránt érdeklődők figyelmét.

Az információkompetencia-területen alapszinten állók a következő állításokkal azonosulnak az önértékelés során: *Végre tudok hajtani online kere-*

séseket keresőkön keresztül. Tudom, hogy hogyan mentsek el vagy tároljak fájlokat és tartalmakat (például szövegeket, képeket, zenét, videókat, weboldalakat). Tudom, hogy hogyan kell visszajutnom az elmentett tartalomhoz. Tudom, hogy nem minden online információ megbízható.

Középszinten: *Tudok információt böngészni az interneten és tudok online információt keresni. Ki tudom válogatni a megfelelő információt. Össze tudom hasonítani a különböző információforrásokat. Tudom, hogy hogyan kell elmenteni, tárolni vagy jelölni a fájlokat, tartalmat és információt, és van saját tárolási stratégiám. Az általam lementett és tárolt információt és tartalmat vissza tudom keresni és képes vagyok menedzselni őket.*

Haladó szinten: *A stratégiák széles skáláját tudom használni az internetes információkeresés és böngészés során. Kritikus vagyok az általam talált információval kapcsolatban, és képes vagyok ellenőrizni és felmérni az információ érvényességét és hitelességét. Képes vagyok a kapott információt szűrni és ellenőrizni. Különböző módszereket és eszközöket tudok alkalmazni a fájlok, a tartalom és az információ szervezésére. Stratégiák sorozatát tudom felvonultatni az általam vagy mások által szervezett és tárolt tartalmak visszakeresésére és kezelésére. Tudom, hogy kit kövessék az online információmegosztó helyeken.*

A DIGCOMP projekt legfontosabb eredménye a strukturált felépítésű, ötdimenziós digitális kompetencia keretrendszer. [11] A dimenziók a következők:

1. dimenzió: kompetenciaterületek (információ, kommunikáció, tartalom-előállítás, biztonság, problémamegoldás);
2. dimenzió: kompetenciák, amelyek az adott kompetenciaterülethez tartoznak;
3. dimenzió: jártassági szintek (alap, közép és haladó) minden egyes kompetenciához kapcsolódóan;
4. dimenzió: példák a tudás-, a képesség- és az attitűdelemekre valamennyi kompetencia esetében, de ezek nincsenek jártassági szintek szerint csoportosítva;
5. dimenzió: példák a kompetenciák különböző célú használatára. A hivatkozott jelentésben a munka és a tanulás területére vonatkozó példákat találunk.

A keretrendszer rendkívül részletesen kidolgozott, logikus felépítésű, bővíthető és testre szabható, így tökéletesen alkalmas lehet a legkülönbözőbb

célú digitális kompetenciavizsgálatokhoz. Állításom alátámasztása céljából a következőkben részletesen ismertetem az információ kompetenciaterület egyes dimenzióit.

1. dimenzió: információ;
2. dimenzió: az információ értékelése;
3. dimenzió: jártassági szintek:
  - a. alap: Tudom, hogy nem minden online információ megbízható;
  - b. közép: Össze tudom hasonlítani a különböző információforrásokat;
  - c. haladó: Kritikus vagyok az általam talált információval kapcsolatban, és képes vagyok ellenőrizni és felmérni az információ érvényességét és hitelességét.
4. dimenzió: példák:
  - a. tudás: Képes elemezni a visszakeresett információt. Értékeli a média által szolgáltatott tartalmat. Megítéli az interneten vagy a médiában talált tartalom érvényességét, értékeli és értelmezi az információt. Ismeri a különböző források megbízhatóságát. Ismeri az online és az offline információforrásokat. Tudja, hogy az információforrásokat ellenőrizni kell. Képes az információt tudássá alakítani. Ismeri az online világ befolyásoló erőit.
  - b. képesség: Képes bánni a ránehezedő információval. Felméri az információ hasznosságát, időszerűségét, pontosságát és teljességét. Képes különböző forrásokból származó információkat összehasonlítani, szembeállítani és egyesíteni. Felismeri a nem megbízható forrásból származó megbízható információt.
  - c. attitűd: Felismeri, hogy nem minden információ található meg az interneten. Kritikus a talált információval kapcsolatban. Tudatában van annak, hogy a globalizáció ellenére bizonyos országok túlréprezentáltak az interneten. Tudja, hogy a keresőgépek és algoritmusok nem feltétlenül semlegesek az információ megjelenítésében.
5. dimenzió: példák a tanulásban:
  - a. alap: Néhány, különböző forrásból találtam információkat az 1500-as évek társadalmáról, de nem vagyok biztos abban, hogy hogyan döntsek az értékükről.
  - b. közép: Egy sor, különböző forrásban találtam információt az 1500-as évek társadalmáról, és az értékük megítéléséhez utána néztem az anyagok forrásainak.
  - c. Egy sor, különböző forrásban találtam információt az 1500-as évek társadalmáról,

utánanézttem a forrásoknak, néhányat töröltem, mert a források tudományos jellege nem volt egyértelmű, ellenőriztem a részleteket a forrásokon keresztül, hogy lássam, mennyire lehetnek elfogadhatók.

A DIGCOMP megalkotóinak kifejezett szándéka volt egy olyan keretrendszer létrehozása, amely nagyon sokoldalúan hasznosítható, és mindig az éppen aktuális célnak megfelelően alakítható. Ennek szellemében 2014-ben elkészült egy indikátor-készlet a keretrendszerre építve, amely elsősorban arra alkalmas, hogy összehasonlítsa az egyes uniós tagállamok állampolgárainak digitális kompetenciaszintjét [12] (EU wide indicators of Digital Competence). A Digitális Ágenda 2014-es eredményeinek felméréséhez használták első ízben ezt az indikátorrendszert. Az indikátorok jellemzően az Eurostat által végzett kérdőíves felmérések során használt, az információs társadalom jellemzőit feltáró kérdések közül kerültek ki. [15] Az Eurostat a 2000-es évek elejétől végez kérdőíves felméréseket az információs társadalom, ezen belül az egyének digitális jártasságának mérésére. Természetesen a kérdések az idők során sokat változtak, és bizonyos kérdések ma már nem relevánsak, illetve egyes témaköröket, mint például a biztonságot vagy az online etikettet eddig csak alkalmanként vagy egyáltalán nem tartalmazták a kérdőívek.

A következőkben tekintsük át, hogy jelenleg az egyes digitális kompetenciaterületek és a hozzájuk tartozó kompetenciák megléte milyen kérdésekkel tárható fel az Eurostat adatbázisából. Bizonyos kompetenciákhoz nincs kapcsolódó kérdés. A kompetenciák meghatározása a DIGCOMP alapján történik. [11]

Információ

Böngészés, keresés és az információ szűrése

Hozzáférés az online információhoz és keresés, az információs igény megfogalmazása, a releváns információ megtalálása, a források hatékony kiválasztása, navigálás az online források között, személyes információs stratégia készítése.

Eurostat kérdések:

Információkeresés árukról, szolgáltatásokról
Információ szerzése hatósági weboldalokról
Online hírek, újságok, magazinok olvasása vagy letöltése
Egészséggel kapcsolatos információk keresése

Az információ értékelése

Az információ gyűjtése, feldolgozása, megértése és kritikus értékelése.

Az információ tárolása és visszakeresése

Az információ és a tartalom kezelése és tárolása a könnyebb visszakeresés céljából, az adat és az információ szervezése.

Eurostat kérdések:

Fájlok vagy könyvtárak másolása vagy mozgatása

Kommunikáció

Interaktivitás a technológiák felhasználásával

Interaktivitás különböző digitális eszközök és alkalmazások használatával, a digitális kommunikáció kiterjedtségének, megjelenésének és szervezettségének megértése, a digitális eszközökkel történő kommunikálás lehetséges módjainak ismerete, a különböző kommunikációs formátumok használata, kommunikációs módok és stratégiák adaptálása a különleges használók számára.

Eurostat kérdések:

E-mail küldése és fogadása

Telefonálás, videó hívás interneten keresztül

Részvétel közösségi hálózatokban

Üzenet posztolása chat oldalakon

Információ- és tartalommegosztás

A megtalált információ helyének és tartalmának megosztása másokkal, a tudás, a tartalom és a források megosztásának szándéka és képessége, közvetítőként cselekedni, proaktívan részt venni az újdonságok, a tartalom és a források terjesztésében, a hivatkozási gyakorlat ismerete, az új információk beépítése a meglévő tudásba.

Eurostat kérdések:

Saját előállítású tartalom feltöltése megosztás céljából.

Az állampolgári jogok online gyakorlása

Társadalmi részvétel online alkalmazásokon keresztül, az önfejlesztés lehetőségeinek felkutatása, és felhatalmazás a technológiák és a digitális környezet használatában, a technológiák lehetőségeinek ismerete az állampolgári részvétel céljára.

Eurostat kérdések:

Részvétel közösségi hálózatokban

Üzenet posztolása chat oldalakon

Együtműködés digitális csatornákon keresztül

A technológiák és a média használata team munkára, együttműködési folyamatokban, a források, a tudás és a tartalom közös alakítása és létrehozása.

Etikett a neten

Az online/virtuális kapcsolatok során elvárható viselkedési normák és szokások ismerete, a kulturális különbözőség ismerete, önmagunk és mások megvédésének képessége a lehetséges online veszélyektől, aktív stratégiák kiépítése a helytelen viselkedés felfedezésére.

A digitális identitás menedzselése

Egy vagy több digitális identitás létrehozása, alkalmazása és menedzselése, a személyes e-hírnevünk megvédése.

Tartalom-előállítás

Tartalomfejlesztés

Tartalom előállítása különböző formában, beleértve a multimédiát is, a magunk vagy mások által létrehozott tartalmak szerkesztése, fejlesztése, kreativitás kifejtése a digitális médián és technológiákon keresztül.

Eurostat kérdések:

Weboldal és blog készítése

Elektronikus prezentáció készítése prezentációs szoftverrel (kép, hang, videó, diagram). Alapvető műveletek végzése a táblázatkezelőben.

Integrálás és újraformálás

Már meglévő források módosítása, finomítása, vegyítése új, eredeti és releváns tartalom vagy tudás előállítása céljából.

Eurostat kérdések:

Copy paste eszközök használata az információ mozgatására és másolására dokumentumok között.

Szerzői jog és licencek

Az információra és a tartalomra vonatkozó szerzői jog és a licencek alkalmazásának ismerete.

Programozás

Beállítások, módosítások, alkalmazások használata, szoftverek, eszközök. A programozás elveinek, valamint annak megértése, hogy mi van a program mögött.

Eurostat kérdések:

Számítógépes program írása valamilyen speciális programozási nyelven.

Biztonság

Eszközök védelme

A saját eszközök védelme, és az online kockázatok, veszélyek felismerése, biztonsági és védelmi intézkedések ismerete.

Eurostat kérdések:

Valamilyen védelmi szoftver vagy eszköz használata (anti-vírus, tűzfal, anti-spam) a saját számítógép és az adatok védelmére. Egy vagy több biztonsági termék frissítése legalább alkalmanként.

Személyes adatok védelme

A szolgáltatás közös feltételeinek ismerete. A személyes adatok aktív védelme. Mások magán-szférájának megértése. Önvédelem az online veszélyek, támadások ellen.

Eurostat kérdések:

Valamilyen védelmi szoftver vagy eszköz használata (anti-vírus, tűzfal, anti-spam) a saját számítógép és az adatok védelmére. Egy vagy több biztonsági termék frissítése legalább alkalmanként.

Egészségvédelem

A technológia használatával kapcsolatos, a fizikai és pszichés egészségre káros hatások elkerülése.

A környezet védelme

Az infokommunikációs technológia környezeti hatásainak ismerete.

Problémamegoldás

A technikai problémák megoldása

A lehetséges problémák azonosítása és azok megoldása (az egyszerű problémától a komplex problémákig) digitális eszközök segítségével.

Eurostat kérdések:

Új eszközök csatlakoztatása és installálása
Új operációs rendszer installálása vagy régi újra installálása.
A szoftveralkalmazás konfigurációs paramétereinek módosítása és ellenőrzése.

A szükségletek és a technológiai válaszok azonosítása

A saját igény azonosítása a forrásnak, az eszközöknek és a kompetenciaszintnek megfelelően, az igény és a lehetséges megoldási mód megfeleltetése, a lehetséges megoldások és digitális eszközök kritikus értékelése.

Eurostat kérdések:

Személyes használatra termékek vagy szolgáltatások rendelése az interneten keresztül az elmúlt 12 hónapban.

Online értékesítés

Munkakeresés vagy jelentkezés küldése

Online tanfolyam végzés

Internetes bankolá

Időpont foglalása weboldalon keresztül.

Innováció és a technológia kreatív használata

Innováció a technológia felhasználásával, aktív részvétel és együttműködés digitális tartalom és multimédia előállításban, kreatív önkifejezés a digitális médián és technológián keresztül, tudás-előállítás és elvi problémák megoldása digitális eszközökkel támogatva.

A digitális kompetenciahiány azonosítása

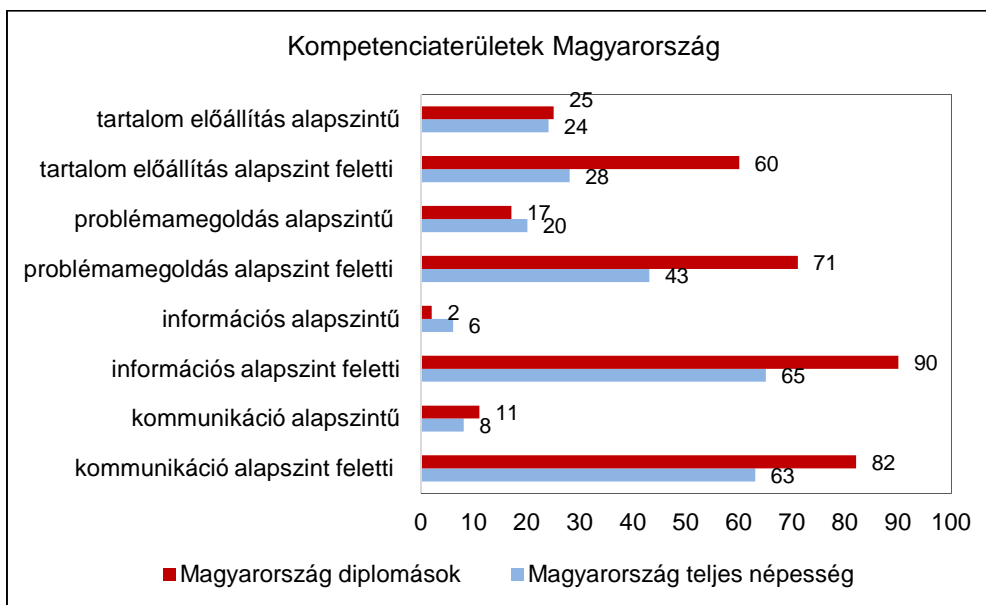
A saját kompetenciafejlesztés és -megújítás szükségességének felismerése, mások támogatása saját digitális kompetenciájuk fejlesztésében, lépéstartás az új fejlesztésekkel.

Ahogy azt már korábban is jeleztem, 2014-ben egy pilot projekt keretében rendelték a keretrendszerhez az egyes kompetencterületekhez leginkább illeszkedő indikátorokat, az Eurostat kérdőíveiből. A projekt során az indikátorokat általános céllal, a társadalom egészére fókuszálva választották ki. 2015-re vonatkozóan az EU országok állampolgárainak digitális kompetenciaállapotát már a keretrendszer segítségével tárták fel. A keretrendszer és az indikátorok rendeltetésük szerint nem szakmaspecifikusak, de ha könyvtárosokról van szó, akkor a digitális kompetencia átlag feletti szintű birtoklása, akár könyvtáros szakmai specifikumnak is tekinthető. Mivel az indikátorok alapján nyert adatok az Eurostat adatbázisaiban rendelkezésre állnak, lehetőségünk van arra, hogy csak a diplomásokra végezzünk lekérdezést. Ennél pontosabban nem tudunk a könyvtárosokra szűkíteni, mert nincs adat. Könyvtáros munkakörben ma Magyarországon csak diplomások dolgozhatnak, így ez a szűkítési lehetőség természetes és értelemszerű. Hazánkban a 2014-es statisztikák szerint felsőfokú végzettséghez kötött könyvtári mun-

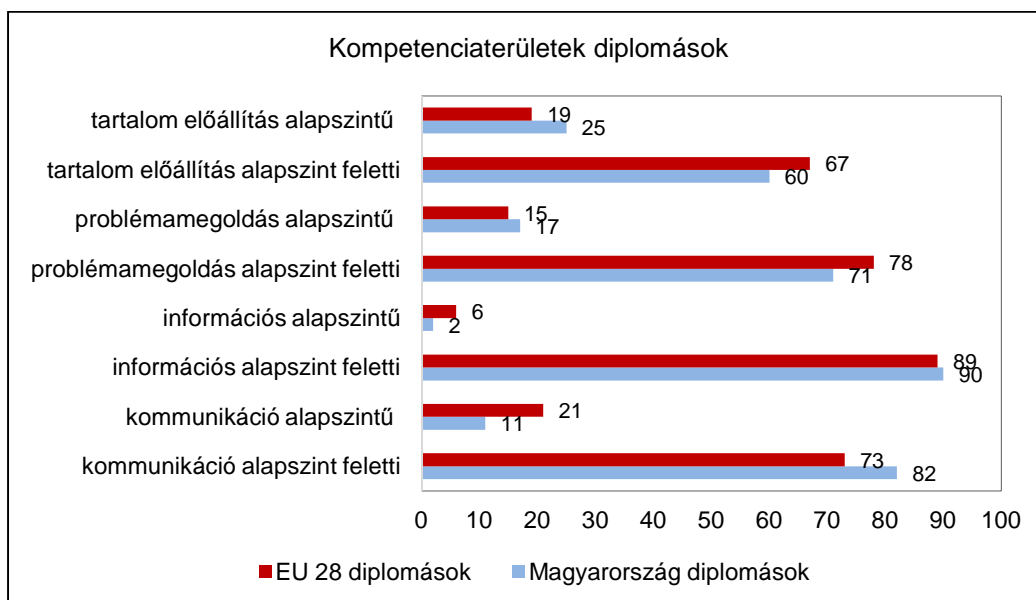
körben 5308 fő dolgozik az iskolai könyvtárakat nem számítva.

Az 1. és a 2. ábrán azt láthatjuk, hogy négy digitális kompetenciaterületen, a felvázolt indikátorrendszer alapján milyen szinten állnak a magyarok, és a magyar diplomások. A DIGCOMP keretrendszer három jártassági szintje helyett az Eurostat-adatok

lekérdezése során a nincs jártassága, alapszintű vagy alapszint feletti jártassága van opciók állnak a rendelkezésünkre. A szintekbe sorolást az határozza meg, hogy a kompetenciához tartozó tevékenységek közül a megkérdezett hányat végzett a vizsgált időszakban. A „biztonság” kompetenciaterület nem vizsgálható, mert nem kapcsolódik hozzá kérdés a jelenlegi Eurostat gyakorlatban.

1. ábra **Digitális kompetencia magyar lakosság**

2. ábra **Digitális kompetencia magyar és EU-s diplomások**

A keretrendszer további finomítását, a könyvtáros szakmai kompetenciák irányába történő fejlesztését jelentheti, ha a modellbe beépítjük a hiányzó indikátorokat és kiegészítjük a meglévőket.

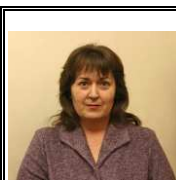
A felvázolt indikátorrendszer alkalmazásával egy olyan kétszintű eszközkészletet állíthatunk elő, amely egyrészt alkalmas lesz arra, hogy a magyar könyvtárosok digitális kompetenciaállapotát összehasonlítsuk az európai diplomások kompetenciaszintjével (Eurostat), másrészt pedig egy differenciáltabb indikátorkészlettel időről-időre felmérhetjük saját állapotunkat és fejlődésünket.

Ez a megközelítés úgy gondolom, egyáltalán nem idegen a könyvtáros közösség számára, mivel a könyvtári minősítés gyakorlata is hasonló algoritmus mentén alakult ki. Napjainkban a „Minősített Könyvtári Cím” elnyeréséhez használt „Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer” is egy európai keretrendszeren, az EFQM modellen alapul.

Irodalom

- [1] Magyar információs társadalom jelentés 1998–2008. Budapest, 2007.
<http://mek.oszk.hu/05600/05681/index.phtml>
- [2] Nemzeti Infokommunikációs Stratégia: Az infokommunikációs szektor fejlesztési stratégiája (2014–2020) v7.0
<http://2010-2014.kormany.hu/download/b/fd/21000/Nemzeti%20Infokommunik%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202014-2020.pdf>
- [3] Könyvtári Intézet.
<http://ki.oszk.hu/content/magyarorszag-i-konyvtarak-statisztikai-adatai>
- [4] A Digital Agenda for Europe
<http://www.europeanpaymentscouncil.eu/index.cfm/knowledge-bank/other-sepa-information/european-commission-communication-a-digital-agenda-for-europe-may-2010-/european-commission-communication-a-digital-agenda-for-europe-may-2010.pdf>
- [5] European e-Competence Framework 1.0: A common European framework for ICT Professionals in all industry sectors
http://ecompetences.eu/site/objects/download/4756_EuropeaneCompetenceFramework1.0.pdf
- [6] Common Career Skills Framework
<https://www.ipa.go.jp/files/000041502.pdf>
- [7] Information literacy and competency standards for higher education. Association of College and Research Libraries
<http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/standards/standards.pdf>
- [8] Towards Information Literacy Indicators
<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001587/158723e.pdf>
- [9] Towards media and information literacy indicators
<http://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/towards-media-and-Information-literacy-indicators.pdf>
- [10] ICT Competency framework for teachers
<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475e.pdf>
- [11] DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe.
<http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC83167.pdf>
- [12] Measuring Digital Skills across the EU: EU wide indicators of Digital Competence
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/measuring-digital-skills-across-eu-eu-wide-indicators-digital-competence>
- [13] Beacons of the information society the Alexandria proclamation on information literacy and literacy and lifelong learning
http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=20891&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- [14] Key competences for lifelong learning – a european reference frame-work
Official Journal L 394 of 30.12.2006
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>
- [15] European Union survey on ICT usage in households and by individuals 2014.
https://circabc.europa.eu/sd/a/9d890128-8925-4b8a-9dba-3e9281de3759/Questionnaire%20HH%202014_v3.4.pdf

Beérkezett: 2016. IV. 14-én.

Eszenyiné Borbély Mária

a Debreceni Egyetem Informatika
Kar, Könyvtárinformatika
Tanszékének adjunktusa.
E-mail:
borbely.maria@zimbra.inf.unideb.hu

Szerzők nevének egységesítése, szerzők szétválasztása, egyedi azonosítók

Az egyedi azonosítók használata sok hasznot hoz a szerzőknek, felsőoktatási intézményeknek, kiadóknak, a kutatást anyagiakkal támogató szervezeteknek és a tudós társaságoknak. És természetesen például a tartalomjegyzékeket szolgáltató adatbázisoknak, mint amilyen a MATARKA. 14 éves fennállása alatt szerzőinek száma elérte a 320 ezret. Mivel tartalomjegyzékek létrehozására nem létezik szabvány, ezért a szerzők kezelésénél folyamatosan ügyelni kell a nevek egységesítésére, az azonos nevű szerzők megkülönböztetésére. Utóbbiban segítséget jelent az egyre inkább terjedő egyedi azonosítók használata. A cikk a szerzői egyedi azonosítók használata, a szerzők nevének egységesítése, az azonos nevű szerzők szétválasztása mellett röviden tárgyalja még a DOI elektronikus dokumentumazonosító bevezetését is.

Tárgyszavak: szerző, dokumentum, azonosítás

Bevezető

Tudományos szerzők esetében egyre jobban terjed az egyedi azonosítók használata, mert alkalmazásuk mind a szerzők, mind az intézményeik, mind a kiadók, mind a kutatásokat támogató szervezetek számára számos előnnyel jár:

- a kutatók szeretnék együttműködő partnereket találni, ezért tudományos tevékenységük bemutatására nagyon jó szolgálatot nyújt az egyedi azonosítójukhoz kapcsolódó profil,
- az akadémiai intézmények tudósaik tudományos tevékenységéről szeretnek könnyen elérhető összefoglalókat látni, hogy bemutathassák saját magukat,
- a kiadók leegyszerűsíthetik a kiadói munkafolyamatokat,
- a kutatást támogató szervezeteket adományozó tevékenységükben segíti,
- a tudományos szervezetek tagjaik eredményeit könnyebben követhetik.

A MATARKA szolgáltatás számára is fontossá vált az egyedi azonosítók használata a szerzők és a cikkekhez tartozó teljes szöveges, vagyis elektronikus dokumentumok esetében. Valójában a MATARKA-nál csak ennek a kétfajta azonosítónak van jelentősége, hisz a szerzőkön, a folyóiratok ISSN számán és egy elektronikus formában is létező cikk azonosítására szolgáló DOI-n kívül más egyedi azonosítást igénylő adat a tartalomjegyzékekben nem található. De a MATARKA-nál az

azonosítók bevezetése mellett nem a fentebb felsorolt szempontok döntöttek, hanem inkább a következők:

- Az adatbázis szerzői neveinek száma 2016-ra meghaladta a 320 ezret, a címeiből a teljes szövegekre mutató ugrópontok (linkek száma) a 600 ezer fölé emelkedett. Egyre sürgetőbbé vált, hogy az azonos nevű szerzőket szét tudjuk választani – nem bibliográfiai leírási eszközök segítségével, vagyis születési és közreműködői adatok megjelenítésével – és szerzőinkről „több adatot” tudjanak használóink kattintással elérni, ha kíváncsiak rá.
- Az elektronikus dokumentumok esetében pedig egyre inkább a megbízhatóbb DOI-ból képezhető URL-ekre szeretne a MATARKA is támaszkodni.

Elektronikus dokumentumok azonosítása: a DOI

A DOI (Digital Object Identifier) a dokumentumot azonosítja, nem a helyét. Az 1997-ben az USA-ban megalakult *Nemzetközi DOI Alapítvány (IDF = International DOI Foundation)* a DOI „gazdája”, benyújtó ügynöksége a DOI ISO 26324:2012 szabványnak, ő a DOI rendszer működtetője, ő fogja össze a DOI ügynökségeket és az alapítvány többi tagját. A DOI ügynökségek felelősek a DOI rendszer integritásáért. A DOI számokat az ügynökségek adják ki a DOI számokért folyamodó intézményekkel, főleg kiadókkal együttműködve, majd az egyediség ellenőrzése után „élesítik”.

DOI használat a MATARKA-ban

A MATARKA adatbázisában a cikk írásának időpontjában több mint 600 ezer cikk mellett található valamilyen teljes szövegre (vagy egész kis hányadban összefoglalóra) vezető link. Ebből 325 ezer az Elektronikus Periodika Archívumba (epa.oszk.hu), 41 ezer az MTA Real repozitóriumba (real.mtak.hu), 19 ezer pedig a Hungaricana-ba (hungaricana.hu) vezet el. A felsoroltak a „megbízhatóak”. Az összes többi, vagyis 200 ezer link különböző kiadók gyakran változó felépítésű URL-jeit tartalmazza. Ha azonban a kiadó elhatározza magát arra – külső nyomásra vagy saját felismerése alapján –, hogy alkalmazza a DOI-t, akkor a bizonytalanság megszűnik és a DOI ügynökség felé megadott, a DOI-hoz kapcsolódó elérhetőséget biztosítani kell.

2015 szeptemberétől a MATARKA adatbeviteli űrlapján megjelent a DOI mező, és egyidejűleg a

tartalomjegyzékben és a találati listákban is a felhasználók számára. 2016 májusában a DOI-val ellátott cikkek száma 2651 és 27 különböző DOI előtag van, vagyis 27 különböző kiadó szervezettől származnak a DOI-s cikkek (1. ábra).

Szerzői azonosítók

Szerzői azonosító sokféle van, többé-kevésbé ismertek és használatosak Magyarországon. A MATARKA adatbázisban 2016-ban vezettünk be néhányat. Adódott a *VIAF*, mint a legnagyobb, főleg könyveket publikáló szerzőket azonosító adatbázis, az *ORCID* és az *MTMT* azonosító, mert ezek a felsőoktatási intézmények számára fontosak, valamint a *nevtar.hu* szolgáltatás URL-jei. A jövőben várható a magyar szerzői névtár-azonosító megjelenése, erre azonban még egy ideig várni kell [2]. Az 1. táblázatban néhány Magyarországon leginkább használt egyedi azonosító van felsorolva.

.57. évf. 1. sz. / 2016

Találatok szerzőnevekben

10 találat

ÖSSZEFOGLALÓ KÖZLEMÉNY

Schmidt Zsuzsa - Poór Gyula
Polymyalgia rheumatica update, 2015
[Teljes szöveg-DOI: 10.1556/650.2016.30314](#)

Halmos Tamás - Suba Ilona
A bélbakterióta élettani jellemzői és a dysbacteriosis szerepe elhízásban, inzulinrezisztenciában, diabetesben és metabolikus szindrómában
[Teljes szöveg-DOI: 10.1556/650.2015.30296](#)

Kórász Krisztián
A menedékkérők mentális és fizikai egészségproblémái: gyakori ajánlások
[Teljes szöveg-DOI: 10.1556/650.2016.30327](#)

EREDETI KÖZLEMÉNY

Szerzők: Schmidt Zsuzsa - Poór Gyula
Polymyalgia rheumatica update, 2015
[Teljes szöveg-DOI: 10.1556/650.2016.30314](#)
[Orvosi hetilap](#), 2016. (157. évf.) 1. sz. 2–12. old.

Szerzők: Schmidt Zsuzsa - Kaposi N. Pál - Brózik Márta Hittner György - Poór Gyula
A polymyalgia rheumatica klasszifikációs kritériumai
[Magyar reumatológia](#), 2012. (53. évf.) 2. sz. 75-82. old.

Szerzők: Schmidt Zsuzsa - Hittner György - Poór Gyula
A polymyalgia rheumatica hosszú távú kezelése

1. ábra: DOI-t tartalmazó tartalomjegyzék és találati lista (Orvosi hetilap)

1. táblázat

Egyedi azonosítók különböző szolgáltatásokban

Egyedi azonosító megnevezése	Egyedi azonosító felépítése
Scopus author identifier	7004182651
Google Scholar ID	expliciten nem jelenik meg a honlapon
ISNI	0000 0000 7925 6201
MS Academic Search	expliciten nem jelenik meg a honlapon
MTMT	10019226 (az azonosító hosszúsága változó)
ORCID	0000-0003-4419-142X
Researcher-ID (Web of Science)	A-7208-2011
VIAF	12991180 (az azonosító hosszúsága változó)

A szerzői azonosítók közül csak a MATARKA-ban felhasználásra kerülő VIAF és ORCID azonosítók kerülnek röviden bemutatásra, az MTMT-t ismertnek tekintem, a *nevpont.hu* pedig a honlapján tanulmányozható.

VIAF = The Virtual International Authority File

Létrehozását már 1998-ban javasolták, végül is 2003-ban jött létre a VIAF az OCLC, Library of Congress, Deutsche Nationalbibliothek és Bibliothèque nationale de France közös projektjeként, 2012-ben lett az OCLC nyilvánosan elérhető szolgáltatása (www.viaf.org). Partnerintézményei főleg nemzeti könyvtárak, az OSZK is, 2013-ban 32 tag volt. Több név authority fájljt egyesít egyetlen névszolgáltatásba. Szerzői neveken kívül egyéb authority állományokat is épít: testületi neveket, földrajzi neveket stb.

ORCID

Az Open Researcher and Contributor ID rövidítése az ORCID (orcid.org). Az ORCID közösség tagjai egyéni kutatók, egyetemek, kutatóintézmények, kutatásokat finanszírozó intézmények, kiadók, tudományos társaságok, repozitóriumok. Az intézménytagok előfizetési díjat fizetnek (a személyek nem), s ezért különböző szolgáltatásokat kapnak. Máig több mint 1,7 millió azonosítót adtak ki.

Két alapvető funkciót kínál:

- Regisztráció egyedi szerzői azonosítóhoz és a kutatói tevékenységek (pl. publikációk) nyilvántartásához.
- Application Program Interface-ek (API), melyek a rendszerek közötti kommunikációt teszik lehetővé.

A szerzők annyi adatot töltenek fel magukról, amennyit jónak látnak. Lehetőségük van bemutatni saját publikációik listáját azok elérhetőségével együtt, bemutathatják életútjukat, oktatási és kutatói tevékenységüket stb.

Szerzői azonosítók bevezetése a MATARKA-ban

Nagyon sok szerző van már a MATARKA-ban (320 ezer felett), ezek 60%-a magyar. Az azonosítók bevezetésének több „egyéb” haszna is van, mivel munka közben az ember látja a bekerült különböző névalakokat, észreveszi a hibákat, vagyis összességében lehetséges:

- szerzőnevek egységesítése, utalozásuk, összekapcsolásuk, egy-egy szerzőnév sokféle változatban kerülhet be és ez nemcsak gépelési hibából történhet, hanem a folyóiratok különböző tartalomjegyzék-készítési szokása miatt fordul elő, pl. kiírja a teljes keresztnevet vagy csak a kezdőbetűt használja,
- hibák, elírások javítása,
- kapcsolatteremtés más adatbázisokkal (VIAF, ORCID, MTMT, *nevpont.hu*), hisz ugrópontok vezetnek hozzájuk,
- azonos nevű szerzők szétválasztása.

Ahogy már szó volt róla, a szerzők egységesítése, az azonos nevű szerzők szétválasztása bár rengeteg előnnyel jár a felhasználók számára, de rendkívül időigényes és komoly odafigyelést megkövetelő munka. Külföldi szakirodalomban is több helyen olvastam, hogy a nevek egyértelműsítése legfeljebb 95-98%-ban jó, ha automatikus módszereket alkalmaznak. De szerencsére ma már az interneten át rengeteg eszközt igénybe lehet venni a „nyomozáshoz” és nincs rákényszerítve az ember a hagyományos papíralapú dokumentumok használatára. A következő segédeszközöket rendeztem gépemen könyvjelző mappába, hogy szükség esetén azonnal ki tudjam bármelyiket nyitni:

VIAF
ORCID
MTMT
Wikipédia
nevpont.hu
felsőoktatási intézmények honlapjai
Google
Facebook.

Mely szerzőket lássuk el egyedi azonosítóval?

Természetesen minden szerző nem látható el egyedi azonosítóval, hisz egyszerűen nincs mind-egyiknek egyedi azonosítója: az MTMT-be csak felsőoktatási intézmények, illetve az akadémiai hálózat kutatói, oktatói kerülnek be, vagyis a tudós társadalom tagjai, így az MTMT-nek most mintegy 50 ezer regisztrált szerzője van. Az ORCID szintén a tudományos szerzőket mutatja, bár nyit a „kreatív alkotók” felé is. Aránylag alacsony a magyar regisztráltak száma. A VIAF csak könyvtárak katalógusaiban nyilvántartott, főleg könyvek szerzőit sorakoztatja fel, a *nevpont.hu* a 19. századtól napjainkig élt és tevékenykedett, már elhunyt alkotókat tartalmazza, de jelenleg még alig többet mint 10 000. A MATARKA-ban azonban rengeteg olyan

szerző is van a kevésbé tudományos, inkább szakmai jellegű folyóiratokból, akik nem kerültek, kerülnek be ezekbe az adatbázisokba, vagyis nincs egyedi azonosítójuk.

Mindezeket a szempontokat figyelembe véve, a MATARKA válogat:

- csak a magyar szerzőkkel foglalkozik (külföldi szerzők nem a mi feladatunk),
- a sokat publikáló, vagyis „jelentősebb” szerzőket veszi figyelembe (az egy-két cikk szerzők rendszerint az egyedi azonosításra szolgáló adatbázisban nem is szerepelnek),
- a gyakori azonos nevű szerzők jönnek számba (a szétválasztás miatt).

Szerzők ellátása egyedi azonosítóval, összekapcsolás, szétválasztás: a munkafolyamatok bemutatása két példán át szemléltetve

Munkámban egy OSZK-tól kapott lista segít, amely az OSZK katalógusából a VIAF-ba átkerült szerzőket tartalmazza ábécérendben, vagyis az OSZK-ban használt VIAF azonosítókat (ebben külföldi szerzők is vannak).

1. példa: Tarafás Imre, Meglehetősen ritka név. Azt gondolná az ember, hogy egyetlen személyről van szó.

Első lépésként ellenőrizzük a MATARKA-ban való jelenlétet. 22 találatunk van és van egy Tarafás I. szerző is 1 találattal. A találati listát megjelenítve látszik, hogy nagy valószínűséggel közgazdásról van szó. Ezt a VIAF a Wikipédia is megerősíti (2. ábra).

100	1	⌘a Tarafás ⌘j Imre ⌘d 1947-
667		⌘a közgazdász, egyetemi oktató
670		⌘a PIM

2. ábra Tarafás Imre a VIAF-ban

A MATARKA találati listájában 9 különböző folyóirat cikkei láthatók Tarafás Imre névéhez kötődően. Egyes folyóiratok és cíkcímek azonban elgondolkozásra késztetnek. Ilyen például a Századokban egy recenzió: *’Tamás Ágnes: Nemzetiségek görbe tükrében. 19. századi nemzetiségi sztereotípiák Magyarországon’* és 3 cikk a Korall folyóiratban. Ír egy közgazdász ilyen címmel? *’„Mitsoda Nemzet vagy?” Lajtai L. László: „Magyar nemzet vagyok”. Az első magyar nyelvű és hazai tárgyú történelem-tankönyvek nemzetdiskurzusa.’*

Következik az MTMT felkeresése (3. ábra). Az MTMT-ben Tarafás Imre szerző pénzügyesnek definiálja magát, vagyis valóban közgazdásról van szó.

A Korallós cikkről ki szeretnénk deríteni, hogy az ő cikke-e. Nincs találat. A Google-ban keresve találok egy Tarafás Imrét, a *nevpont.hu* felkeresése felesleges. A Facebook viszont kilistáz egy fiatal Tarafás Imrét. Talán a közgazdász fia? Levélírást következik neki a Facebookon. A válasz megnyugtató: ő írta a 4 cikket és ő a közgazdász fia. Ezek után idősebb Tarafás Imre ellátható a VIAF és az MTMT azonosítókkal, a fiatal Tarafás Imre leválasztható, Tarafás Imre közgazdász és Tarafás I. is összekapcsolható.

Az eredmény a szétválasztás, és összekapcsolás után (4. ábra):

Részletes keresés		Gyorskeresés	
Kutató/szerző nevének részlete:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	<input type="button" value="Szerzőkeresés"/>		
Szavak, szókezdetek (mindegyik)	<input type="text" value="tarafás"/>	<input type="text" value="egyik szerzőben"/>	<input type="text"/>
Szavak, szókezdetek (akármelyik)	<input type="text" value="mitsoda"/>	<input type="text" value="címben/alcímben"/>	<input type="text"/>

3. ábra Tarafás Imre egyik Korallós cikkének keresése az MTMT-ben

Találatok listája		
	Tarafás Imre Tarafás I. (közgazdász)	21 cikk
	Tarafás I. Tarafás Imre (közgazdász)	21 cikk
	Tarafás Imre (történész)	4 cikk

4. ábra Tarafás szerzőre keresve az eredmény a MATARKA-ban

2. példa: Tarr Ferenc esete

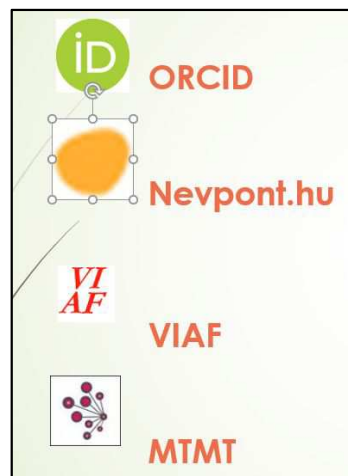
A MATARKA *Tarr Ferenc* névére meglehetősen vegyes listát ad ki. Kezdődhet a nyomozás. Az OSZK-s VIAF lista szerint Tarr Ferenc 1986-ban született, a VIAF szerint bölcsész, tanár. De a Google azonnal kihoz egy 1948-ban született Tarr Ferenc szívsebészt, aki az MTMT-ben is regisztrálva van, mint cardiovascularis sebész. A saját, a szétválasztás segítésére írt segédprogramom az alábbi folyóiratokat dobja ki Tarr Ferenc névére a MATARKA-ból:

1. Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis
2. Alföld
3. Drámapedagógiai magazin
4. Magyar kémiai folyóirat, Kémiai közlemények
5. Orvosi hetilap
6. Színház
7. Természettudományi közlemények

A folyóiratcímek és a kilistázott cíkcímek alapján gyanítható, hogy ténylegesen lehet egy orvos, egy bölcsész Tarr Ferenc, de felmerül a gyanú, hogy egy vegyész, kémikus is létezhet. A *"tarr ferenc" kémikus'* keresés a google-ban ezt a gondolatot megerősíti. Azt is ki lehet deríteni, hogy a kémikus (?) Tarr Ferenc nyíregyházi kötődésű folyóiratokban (1. és 7.) publikált. A *'tarr ferenc', nyíregyháza'* keresés már egyértelműen megmutatja, hogy a Nyíregyházi Főiskolán Dr. Tarr Ferenc oktató 1997-ben kitüntetést kapott. De ő a Fizika Tanszéken volt. Nos, akkor fizikus vagy kémikus volt? Vagy mindkettő? Egy MATARKA-s nyíregyházi kolléganő, aki hosszú évekig volt könyvtáros a főiskolán, azonnal tudja a választ: kémia-fizika szakos tanár a harmadik Tarr Ferenc. Mindennek ismeretében a szétválasztás már egyértelműen megtehető.

A szerzői azonosítók megjelenítése a szolgáltatói felületen

Az adatbázisban – nem úgy, mint a DOI-nál – a szerzői azonosítók nem számokként jelennek meg, hanem kis markerek (ikonok, logók) állnak a szerzők neve mellett a találati listákban, amelyek elvezetnek a megfelelő szolgáltatóhoz (5., 6. ábra).

5. ábra Az egyedi azonosítókhoz tartozó markerek

<p> Szerzők: Farkas József - Jármai Károly   </p> <p>Hegesztett szerkezetek minimális térfogatra, illetve költségre optimalt változatának összehasonlítása</p> <p>Gép, 2015. (66. évf.) 1. sz. 19-23. old.</p>
<p> Szerzők: Jármai Károly   </p> <p>A Nemzetközi Hegesztési Intézet (IIW) XV-ös bizottsága "Hegesztett szerkezetek tervezése, analízise és gyártása" tevékenysége 68. évi Közgyűlés, Helsinki, Finnország, 2015 június 29. - július 1.</p> <p>Hegesztéstechnika, 2015. (26. évf.) 3. sz. 39-45. old.</p>

6. ábra Markerek a szerzők neve mellett

Szerzők szétválasztásának nehézségei

A példákból látszik, hogy a szerzők szétválasztását nagyon óvatosan kell végezni és vannak esetek, amikor nem is szabad elkezdni, mert hibák csúszhatnak be.

Ennek szemléltetésére egy szerzőnév: Demeter István:

- 14 cikk van – 12 folyóiratban,
- több szakterület – hány szerző van e mögött?

A 7. ábrán a szolgáltatások és a hozzájuk tartozó markerek listáját, a 8. ábra pedig egy találati listát mutat, ahol láthatók a markerek.

Demeter István (egyértelműsítő lap)

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából
(Demeter István szócikkből átirányítva)

- Demeter István (1914-1977), pap, költő és festő
- Demeter István, birkózó
- Demeter István, producer
- Demeter István, vegyész
- Demeter István, hosszútávfutó atléta
- Demeter István (1929-2013), fizikus

7. ábra Demeter István egyértelműsítő lap a Wikipédiában

Nehéz és időigényes az azonos nevű szerzők szétválasztása, azonosítókkal ellátása, mert sok forrást át kell vizsgálni a hibák elkerülése érdekében. Nem engedhető meg, hogy a mérnök Kiss József cikke a fizikus Kiss Józsefhez kerüljön (lég-ből kapott, 'fiktív' példa). Az azonosítók felvétele természetesen technikailag egyszerű: külön segédprogram segít ebben.

A szerzők szétválasztása megbízható módon nem is mindig lehetséges. Ilyenkor megoldás lehet az, hogy a biztosan elkülöníthető szerzőket leválasztjuk és az összes többi cikket foglalkozás megadása nélkül adjuk hozzá a szerzőhöz.

Csorba József szerzőnév hatszor foglalkozással szerepel, egyszer foglalkozás nélkül.

Az adatbázis minőségbiztosítása: ellenőrzések

Meg kellett oldani annak ellenőrzését, hogy az adott napon bekerült szerzőnév előzőleg szét lett-e már választva, és a jó névhez lett-e hozzárendelve. Mivel a MATARKA-ba az adatok háromféle-

képp kerülnek be (kézi adatfeldolgozás, átvétel EPA-ból, átvétel internetről konvertálással), ez csak utólag végezhető. A MATARKA segédprogramjai között van egy napi ellenőrzéseket végző, melynek funkciója tovább bővült, most már 4 feladata van:

Demeter István -- 14 cikk van összesen

- 5----Bányászati és kohászati lapok. Kőolaj és Földgáz ____@120
- 12----Műanyag és gumi ____@168728@@---Wittmann berendez
- 189----Nimród : vadászújság ____@182382@@---2005 - a parla
- 315----Környezetvédelem ____@214008@@---Együttműködés a
- 418----Miskolci keresztény szemle : a KÉSZ ökumenikus kultúra
- 1002----Magyar fizikai folyóirat : a Magyar Tudományos Akadé
- 1040----Természettudományi közlöny ____@1274803@@---Me
- 1124----Vasút : a vasutas dolgozók gazdasági és műszaki lapja ____
- 1124----Vasút : a vasutas dolgozók gazdasági és műszaki lapja ____
- 1196----International Review of Applied Sciences and Engineeri
- 1203----Napjaink : észak-magyarországi irodalmi és kulturális la
- 1360----Isis : Erdélyi Magyar Restaurátor Füzetek ____@16214
- 1360----Isis : Erdélyi Magyar Restaurátor Füzetek ____@16214
- 1846----Izotóptechnika, diagnosztika ____@2345802@@---PIXI

[VISSZA](#)

8. ábra Demeter István szerzőhöz tartozó cikkek a MATARKA-ban

Találatok

szerzőnevekben 8 találat

Találatok listája

☐ Csorba József (információs tanácsadó)	33 cikk
☐ Csorba József (méhész)	2 cikk
☐ Csorba József (addiktológus)	7 cikk
☐ Csorba József (biotechnológus)	5 cikk
☐ Csorba József (orvos)	2 cikk
☐ Csorba József (mérnök)	2 cikk
☐ Csorba József	5 cikk
☐ Csorba Józsefné	6 cikk

9. ábra Szerzőnevek szétválasztás után: egy szerzőhöz nincs foglalkozás hozzárendelve

1. a bekerült új szerzőnevek és szavak ellenőrzése (elírás, helyesírási hibák),
2. URL-ek formai ellenőrzése,
3. DOI-k formai ellenőrzése,
4. szétválasztott szerzőkből került-e újabb be.

Az ellenőrzés által kidobott hibák javítása az ellenőrzést végző könyvtáros feladata és ő dönti el azt is, hogy ha bekerült olyan cikk, melynek szerzője több foglalkozással is szerepel már az adatbázisban, melyik szerzőhöz tartozik. Erre mutat szemléletes példát a 10. ábra. *Vértesy László* szerző most már geológusként, közgazdászként és jogászként is szerepel az adatbázisban. Az újonnan bekerült cikk (címe: *A fejlett tőkés országok gazdasági helyzete 1982-ben*) címéből egyértelműen látszik, hogy a közgazdászhoz rendelendő hozzá.

Összefoglalás

A szerzők egységesítése, szétválasztása nagyon sok haszonnal jár, de aprólékos, sok időt igénylő tevékenység. Csak a sokat publikáló, általában egyedi azonosítókkal is ellátott, vagy a jelentős, már elhunyt, lezárt életművel rendelkező magyar szerzők esetében van értelme. 2016 februárjától mintegy 3 hónap alatt 900 szerző kapott egyedi azonosítókat. 2–3 éven belül az adattisztítás, az azonosítók hozzárendelése megtörténhet és azok után csak a „folyamatos” karbantartásra van szükség.

EGYEDI SZERZŐ ELLENŐRZÉS

Újból bekerül olyan szerző, aki már egyedi azonosítós és több van belőle
 Mai dátum -- 2016-05-13

Hány szerző: 70

Kattintsa be azt a szerzőt, akihez az új cikket hozzá kell rendelni, a pirossal jelzettnél van jelenleg.
 Ha a piros maradjon, akkor is kattintsa be.

16441-- (2016-05-13) -- **Vértesy László, geológus** -- Cikkszám:1344408: A fejlett tőkés országok gazdasági helyzete 1982-b (Füzettség:80598)

- Vértesy László (geológus)
- Vértesy László (közgazdász)
- Vértesy László (jogász)

Bevitel

10. ábra Részlet a napi ellenőrzést végző segédprogram futtatási listájából.

Irodalom

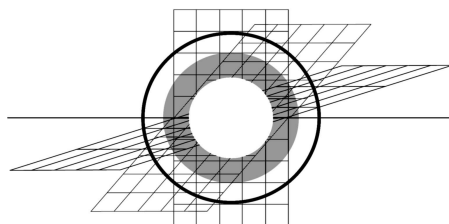
A szolgáltatások honlapjai: doi.org, viaf.org, mtmt.hu, nevpont.hu

Nemzeti névterek. <http://syi.hu/ns/general.html> [utolsó letöltés: 2016.05.18.]

Beérkezett: 2016. V. 19-én.

Burmeister Erzsébet
 a Miskolci Egyetem
 Könyvtár, Levéltár, Múzeum
 főkönyvtárosa.
 E-mail: erzsi@uni-miskolc.hu

Sirhán Bálint

Készülőben a Magyar Közgyűjtemények 3D-s Adattára

A Debreceni Egyetem Informatikai Tudományok Doktori Iskola PhD kutatás keretében elkezdte feltérképezni a hazai közgyűjteményi intézményeket, illetve azok digitális gyűjteményeit. Elsősorban a Magyarországon fellelhető digitális tartalmakat szolgáltató intézményeket rendszerezik (pl. könyvtárak és múzeumok), amelyek egy külön erre a célra tervezett és fejlesztett web3D-s környezetben lesznek böngészhetők.

Tárgyszavak: közgyűjtemény; Magyarország; digitális könyvtár; digitális dokumentum; repozitórium; web; háromdimenziós dokumentum; tudásbázisú rendszer

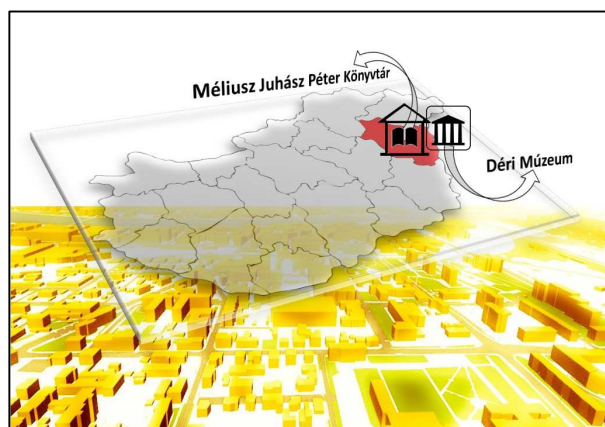
Bevezetés

A magyarországi közgyűjteményi intézmények esetében a digitális megőrzés ma már elengedhetetlen. A könyvtárakban is folyamatosan zajlanak a digitalizációs munkák, melyek kapcsán főleg a régió kulturális értékei és a helytörténeti gyűjtemények azok, amelyek egy digitális gyűjtemény alapjai lehetnek. Ahhoz, hogy az így keletkezett digitális tartalmakat hatékonyan rendszerezzük, ajánlott – lehetőleg nyílt forráskódú – repozitórium alkalmazása (pl. DSpace vagy EPrints). A készülő közgyűjteményi 3d-s adattár esetében is a háttérben egy open-source alapokon nyugvó repozitórium fog állni, amely rendszerezi a közgyűjteményi intézményeket, illetve azok digitális gyűjteményeit. Azt szeretném hangsúlyozni, hogy az adattár egy PhD kutatómunka keretében fog megvalósulni, ennek kapcsán pedig hadd emeljem ki *Dr. Virágos Márta* szakmai segítő munkáját, aki egyben a témavezetője is a kutatásnak.

Az adattár kialakítása

Az átláthatóságot, illetve a rendszerelvűséget mindvégig szem előtt tartva, a felületen kiindulópontként Magyarország megyetérképe jelenik meg 3d-ben (1. ábra). Ezt abból a szempontból is jó megoldásnak tartom, hogy a felhasználó rögtön szembesülhet azzal, hogy az adott megyében mely könyvtár, levéltár vagy múzeum található. Egy általam külön erre a célra tervezett és fejlesztett web3D-s környezetnek köszönhetően, az eddiginél sokkal valóságosabb, interaktívabb módon jeleníthetők majd meg a tartalmak. Hangsúlyozni

szeretném, hogy nem egy újabb adatbázist hozunk létre, hanem olyan felület készül, amely közvetlenül jeleníti meg az intézmény oldaláról az információt, a digitális tartalmat.

1. ábra 3d-s adattár – Magyarország megyetérképe

Két fontos dolgot kell a készülő 3d-s adattár kapcsán tisztázni. Az egyik, hogy az összes magyarországi közgyűjteményt, illetve azok digitális gyűjteményeit – legyen az könyvtár, levéltár, múzeum vagy egyéb archívum – nyilván fogja tartani. Hasonló kezdeményezésre már van példa a könyvtárak tekintetében, gondoljunk csak a *Könyvtári Intézet* oldalán elérhető, *Magyarországi Könyvtárak Adatbázisára*, illetve a *konyvtar.hu*-ra, amelyek azonban nem tartalmazzák a hazai közgyűjtemények teljes listáját, illetve nem szolgáltatnak adatot a könyvtárak digitális gyűjteményeiről, a megjelenítés szempontjából pedig a hagyományos web kettes szabványt követik. Ezenkívül sajnos az oldal

egyes funkciói nem mindig működnek megfelelően és néha elavult információt tartalmaznak. A készülő adattárhoz nem kell külön hozzáférést adni az intézmények részére, hogy belépve frissítsék, aktualizálják saját magukról az adatokat, elég, ha azt a hivatalos portáljukon megteszik (pl. ha változik az intézmény neve, az nyilván a honlapon is módosul, és ezt érzékeli majd a 3d-s felület is, így a naprakész információ fog megjelenni).

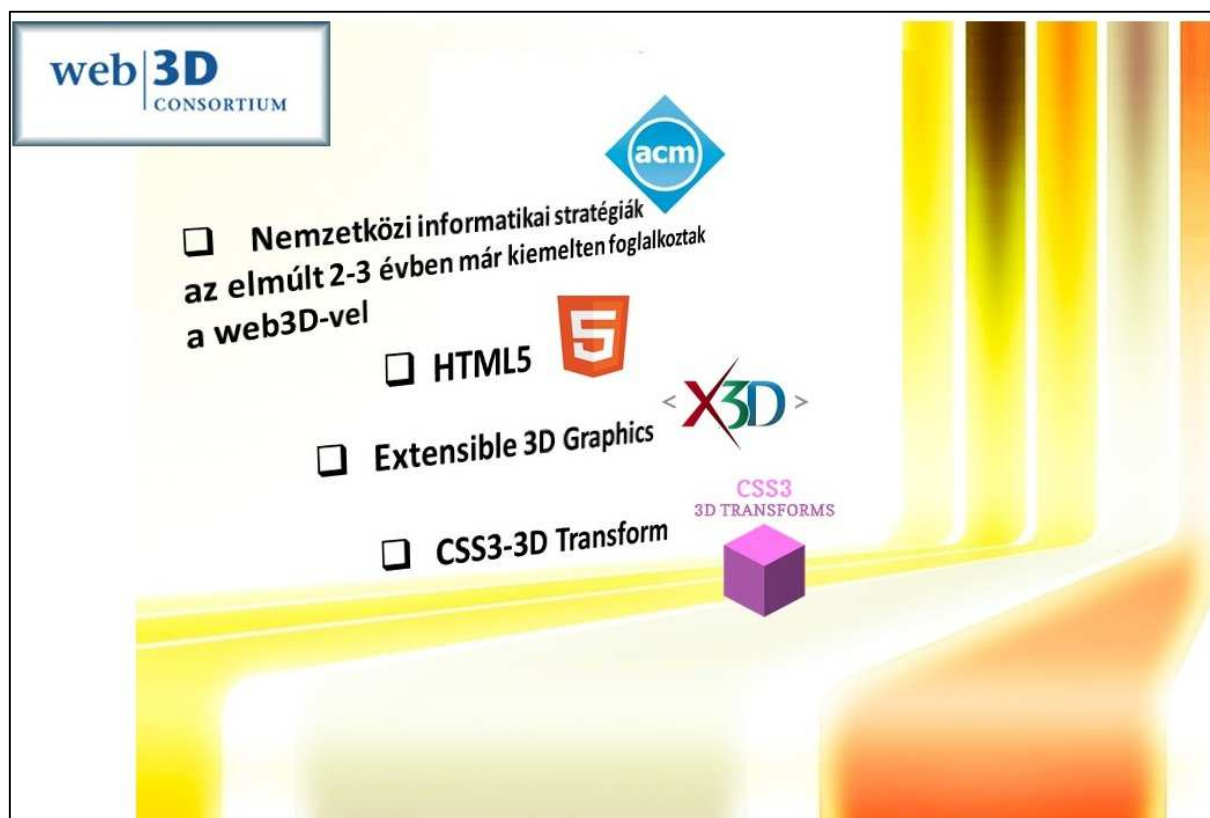
A másik lényeges dolog, hogy a háromdimenziós élmény megvalósításához – a hagyományos nézettel szemben, ahol a web 2.0 eszközeit használjuk – a web 3.0 eszközeit kell alkalmaznunk. A web 3.0 kapcsán két fő tényezőt kell megemlíteni: az egyik a szemantikus web, amely az adatok struktúráját, illetve visszakereshetőségét jelenti, a másik pedig maga a web3D (2. ábra).

Utóbbi a tartalmak megjelenítéséért felel, amely az eddiginél sokkal interaktívabb, valóságűbb böngészési élményt nyújt. A kutatási projekt során tervezett és fejlesztett közgyűjteményi adattár is ezen a technológián fog alapulni. Külföldön már van néhány olyan oldal, amely rendszerezi az

egyes országokban működő közgyűjteményeket (pl. *magnesalm.org*), azonban ezek elég kevés, sokszor hiányos információt nyújtanak, a megjelenítés szempontjából pedig hagyományosak. Ebből is látszik, hogy külföldön sem terjedt még el a web3D, a könyvtárak esetében pedig egyáltalán nem alkalmazzák (*könyvtár 3.0*). Kijelenthetjük azt, hogy a készülő magyar közgyűjtemények adattára, hazai viszonylatban mindenképpen az első olyan portál lesz, amely alkalmazza a web3D-s szabványt (3. ábra). Fentebb már írtam arról, hogy a projekt arra törekszik, hogy a lehető legteljesebben szerepeltesse a hazai közgyűjtemények által létrehozott digitális gyűjteményeket. Ennek kapcsán először a könyvtárak kerülnek rendszerezésre, azon belül is a megyei könyvtárak, így elsőként velük vettem fel a kapcsolatot, hogy vegyenek részt egy online kutatásfelmérésben. Ennek a célja az volt, hogy a kérdésekre adott válaszok alapján egyértelmű képet kapjak arról, hogy az egyes intézmények milyen tényleges gyűjteménnyel rendelkeznek és ebből mennyi a digitalizált tartalom. Örömmel konstatáltam, hogy a megyei könyvtárak közül – a felhívásomnak eleget téve – a legtöbb releváns adatokkal szolgált.

2. ábra Web 3.0 két fő tényezője

3. ábra Az adattár kapcsán alkalmazott szabványok

Alkalmazott technológia

Manapság a háromdimenziós programfejlesztés nem újdonság, gondoljunk csak a számítógépes játékokra. Azonban a világhálón fellelhető tartalmak 3d megjelenítésével nagyon kevés oldalon találkozhatunk. A nemzetközi informatikai stratégiák az elmúlt 2-3 évben már kiemelten foglalkoznak a web3D-vel, például az ACM (*Association for Computer Machinery*) már több konferenciát is tartott ebben a témában. Magyarországon az MTA SZTAKI portálja megjeleníthető 3d-ben, azonban az nem a web3D-s szabványt használja. Különbséget kell tenni a között, hogy egy hagyományos, 2d-s weboldalon megjelenítünk 3d-s tartalmakat, vagy maga az oldal is teljes egészében 3d-ben pompázik. Programozás szempontjából több lehetőségünk is van a valós idejű háromdimenziós tartalom megjelenítésre, például a web3D Konzorcium által kialakított X3D (Extensible 3D Graphics) ISO/IEC szabvány. Ez a szabvány tulajdonképpen a VRML (*Virtual Reality Modelling Language*) szkriptnyelv továbbfejlesztett változata, amely még hatékonyabb (gyorsabb) adatátvitelt tesz lehetővé a hálózati alkalmazások számára. Az X3D – a

JavaScripthez hasonlóan – nagyon jól implementálható a HTML5-be, egyúttal igyekeznek minél jobban kihasználni a GPU adta lehetőségeket. Én a kutatásom során részben ezt a szabványt, részben a HTML5/CSS3-3D Transform specifikációit, illetve a JavaScriptet alkalmazom. A HTML5 – bár még nem annyira elterjedt – lényege, hogy a tartalom megjelenítéséhez, illetve a webes alkalmazások futtatásához nincs szükség külön bővítmények (pluginek) telepítésére. Így bármilyen kompatibilis böngésző – Chrome, Firefox vagy a Microsoft új üdvöskéje, az Edge – könnyedén megbirkózik az ilyen jellegű portálokkal. Maga a CSS elsősorban a honlap külleméért felel (design), viszont a CSS3-3D Transform specifikációt használva, lehetővé válik a háromdimenziós megjelenítés. A JavaScript pedig azért kell, hogy az oldalunk minél interaktívabb legyen, melynek köszönhetően szabadon mozoghatunk a 3d-s objektumok között.

Remélhetőleg annak ellenére sikerült összefoglalni a projekt lényegét, hogy mostanáig csak a kezdeti lépések történtek meg. A tervek szerint várhatóan egy év múlva már egy bétaverzió is elkészül, így megtekinthető lesz a tényleges felület.

4. ábra Háromdimenziós megjelenítés
(állókép vagy animált kép beszúrása!)

Irodalom

BRUTZMAN, Don – DALY, Leonard: X3D : Extensible 3D Graphics for Web Authors. – Amsterdam, Morgan Kaufmann, 2007. – 472 p.

CAI, Hongming – SHI, Mengwei – XU, Boyi: Semantic annotation for web3D scene based on three-layer ontology. = Integrated Computer-Aided Engineering, 2015. 22. sz., p. 87–101.

KOLTAY Klára – KÖPÖSDI Zsuzsa – VIRÁGOS Márta: Digitális könyvtárak, intézményi repozitóriumok. – Gyires Béla: Tananyagtár, 2012.

KUNZ, Arthur: Web-3D-Welten systematisch erzeugen. – Hamburg: Diplomica Verlag, 2010. – 168 p.

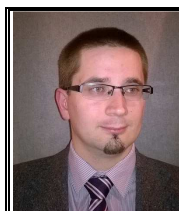
KUTAY, Stephen: Advancing Digital Repository Services for Faculty Primary Research Assets. = Journal of Academic Librarianship, 2014. 6. sz., p. 642–649.

MIHALIK Laura: Virtuális valóság, virtuális könyvtár. = TMT., 2009. 11–12. sz., p. 515–519.

PITTARELLO, Fabio: Semantic Description of Web 3D Worlds through Social Tagging. = International Journal of Software Engineering & Knowledge Engineering, 2011. 21. sz., p. 73–102.

ZHAO, Jianghai: Designing Virtual Museum Using Web3D Technology. = Physics Procedia, 2012. 33. sz., p. 1596–1602.

Beérkezett: 2016. IV. 27-én.

Sirhán Bálint

a Debreceni Egyetem Informatikai
Tudományok Doktori Iskola
doktorandusza.
E-mail: netkulcs@outlook.com

Palotai Mária

Orvosi szakkönyvtárak helyzete a mai Magyarországon – egy kérdőív tanulságai

Az előadás* elkészítésében és a cikk megírásában segített az a tény, hogy belülről, kettős szerepben ismerem az ágazat helyzetét. Egyrészt a szakterület országos szakkönyvtárának, az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtárnak vagyok a vezetője, másrészt a MOKSZ elnöki tisztségét töltöm be. Az orvosi és/vagy egészségügyi gyűjtőkörű könyvtárak egyenlőségen alapuló, 20 éve önkéntesen létrehozott egyesülete a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ). Az elnökség kiemelt feladatának tartja az orvosi szakkönyvtárak problémáinak feltárását, a megoldásukhoz való segítségnyújtást. Aggodalommal töltönek el minket az utóbbi időben a szakterületi könyvtárak, könyvtárosok részéről egymás után érkező negatív jelzések. Tisztában vagyunk a magyar egészségügy gazdasági nehézségeivel, ismerjük az egészségügy működésének normalizálása érdekében tett kormányzati erőfeszítéseket, mégis úgy gondoljuk, hogy tagkönyvtáraink és a szakma érdekében minden fórumon meg kell szólalnunk.

Tárgyszavak: szakkönyvtár; orvostudomány; Magyarország

Előadásomhoz a 2015-ben a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ) által a tagkönyvtáraknak kiküldött kérdőívre adott válaszokat használtam fel. Így friss és valós adatok álltak rendelkezésemre. A kérdőívünk eredeti célja a szakmai érdekképviselet segítése.

A kérdések az alábbiakban kiemelt, fontosabb adatokra vonatkoztak: alapadatok (nyilvánosság kérdése, nyitva tartási idő, van-e olvasóterem), a könyvtári munkatársak (száma, munkaideje és végzettsége), az állomány (összetétele, nagysága, feldolgozottsága), a könyvtár informatikai felszereltsége, a felhasználók (köre, kérései) és a problémák.

Az 55 tagkönyvtárból 51 válasz érkezett. 32 kórházi, 14 országos intézeti (például: Országos Onkológiai Intézet) és öt egyetemi könyvtár töltötte ki a kérdőívet. A számok magyarázatra szorulnak. Azért szerepel öt egyetemi könyvtár, mert a tagjaink között tudhatjuk a négy orvostudományi könyvtár mellett a Szent István Egyetem Állatorvostudományi Kari Könyvtárát is. 1–1 tagkönyvtárnak több telephelye is van. Például a kórházi összevonások miatt, a Szent István-Szent László kórház bár egy intézménynek számít, de mind a két kórházban működik könyvtár. Vagy az egyetemi kari, klinikai könyvtárak az anyakönyvtárakkal tagjai a

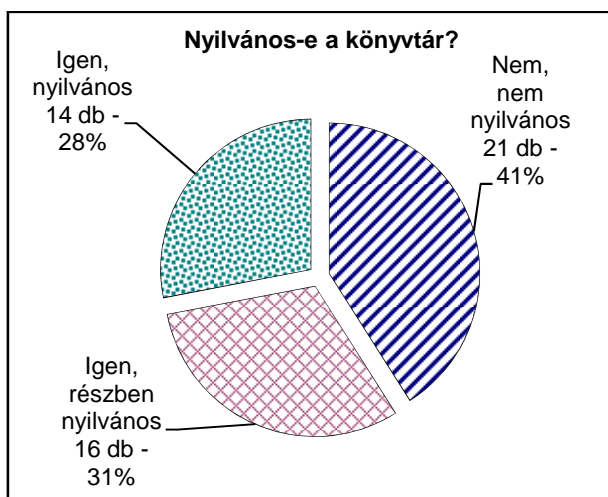
szervezetnek. Tehát az 51 válaszadó sokkal több könyvtárat képvisel.

Alapadatok

Az orvosi könyvtárak feladata a gyógyítást, kutatást és továbbképzést segíteni. A szakkönyvtárak között különleges helyet foglalnak el. Ez a különleges helyzet abban is megmutatkozik, hogy sok közöttük a nem nyilvános vagy csak részben nyilvános könyvtár (1. ábra).

A könyvtári költségvetéssel kapcsolatos kérdésre beérkező válaszok nem voltak meglepőek. A legtöbb könyvtár csökkenő vagy stagnáló költségvetéssel rendelkezik (2. ábra).

A heti nyitva tartási idők igen változatosok. Nagy az eltérés a heti egy órától a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának nonstop nyitva tartásáig. Tehát a legkevesebb nyitva tartási idő az egy óra, a legtöbb a 168 óra. Az átlagos idő pedig 37,82 óra. Igény szerinti a nyitva tartás két könyvtárban, és jelenleg a működése szünetel egy könyvtárban.

1. ábra A könyvtárak nyilvánossága

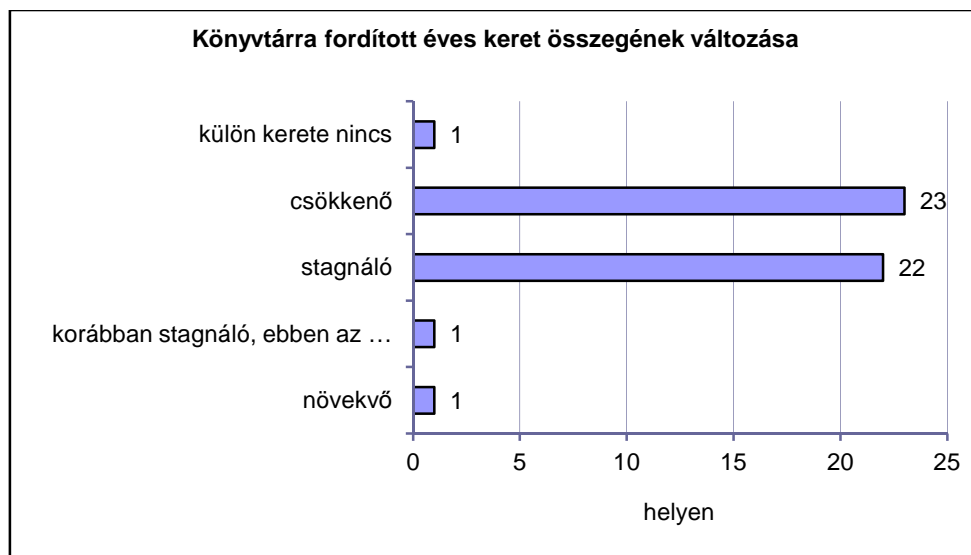
Az orvosi könyvtárak esetében tendenciává vált, hogy a könyvtáros nyugdíjba vonulásakor, kilépésekor, a könyvtár fenntartója az intézet egyik munkatársát bízta meg a könyvtár gondozásával. Ilyenkor általában csak akkor keresik fel a könyvtárat illetve az azt kezelő munkatársat, ha valamilyen konkrét könyvtári kérés van. Így nincs állandó nyitva tartási ideje a gyűjteménynek. Nem szakképzett munkatárs esetében sokszor a könyvtár elhalásához vezet ez a folyamat. Felvetődött már bennem az a gondolat, hogy a nyilvános könyvtáraknak sok kritériumnak kell megfelelniük, de mi az az alapkritérium, amikor még (vagy már) könyvtárról beszél-

hetünk? Természetesen nagyon sok jól működő, szakképzett könyvtárossal rendelkező orvosi könyvtár működik. De a fenti problémával foglalkozni kell, mert a szakmánk lebecsülését érzem ezekben az esetekben.

A könyvtárak 84%-a rendelkezik olvasóteremmel. Viszont a hasznosításuk nagyon érdekes képet mutat. Elsősorban a kórházi könyvtárak olvasótermét használják más célokra, például oktatásra: (előadások, képzések, konferenciák, rendezvények, tanfolyamok tartására), értekezletek helyszínéül, valamint még az alábbi célokra: gyógytorna, kórlapkódolás, szentmise, megemlékezések, terápiás célok.

A kórházi könyvtárak általában csak egy munkatársat alkalmaznak könyvtári munkára. Bár zömmel nyolcórás munkaidőben dolgoznak, de olyan kirívó esetek is vannak, hogy egy órában vagy igény szerint foglalkoznak a könyvtári feladatokkal (3. ábra).

Magas a felsőfokú végzettséggel rendelkező munkatársak száma. Az orvosegyetemi könyvtárosok javítják az átlagot. De érzékelhető, hogy képzettség nélkül, illetve más végzettséggel rendelkezők is szép számmal dolgoznak az orvosi szakkönyvtárakban (4. ábra).

2. ábra A könyvtári éves költségvetés

A könyvtárosok

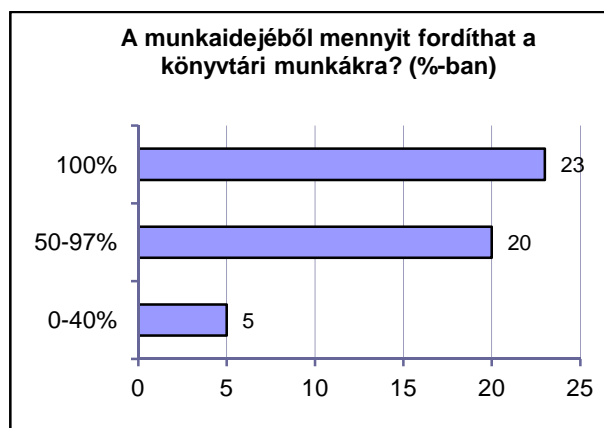
Munkatársak száma/fő:	
Összesen:	283,50 fő
Kórházakban (átlag):	1,31 fő
Egyetemeken:	42,70 fő
Intézményekben (átlag):	2,00 fő

Munkaidő/nap (órában)	
Napi 1 óra	1 fő
Napi 4 óra	6 fő
Napi 6 óra	6 fő
Napi 7,15 óra	1 fő
Napi 8 óra (TÖBBSÉG)	36 fő
Önkéntes	1 fő
Igény szerint	2 fő

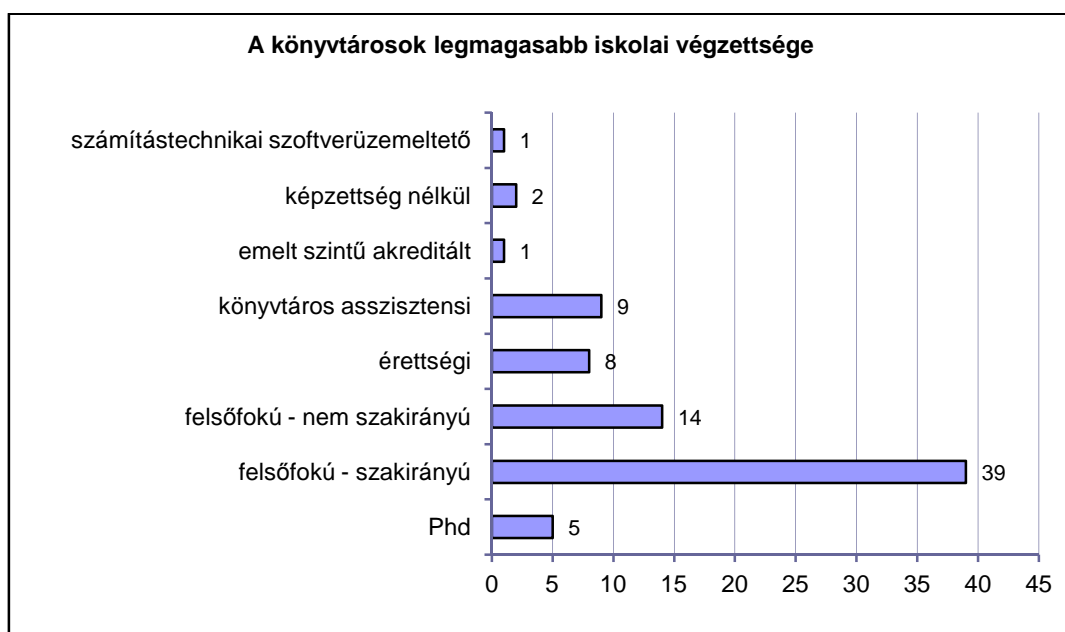
3. ábra A könyvtárosok száma és munkaideje

Nem véletlenül tettük fel azt a kérdést, hogy a könyvtáros a munkaidejéből mennyit fordíthat könyvtári feladatokra. Sejtettük, hogy sokan nem csak ilyen feladatokat látnak el. A választ adók kevesebb, mint a fele fordíthatja a teljes munkaidejét könyvtári feladatokra (5. ábra).

Egy kis ízelítő, hogy milyen más feladatokat kell ellátniuk a könyvtárosoknak: oktatás, prezentáció-készítés, másolás, kiállítás, múzeumi feladatok, rendezvényszervezés, pályázatfigyelés, beteglátogatás, betegek lelki gondozása, irattár, kórlaptár, levéltár, titkársági tevékenység, munkaügyi feladatok, számlázás, statisztika, minőségirányítási vezető stb.

5. ábra A könyvtári munkaidő hasznosítása

4. ábra A könyvtárosok végzettsége

Az állomány

Az orvosi könyvtárak jelentős könyvgűjteménnyel rendelkeznek. Az állományok összetétele vegyes, és tisztában vagyunk azzal is, hogy sok helyen évek óta nem tudnak gyarapítani (6. ábra).

Kurrens folyóiratokkal kapcsolatos kérdésünkre kapott válaszból kiderül, hogy a kórházi könyvtárak folyóirat-ellátása nagyon gyenge. Több könyvtárba egyáltalán nem jár folyóirat!

Adatbázisok

A saját építésű és a vásárolt adatbázisokra vonatkozóan is tettünk fel kérdéseket. A saját adatbázis-építés elsősorban az egyetemi könyvtárakra jellemző, de a kórházi könyvtárakban is van erre példa. Mindössze 9 helyen épülnek saját adatbázisok.

Néhány példa:

- Megye egészségügyére vonatkozó cikkek.
- Dolgozók tudományos munkái.
- Magyar Orvosi Bibliográfia (MOB).
- Magyar Állatorvosi Bibliográfia.
- SZTE Diplomamunka, Doktori repozitórium.
- TEKA (tudományos előadások és közlemények adattára).

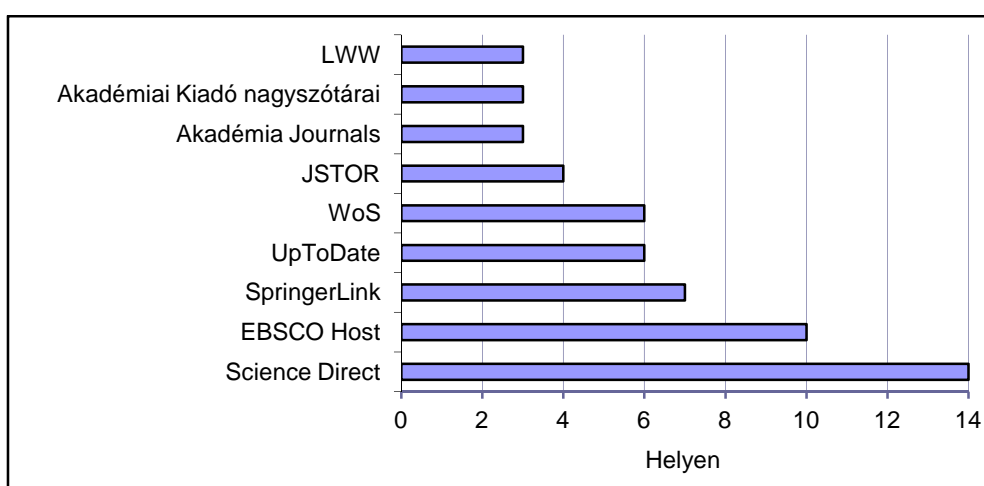
A vásárolt adatbázisokkal kapcsolatban 23 könyvtár válaszolt igennel, 18 helyről nem kaptunk választ, míg 11-en válaszolták azt, hogy nincs vásárolt adatbázisuk. Az *Elsevier Kiadó ScienceDirect* adatbázisa vezet az előfizetett adatbázisok között, és jól látszik, hogy a legtöbb megnevezett adatbázis az Elektronikus Információszolgáltatáson (EISZ) keresztül fizethető elő (8. ábra).

	Összesen	Egyetem	Intézet	Kórház
Könyv (kötet)	19 464 085	1 412 035	149 493	17 902 557
Folyóirat (kötet)	973 400	783 232	70 289	119 879
Digitális (db)	56 070	20 771	34 404	895
Leltározatlan (kötet)	61 362	30 000	13 200	18 162

6. ábra Állományadatok

Előfizetés	Átlag	Intézet	Átlag (cím)	Kórház	Átlag (cím)
Magyar	70,39	400	29	656	21
Külföldi	31,00	223	16	145	5
Csak online rendelt	57,98	93	7	24	1

7. ábra Kurrens folyóiratok

8. ábra Vásárolt adatbázisok

Az állomány feldolgozottsága

Szomorú képet mutat az állomány feldolgozottsága. 2013-ban országos együttműködés keretében 40 kórház könyvtárába került azonos integrált könyvtári rendszer. Létrehoztuk a kórházi könyvtárak közös katalógusát: <http://kozkat.gyemszi.hu/> Ennek ellenére több könyvtár még nem kezdte el a feldolgozást, részben a más irányú leterheltségük illetve személyi változások miatt (9. ábra).

- Nincs feldolgozva: 21 helyen
- 10-30%-os feldolgozottság: 7 helyen
- 80-100%-os feldolgozottság: 19 helyen

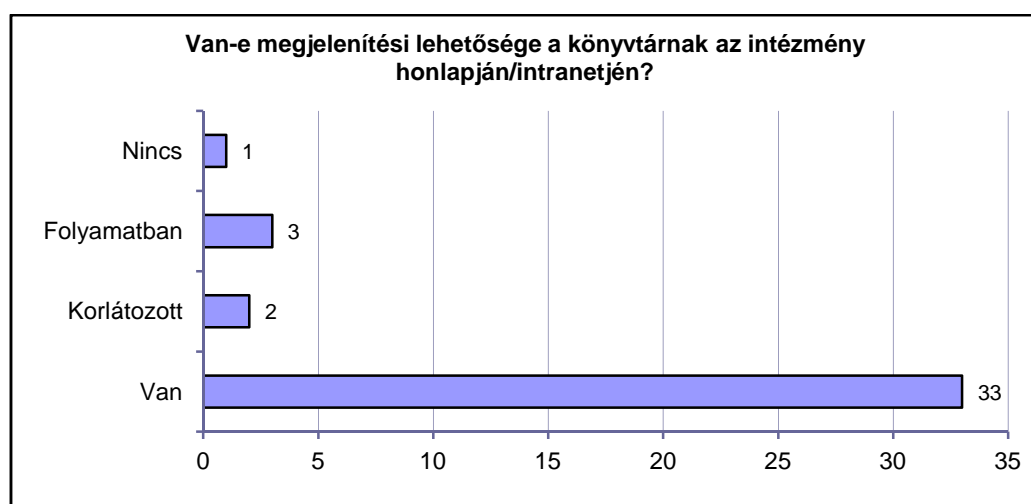
9. ábra Integrált könyvtári rendszerek

OPAC/Intézeti honlap

Sajnos sok könyvtárnak nincs OPAC-ja (mindössze 11 helyről kaptunk erre a kérdésre pozitív választ). Jelentős mértékben viszont megjelennek az intézményük honlapján vagy intranetjén, így a helyi tájékoztatás biztosítva van (10. ábra).

Problémák

Nagyon érdekesek a problémákkal kapcsolatban beérkező válaszok. A legjellemzőbb probléma a fenntartói érdektelenség. A válaszokat könyvtár típusokra elosztva is elkészítettük. Nem számítottunk arra, hogy az egyetemi és az intézeti könyvtárak a fenntartói érdektelenséget érzik a legnagyobb problémának. A kórházi könyvtárak viszont a raktározási gondot és a humán erőforráshiányt jelentősebb problémának tartják a fenntartói érdektelenségnél (11. ábra).

10. ábra Intézeti honlap/Intranet

52 válaszból	[Forráshiány]	[Humán erőforráshiány]	[Raktározási gondok]	[Fenntartói érdektelenség]	[Elavult géppark]
összpontszám	121	151	155	175	143
legnagyobb probléma (5)	8	13	12	16	8
nagy probléma (4)	4	8	8	13	9
közepes probléma (3)	8	10	11	9	13
kis probléma (2)	10	4	10	3	7
legkisebb probléma (1)	21	16	10	10	14

11. ábra A súlyozott problémák

A fent felsoroltakon túl kértük, hogy a további problémákat is írják meg. Ezek közül sorolok fel néhányat:

- Az osztályok a különböző gyógyszercégek segítségével vetetnek szakkönyvet, a könyvtár nem tud róla, kimarad, így még inkább feleslegesnek tűnik.
- Több kedvezményes továbbképzési lehetőségre lenne szükség.
- Olvasói érdektelenség.
- Elavult bútorzat, mely kényelmetlen hosszabb tartózkodásra.
- Léghőszabályozó hiánya a nyári hőségben.

- Folyamatos költöztetés.
- A munkatársaknak leterheltsége, kevés energiájuk marad olvasni-kutatni.

Felhasználók

A kórházi könyvtárak használói elsősorban az intézmény munkatársai, jól mutatja ezt a 12., 13. ábra.

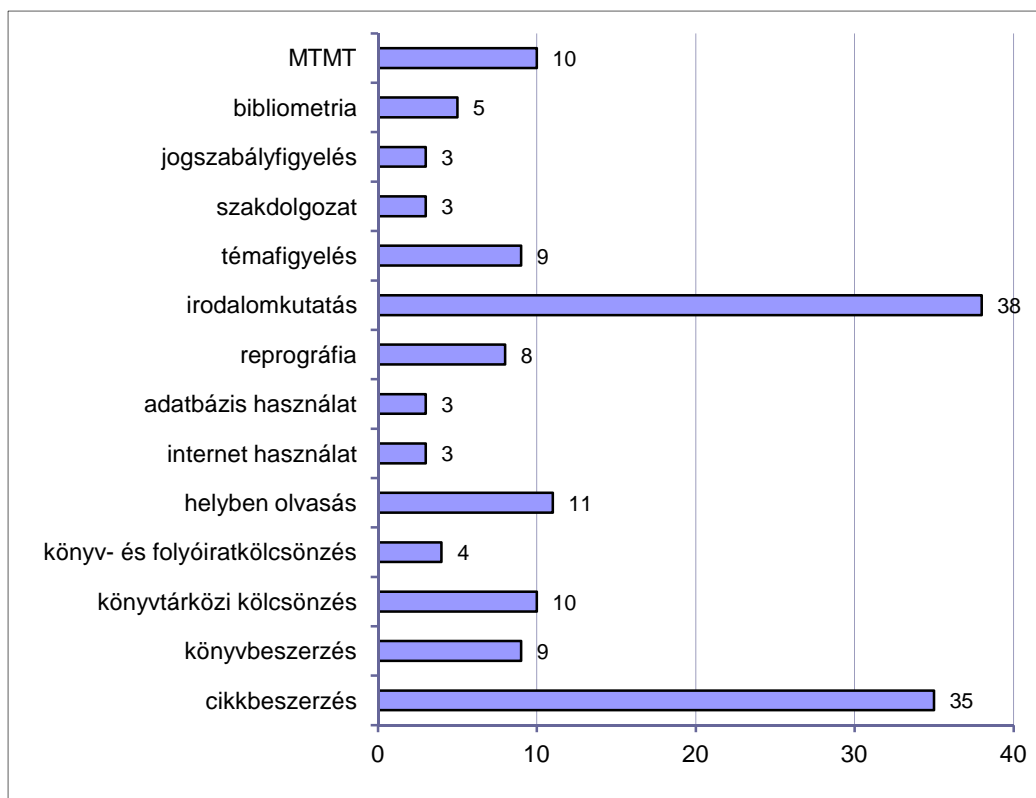
Kíváncsiak voltunk, hogy milyen kéressel keresik meg a könyvtárosokat. Az irodalomkutatás és a cikkbeszerzés vezet (14. ábra).

Kik használják elsősorban a könyvtárat?	
Jelenleg szünetel	1
Kutatók	2
Intézmény dolgozói	24
Intézmény nyugdíjasai	1
Megye szakdolgozói	3
Más intézet dolgozói	8
Elég kihasználatlan	1
Egyetemi polgárok	1
Település lakosai	1
Orvosok	25
Egészségügyi szakdolgozók	23
Hallgatók	20
Oktatók	1
Rezidensek	7
Betegek	2
Betegek hozzátartozói	1
Orvosi könyvtárak	1

12. ábra A könyvtár használói

Könyvtárhasználat módja	
A működés jelenleg szünetel	1
Elsősorban irodákból, osztályokról (házon belül)	18
Elsősorban személyesen	20
Hallgatók személyesen, oktatók irodából és otthonról	1
Személyes és távhasználat is (sokszor házon belül)	2
Mindhárom jelentős	1
Levelezésen keresztül	1
Főleg e-mailben kérnek	1
Elsősorban otthonról – távhasználat	1
Gyakori az e-mail vagy telefonon történő megkeresés	1
Elsősorban elektronikus e-mail, telefonon történő megkeresés	2
Személyesen, valamint osztályokról telefonon, illetve e-mailben	1
Email, telefon, de természetesen személyesen is; általában személyfüggő	1

13. ábra A könyvtárhasználat módja

14. ábra A használói kérések

Lehetőséget adtunk a kérdőívben, hogy a kitöltők a saját gondolataikat, megjegyzéseiket is leírassák. Néhány jellemző választ emeltem ki. A könyvtárosok összetartanak, segítik egymás munkáját. Ez fokozottan megjelenik az orvosi könyvtárosok kö-

zött, hiszen a MOKSZ is azért jött létre. A jól működő hálózati funkciók, a Medinfo módszertani csoportjának megszűnése, illetve a rendezvények, képzések, szakfolyóirat hiánya teremtette meg az igényét, hogy szükség van egy olyan fórumra,

amely segíti a munkánkat.[1] Szerencsére vannak még elhivatott munkatársak, mert nélkülük nem tudnának a könyvtáraink működni.

- „Az egészségügyi könyvtárosok együttműködése hosszú idő óta kiválónak mondható”.
- „Örömmel töltene el, ha a könyvtárlátogatóknak több idejük, és energiájuk lenne a szakmai továbbképzésre, és a folyamatos szakmai fejlődésre. Ehhez egy szebb, modernebb, jobban felszerelt szakkönyvtárral állhatnánk a rendelkezésükre, ahová jó betérni, mert sok új szakkönyv, és folyóirat áll a rendelkezésükre”.
- „Szeretem a szakmámat, így a nehézségek ellenére is szívesen csinálom!”

Az orvosi könyvtárak száma

Időről-időre készülnek számvetések az orvosi könyvtárakról. Legutóbb *Kührner Évának* 2010-ben a 3K-ban megjelent cikkére szeretnék hivatkozni [2], mely már akkor szomorú képet festett az orvosi könyvtárakról. Azóta a helyzet nem javult, hanem tovább romlott. A szerző 1990 és 2009 között a könyvtárak mintegy 40%-os csökkenését mutatta be, ma már 63%-nál tartunk. Legrosszabb helyzetben a kórházi könyvtárak vannak, pedig ők alkották eddig az orvosi könyvtárak törzsét. Saját könyvtáram, a terület országos szakkönyvtára (ÁEEK Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár) decemberben kénytelen volt az állományát

bedobozolni és azóta is azt várjuk, hogy mikor költözhetünk végre új székhelyünkre.

Ezek után fel kell tennem a kérdést: van-e remény arra, hogy ez a folyamat megálljon, vagy legalábbis lelassuljon? 10 év múlva lesz-e még orvosi szakkönyvtár Magyarországon az orvosegyetemi könyvtárak mellett? Ki fogja az ágazatban dolgozók munkáját segíteni (15. ábra)?

Van-e kiút?

A 60/2003. ESZCSM, az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló rendelet 2.1.i) pontjában az szerepel, hogy „szakkönyvtári szolgáltatást és/vagy internet-elérhetőséget” kell a kórháznak biztosítania. A MOKSZ vezetősége azért lobbizik, hogy a közeljövőben módosuló rendeletben ne és/vagyként szerepeljen ez a minimumfeltétel, hanem legalább a megyei és az oktató kórházakban működjön szakkönyvtár szakképzett munkatárssal.

A MOKSZ vezetősége összeállított egy listát, hogy miben tudnak a szakkönyvtárak segíteni egy-egy kórházban folyó gyakorlati és tudományos munkában. Ezzel alternatívát szeretnénk mutatni, hogy a könyvtárosokat ne kényszerítsék olyan jellegű munkák elvégzésére, amelyet más szakképzéssel rendelkezők is el tudnak végezni. Az itt felsorolt feladatok zömét a legtöbb könyvtárban már végzik, természetesen a könyvtári alapfeladatok (kölcsonzés, tájékoztatás stb.) ellátása mellett.

	1990	2000	2009		2016
Önkormányzati	107	80	61		-
Állami	7	7	2		-
Fővárosi fenntartású	31	16	15		-
Állami + ÁEEK + Önkormányzati + Fővárosi	145	103	78		37
MTA kutatói intézet	n.a.	n.a.	n.a.		4
Képzőhelyi	60	55	62	40%-al csökkent 1990-2009	42
Országos Intézet	20	20	15		14
KÖJÁL, ÁNTSZ	22	15	4		0
Gyógyszeripar, -ellátás	19	17	6		3
BM, HM, MÁV	5	5	4		1
Egyéb (egyházi, alapítványi)	8	18	9		2
Összesen	279	233	178		103

15. ábra Az orvosi könyvtárak száma

A kórházi szakkönyvtárak az alábbi feladatok ellátásában tudnak segítséget nyújtani:

- bizonyítékokon alapuló orvoslásra épülő napi betegellátás;
- oktatókórházak esetében a hallgatók fogadása, rezidensek képzésének segítése;
- orvosok szakvizsgára való felkészülése; tudományos fokozat (PhD) megszerzése; kötelező kreditpontszerzés;
- előadások tartása (konferencián vagy hivatalos képzés keretében);
- közlemények, könyvek, könyvfejezetek írása;
- a *Magyar Tudományos Művek Tárába* (MTMT) adatfelvitel, a bevitt bibliográfiai adatok pontosítása, publikációkra való hivatkozások keresése, a szerzők publikációs listájának folyamatos gondozása;
- intézményi publikációs archívum gondozása;
- pályázati anyagok készítése;
- felhasználóképzés (online szakmai források, adatbázisok használatának ismertetése); akkreditált képzések szervezése; kórházi dolgozók szakirányú továbbtanulásának támogatása;
- trialek, online tréningek szervezése;
- ünnepek (pl. Semmelweis-nap), egészségnapok szervezése, lebonyolítása;
- kórházi évkönyvek, kiadványok stb. szerkesztése;
- egészségnevelés, betegtájékoztató, a laikusok részére egészségtudatos életmód terjesztése azokban az intézményekben, ahol nem csak a kórház munkatársai használhatják a kórházi könyvtárat.

Lehetőségeink

A MOKSZ rendszeresen figyelemfelkeltő előadásokkal, prezentációkkal képviselteti magát a *Magyar Kórházzövetség* rendezvényein. (Néhány példa: Magyar Kórházzövetség XXVII. Kongresszusa, Debrecen, 2015: „Kórházak az MTMT-ben”, Beke Gabriella, Vasas Livia és Palotai Mária közös előadása; XXIV. Kongresszusa Eger, 2012: „Tulajdonosváltás hatása a kórházi könyvtárak életére”, Kührner Éva előadása; XXIII. Kongresszusa Eger, 2011.: „Kórházak könyvtár nélkül”, Vasas Livia prezentációja).

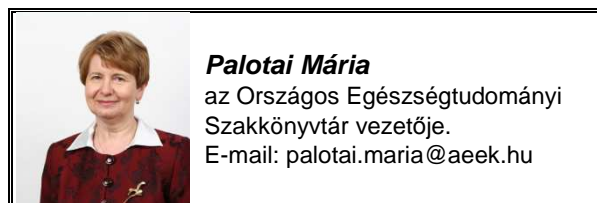
Az Orvosi Könyvtárakban [3], a MOKSZ folyóirata rendszeresen foglalkozik ezzel a problémával. Cikk formájában [4], valamint 2015-ben egy új rovatot indítottunk: Ötlebörze címen. Túlélési stratégiákat, új szolgáltatásokról szóló híreket, PR ötleteket osztunk meg egymással.

Ezen kívül rendszeresen tartunk képzéseket, illetve trialeket szervezünk. A visszajelzések ékesen bizonyítják, hogy van igény a szakirodalomra.

Irodalom

- [1] PALOTAI Mária: A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 24. évf. 2015. 10. sz. p. 40–43.
- [2] KÜHRNER Éva: Az orvosi könyvtárak helyzete napjainkban. = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 19. évf. 2010. 2. sz. 15–20.
- [3] Orvosi Könyvtárak: a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja URL: <http://moksz.webnode.hu/kiadvanyok/orvosi-konyvtarak/> (2016. 06. 27.)
- [4] BEKE Gabriella: Gondolatok 2014-ben egy orvosi szakkönyvtárban – „Kitörési pontok” keresése. = Orvosi Könyvtárak, 2014. 1. sz. 5–12.

Beérkezett: 2016. VI. 28-án.

* A cikk a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója „Szakkönyvtári seregszemle 2016” című március 29-ei konferenciáján elhangzott előadás alapján készült.

Jávorka Brigitta

Személyes információszerzés a gyakorlatban

A személyes információszerzés vagy személyes archiválás kérdése nemzetközi szinten gyakran kerül felvetésre a gyorsan változó digitális világ kontextusában. Ugyanakkor ez az információtudomány egy olyan szelete, amelyre Magyarországon eddig még kevés figyelmet szenteltek mind elméletben, mint pedig gyakorlatban. Még a megfelelő információs műveltséggel rendelkező személyek között is a személyes információszerzés inkább csak mellékhatása a digitális környezetben való tartalom-előállításnak, mint tervezett cselekvés. A szakirodalomban pedig néhány kiemelkedő kivételtől eltekintve alig találunk tanulmányokat.

Tárgyszavak: *információmenedzsment; információkeresés; adatvédelem; digitális archívum*

Személyes információszerzés (PIM)

A személyes információszerzés (*Personal Information Management = PIM*) leggyakrabban használt magyar definícióját egy *Drótos László* nevéhez köthető tanfolyam anyagában határozták meg: „Különböző digitális és analóg eszközökkel tárolt vagy segítségükkel elérhető információk és dokumentumok kezelése: az információs környezetünk megszervezése.”¹ A személyes információszerzés célja, hogy a kellő információ, a megfelelő helyen és időben, a számunkra szükséges formában és minőségben, könnyen hozzáférhetően a rendelkezésünkre álljon. Nagyon fontos kiemelni, hogy itt ugyanakkor nem könyvtári dokumentumokról beszélünk és elsődlegesen nem az interneten terjedő nyilvános adatokról, hanem személyes iratokról és információkról.

A személyes információszerzés nem összekeverendő a személyes adatok biztonságos kezelésével. Itt többről van szó annál, hogy hol tárolhatjuk az adatainkat anélkül, hogy bárki jogtalanul hozzáférhessen és visszaélhessen velük, vagyis hogy hogyan előzzük meg az adathalászatot, bár tény, hogy ezt is magába foglalja.

Ugyanakkor az is fontos, hogy nemcsak digitális, hanem analóg dokumentumokról is beszélünk, tehát hivatalos papírokról, könyvekről vagy éppen előhívott fényképekről, hiszen ezek rendszerezése és visszakereshetővé tétele ugyancsak fontos tevékenység. Hazánkban a legaktívabban *Nagy Gyula* publikált a témában, aki ezt több szempontból is megvizsgálta.²

A nemzetközi gyakorlatban azt láthatjuk, hogy ennek a témakörnek a gondozását a könyvtárosok felvállalták, mivel saját munkatapasztalataiknak köszönhetően a legalkalmasabbak arra, hogy a „laikusokat” ezen a területen is kalauzolják.³ Több nagy és elismert könyvtár rendelkezik a weboldalon olyan felülettel, amely kifejezetten ebben a témában ad útmutatást a tapasztalatlan felhasználóknak, illetve a gyakorlatban való személyes segítségnyújtásra is sok példa van.⁴

A kutatásról

E kutatás célja annak felmérése volt, hogy a magyar lakosság milyen mértékben alkalmazza a digitális megőrzés és kezelés alapelveit, valamint célként fogalmazódott meg a könyvtárosok és a „civil” használók hétköznapi viselkedésében ta-

pasztalható különbségek és hasonlóságok megvilágítása.

*Jan Zastrow*⁵ ugyanis azt állítja, hiába dolgoznak a könyvtárosok napi szinten ezen elvek alapján, a saját adataikkal kapcsolatban mégsem alkalmazzák őket. Ezt erősítette meg a horvát vizsgálat is, *Hana Marčetić*⁶ kérdőíves kutatása, amely e felméréshez összehasonlítási alapul szolgált. Ezt a mintavételt a kutató az eszéki, zágrábi és zadari egyetemek graduális és posztgraduális információtudományi hallgatói között végezte.

A kutatás hipotézisei a következők voltak:

1. A személyes információszervezés nagy általánosságban olyan elhanyagolt terület, amelyre a kitöltők komolyabb tervezés nélkül fordítanak energiát.
2. Nincs releváns különbség könyvtárosok és nem könyvtárosok között ezen a tevékenységi területen: a szakemberek is csak akkora figyelmet fordítanak a személyes dokumentumaik szervezésére, mint a többiek.
3. A magyar válaszadók csak minimális eltérést mutatnak majd a horvát kitöltőkhöz képest, az is főleg a közösségi média használatában mutatkozik majd meg.

Eredmények – demográfiai adatok

A kutatás alapjául szolgáló, a közösségi médiában terjesztett kérdőívet 301 fő töltötte ki, akik között a nemek aránya nagyjából kiegyenlített volt: 54,5%-uk nő, 45,5%-uk férfi. A válaszadók átlagéletkora 27,5 év, a legfiatalabb kitöltő 13 éves, míg a legidősebb 64. Láthatjuk tehát, hogy a kérdéskör valamennyi korosztály számára aktuális, mert a kérdőívhez csak elektronikusan juthattak hozzá, így annak pusztán kitöltése a válaszadók digitális létét bizonyítja.

Az 1. ábrán a kitöltők lakóhely szerinti megoszlását láthatjuk. A mintában felülreprezentáltak a nagyobb településeken élők.

Ahogy az 1. táblázatban látható, a válaszadók többsége egyetemet vagy főiskolát végzett, az alacsonyabb iskolai végzettségűek pedig a fiatalabb korosztályhoz tartoznak, akik jelenleg is az iskolarendszerben tanulnak. A magasan iskolázott réteg tehát túlreprezentált a mintában.

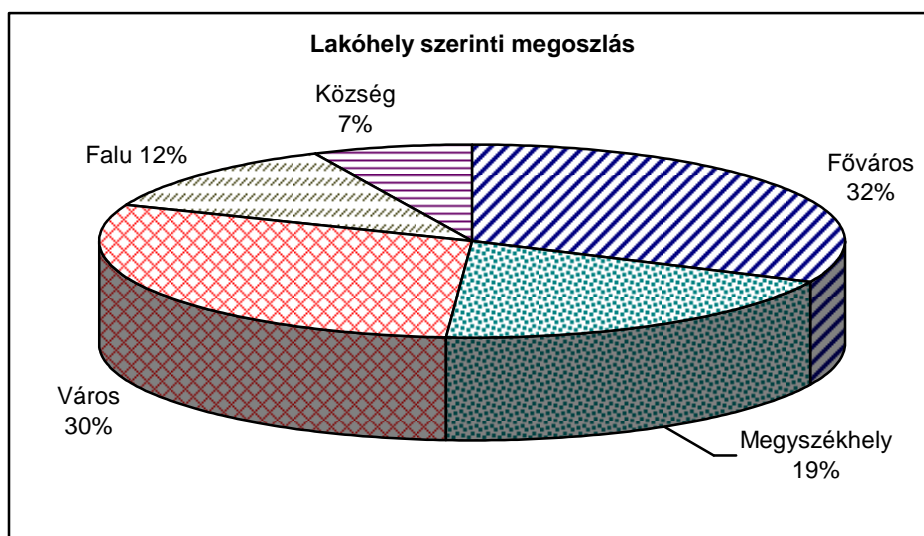
A demográfiai adatok alapján kijelenthetjük, hogy a minta nem reprezentatív.

A válaszadók többsége (156 fő) vett részt valamilyen informatikai képzésen, 67 fő könyvtárin, míg 9 levéltári és 7 muzeológiai végzettséggel rendelkezik. Összességében a kitöltők nagyjából kétharmada vett részt olyan képzésen, amely során foglalkozhatott adatok szervezésével. Ezzel szemben a válaszadók mindössze 36%-a (108 fő) vallotta, hogy részt vett már olyan kurzuson, amelynek adatmegőrzés és -kezelés volt a témája (2. ábra). A horvát kitöltők körében ez az arány jóval magasabb (63%), itt azonban a célcsoport is más, hiszen a válaszadók a különböző gyűjteménykezelési képzések hallgatói voltak.

Ezek után a kitöltőknek két témakörben kellett eldönteniük, hogy mennyire értenek egyet az adott kijelentésekkel: Az első szerint fontos a birtokukban lévő digitális tartalmak megőrzése, amellyel kapcsolatban érdekesség, hogy a válaszadók 2%-a nem ért ezzel egyet, míg 11,6%-uk semleges állást tart a kérdéshez. A horvát kitöltők esetében ezek az arányok alacsonyabbak: mindössze 5% volt semleges a témában és alig fél %-uk nem tartotta fontosnak a kérdést.

A második állítás a következő volt: „Töreksem a számítógépemen található fájlok rendszerezésére.” A magyar kitöltők másfél százaléka nem ért ezzel egyet, míg 9%-uk semleges a kérdésben. Érdekesség a minimális eltérés a két kérdés választai között: kevésbé jellemző, hogy fontosnak tartanak az adatok megőrzését, mint az, hogy törekednek a szervezésükre. A horvát mintában ez pont fordítva van: ott közel 7% semleges a kérdésben és 2,3% nem ért egyet.

A magyar válaszadók között minimális azok aránya, akik rendszeresen ellenőrzik a számítógépükön tárolt dokumentumokat (alig 16%), a kitöltők fele csak a legfontosabbakat ellenőrzi, azokat is csak bizonyos időközönként, míg 34% csak akkor vesz elő egy dokumentumot, ha éppen szükség van rá (3. ábra). A horvát válaszadók többsége azonban az utolsó válaszlehetőséget érezte a legjellemzőbbnek a tevékenységére, vagyis 54% csak használatához vesz elő egy korábban mentett fájlt, 32% ellenőrzi a fontos dokumentumokat és 13% valamennyit.

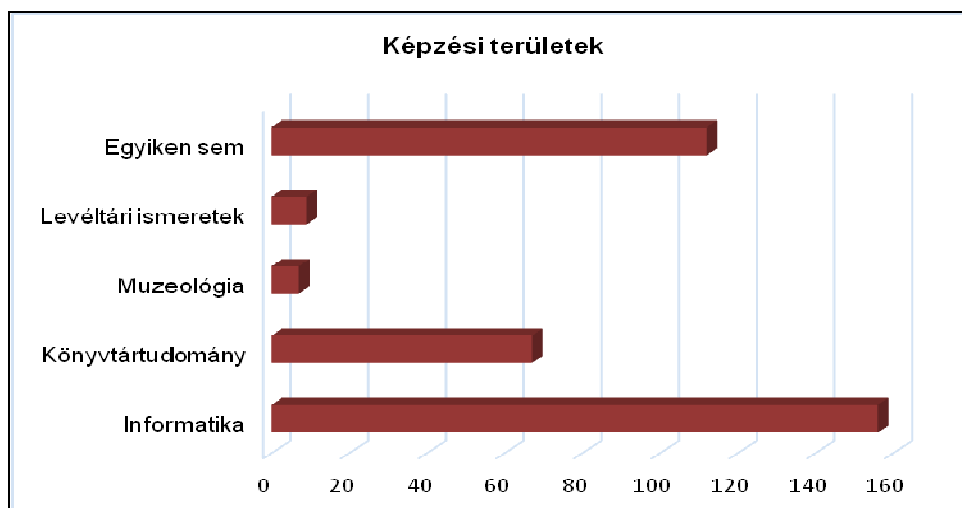

1. ábra A válaszadók lakóhely szerinti megoszlása

1. táblázat

A kitöltők iskolai végzettség szerinti megoszlása

Végzettség	Válaszadók száma	Válaszadók aránya
Kevesebb, mint 8 általános	2	0.7%
8 általános	14	4.7%
Szaktanácsképző	14	4.7%
Szakközépiskola	48	15.9%
Gimnázium	59	19.6%
Felsőfokú szakképzés	42	14%
Főiskola	42	14%
Egyetem	74	24.6%
Tudományos fokozat	6	2%

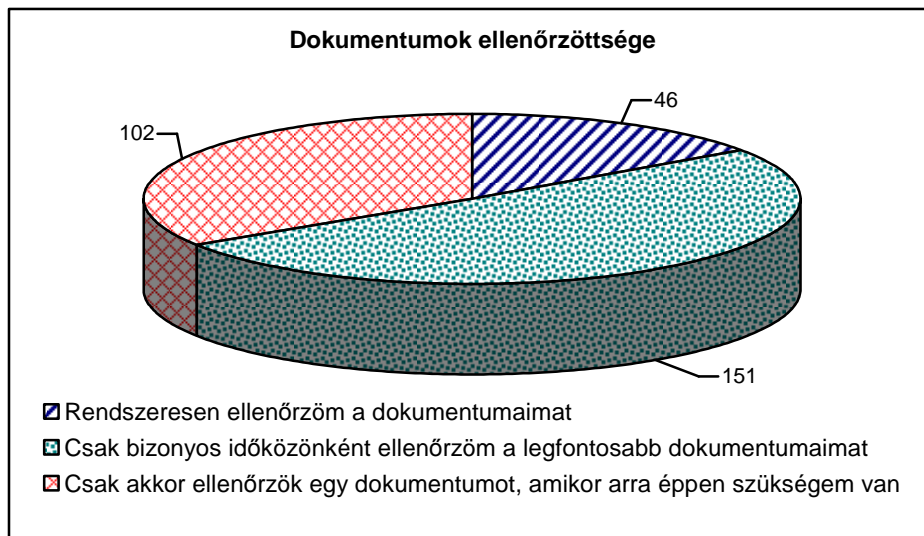

2. ábra A válaszadók képzési területei

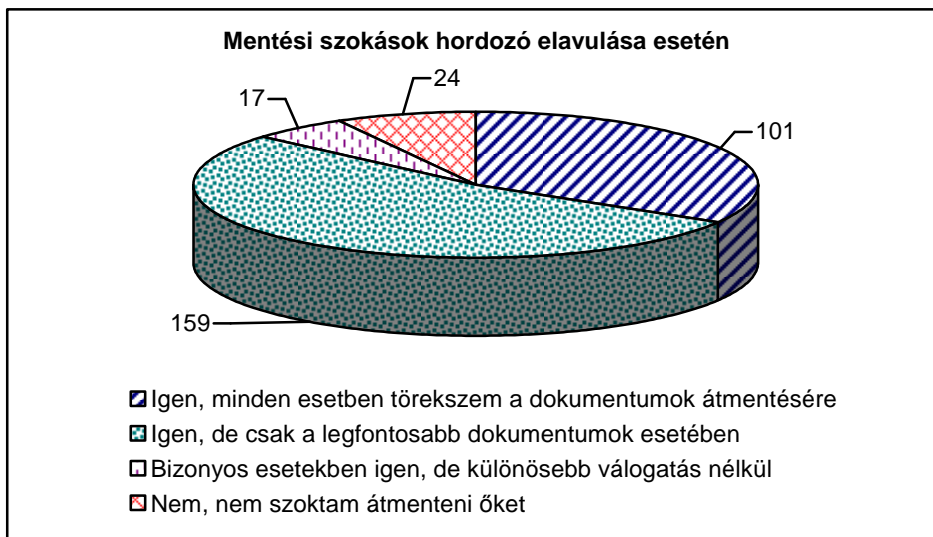
Az informatika nagy ütemű fejlődése mellett gyakori jelenség a különböző adathordozók használatának megszűnése (pl. floppy), ez pedig fokozott adatvesztési kockázatot jelent. A kitöltők alig több, mint 33%-ának szokása valamennyi dokumentumát átmenteni, viszont közel 53%-uk odafigyel arra, hogy a fontos dokumentumai ne vesszenek el ilyen módon (4. ábra).

A horvát kitöltők között is hasonlóak az arányok: 54,5% csak a fontos dokumentumainak átmentésére fókuszál, 17% mindent és ugyancsak 17% különösebb válogatás nélkül helyezi át a fájljai egy részét.

A következő kérdésblokkban a kitöltőknek különböző módszerekről kellett eldöntenie, hogy azok mennyire jellemzők az adatszervezési szokásaikra. A 2. táblázatban láthatjuk, hogy az egyes lehetőségeket a válaszadók mennyire találták jellemzőnek, illetve nem jellemzőnek. A legjellemzőbb a windows által biztosított mapparendszer használata, sokan választják szét a hivatalos dokumentumaikat a nem hivatalostól, illetve a többség számára a legfontosabb rendezési elv a tartalom. A legritkább esetben a fontosság alapján szortírozzák a dokumentumokat.

3. ábra A dokumentumok ellenőrzöttsége

4. ábra Mentési szokások hordozók elavulása esetén

2. táblázat

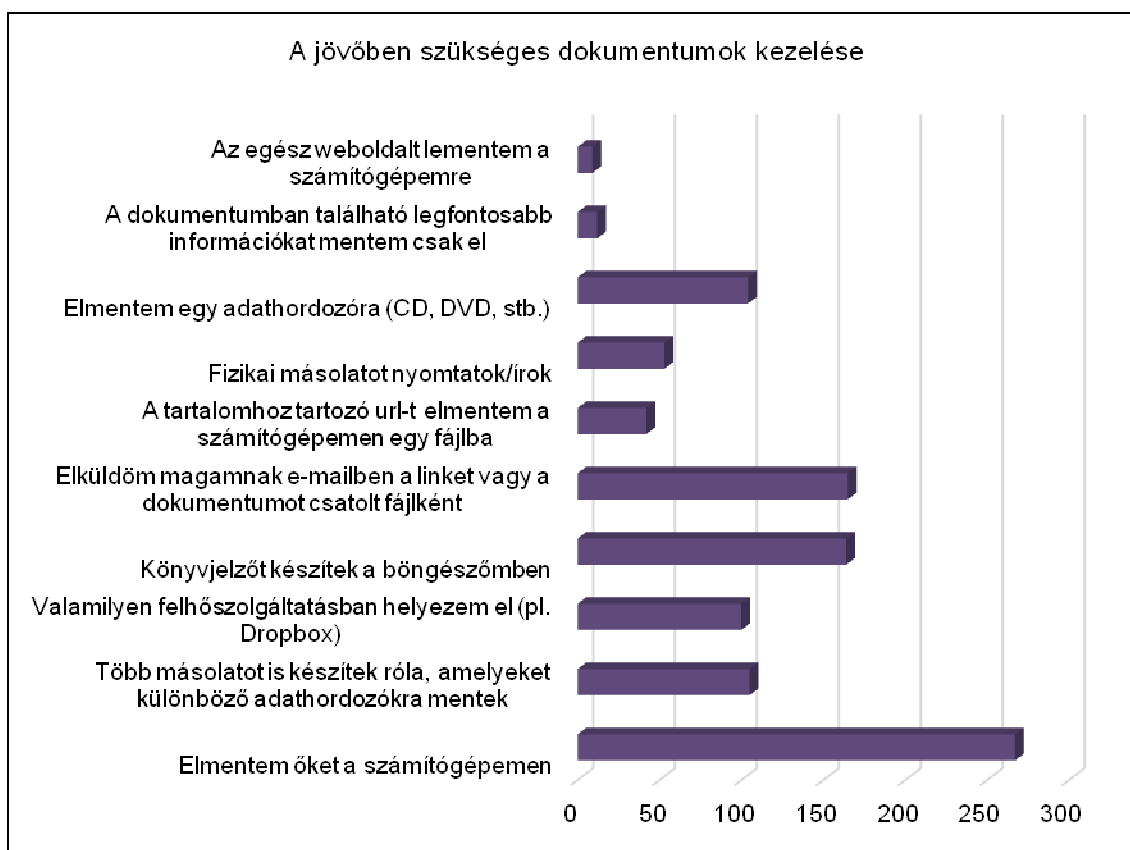
A dokumentumrendszerezési módszerek használatának gyakorisága

Módszerek	Jellemző	Nem jellemző
Szervezett mappákat használók	278	23
Metaadatokat rendelek hozzá (cím, szerző, dátum stb.)	130	171
A hivatalos dokumentumokat szétválasztom a nem hivatalos dokumentumoktól	242	59
A dokumentum tartalma alapján helyezem el őket	249	52
Dokumentumtípus alapján szortírozok	108	193
A dokumentum fontossága a legfőbb rendszerezési elv	92	209

A horvát kitöltők esetében is a mapparendszer használata a leggyakrabban alkalmazott módszer, a legkevésbé népszerű viszont a metaadatok használata.

se hogyan történik. A legtöbb válaszadó elmenti az adott dokumentumot a számítógépére, ez pedig mind a magyar, mind pedig a horvát adatok esetében jellemző. Gyakran alkalmazott megoldás még a könyvjelzőként való elmentés és a saját magunknak, e-mailben való elküldés.

Az 5. ábrán láthatók a kitöltők válasza arra a kérdésre, hogy a jövőben szükséges fájlok megőrzé-

5. ábra A jövőben szükséges dokumentumok kezelése

A 6. ábrán láthatjuk, hogy a kitöltők milyen gyakran készítenek biztonsági másolatot. Az adatok szerint a tudatosság hiányzik a válaszadókból: a többség ugyanis mindenféle rendszer nélkül készít biztonsági mentéseket, a második legnagyobb csoport pedig csupán a hivatalos dokumentumairól, a harmadik leggyakoribb válasz alapján pedig a felhasználók nagy része nem készít biztonsági mentést. A horvát kitöltők között is ugyanezek a válaszok dominálnak.

A kérdőív utolsó kérdéscsoportja a közösségi média használatával és az annak felületén tárolt adatokkal, dokumentummal foglalkozott. Az adatok alapján a többség (218 kitöltő – 73%) nem alkalmazza a közösségi oldalakat megőrzési tevékenységre, 22,6% pedig csak abban az esetben, ha a megosztani kívánt adat nem túl hivatalos vagy nem túl személyes. A horvát kitöltőknél ugyancsak a nem válaszok dominálnak, de nem a magyarokhoz hasonló mértékben (48%); a használók és a korlátozottan használók pedig azonos arányban, 26-26%-ban válaszoltak. A magyarok és a horvátok között is a legnépszerűbb közösségi oldal a Facebook.

A mintában szereplő könyvtárosok két kérdésben kerültek összehasonlításra az átlaggal, mindkettő a dokumentumok mentésével kapcsolatban. Az adatok azt mutatják, hogy a könyvtárosok, akár csak a többi válaszadó, a számukra fontos, hivatalos dokumentumokra helyezik a hangsúlyt, de bi-

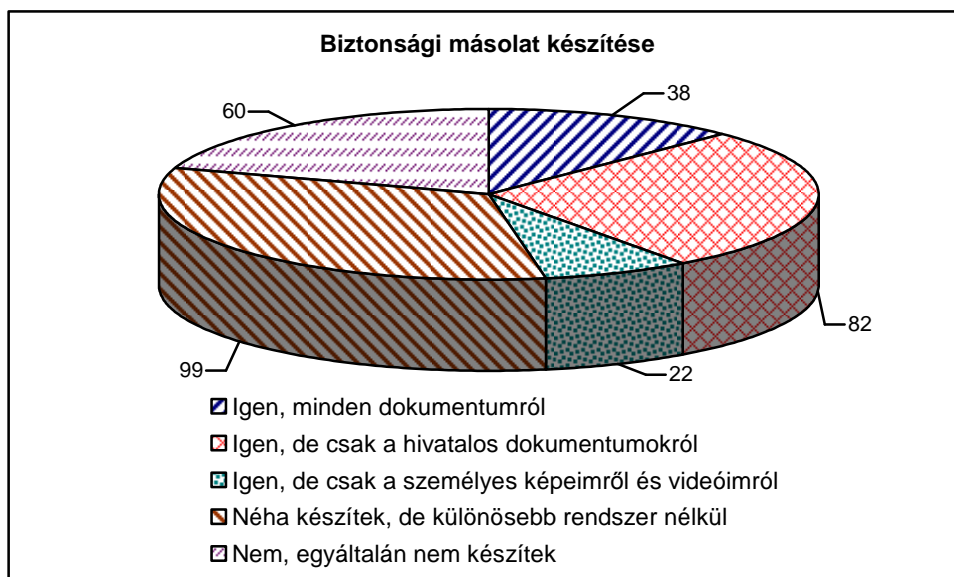
zonyos esetekben még ők is stratégia nélkül készítenek biztonsági mentést.

Konklúzió

A kutatás eredményei alapján azt láthatjuk, hogy a kitöltők többsége, bár nem tudatosan és nem szervezeten, de mégis fordít időt és energiát a dokumentumok és adatok szervezésére, különösen akkor, ha számára nagyon fontos dokumentumokról van szó.

A könyvtárosok és a szakmán kívüliek között sok különbség nem lelhető fel, azonban a horvát és a magyar kitöltők több helyen is mutattak eltéréseket a válaszokban, de ez nem feltétlenül utal a két nemzet gyakorlatában tapasztalható különbségekre, adódhat abból is, hogy a horvát kutató főleg a különböző közgyűjtemények jövőbeli munkatársait célozta meg.

A felmérés jó alapot nyújthat a jövőbeli kutatásokhoz, hiszen a könyvtáraknak a továbbiakban meg kell majd próbálnia aktívabban részt venni az olvasók e területen való támogatásában. Mindennapi munkájuknak hála ugyanis a könyvtárosoknak van talán a legnagyobb gyakorlata az információk szervezése terén, még akkor is, ha a hétköznapjaikban a saját személyes fájljaikkal ezt ritkán alkalmazzák. Éppen ezért az önképzésnek, az önfelkészítésnek, a tudatosság erősítésének a könyvtárosok számára is célnak kell lennie.

6. ábra Biztonsági másolat készítése

Irodalom

- ¹ DRÓTOS László: Személyes információmenedzsment tanfolyam. Letöltve: 2016. 02. 28.
http://mek.oszk.hu/~mekdl/pim/pim_1nap1.htm
- ² NAGY Gyula: Aktualitások és trendek a személyes információszerzés (PIM) világából. = Tudományos és műszaki tájékoztatás, 2014. (61. évf.) 3. sz. p. 90–97.; Nagy Gyula: PIM – Személyes információszerzés. = Tudományos és műszaki tájékoztatás, 2010. (57. évf.) 11–12. sz. p. 458–474.; Nagy Gyula: A személyes információszerzés (PIM) és a mobil eszközök. = Könyvtári figyelő, 2012. (58. évf.) 1. sz. p. 35–46.
- ³ A könyvtárak és könyvtárosok új szereplehetőségeiről ld. Tóth Máté: Könyvtár és közösség. Budapest, Argumentum, 2015.
- ⁴ JÁVORKA Brigitta: Személyes információszerzés a könyvtárban. = Tudományos és műszaki tájékoztatás, 2015. (62. évf.) 2. sz. p. 50–54.

- ⁵ ZASTROW, Jan: PIM 101: personal information management. = Computers in libraries, 2014. (34. évf.) 2. sz. p. 22–24.
- ⁶ MARČETIĆ, Hana: Exploring the methods and practices of personal digital information archiving among the student population. = DESIGN, INNOVATION, PARTICIPATION: BOBCATSSS 2015 Proceedings & Abstracts. Brno: Flow, o.s., 2015. p. 139–146.

Beérkezett: 2016. IV. 14-én.

Jávorka Brigitta

a Könyvtári Intézet munkatársa.
E-mail: javorka.brigitta@gmail.com

Új informatikai rendszert kapott a román választási hatóság

Sikeresen beüzemelte a román állandó választási hatóság (AEP) azt az új informatikai rendszert, amelyet a június 5-ei önkormányzati választásokon fognak első ízben alkalmazni a részvétel valós idejű követése és a választási csalások kiszűrése érdekében – közölte Kovács Csaba Tibor, a hatóság főtitkára.

Romániában több évtizedes hagyománya van annak, hogy a pártok szervezett „választási turizmussal”, vagyis híveik többszörös szavaztatásával vádolják egymást. Eddig csak utólag tudta ellenőrizni a hatóság, történt-e ilyen választási csalás egy-egy voksoláskor. Kovács Csaba szerint az európai parlamenti választáson például a kettős voksolás országos nagyságrendje nem érte el az egy mandátumhoz szükséges szavazatmennyiség 15 százalékát.

A most bevezetendő informatikai rendszer teljes mértékben ki fogja küszöbölni a többszöri voksolást. Az ország mind a 18 ezer szavazóközterét ellátták egy-egy táblagéppel, amely interneten csatlakozik az AEP országos hálózatához. A választó személyazonosságát igazolványából beszkenelik a személyi számát, és a központi adatbázisba előre feltöltött választói névjegyzék alapján a szoftver azonnal ellenőrzi, jogosult-e az illető voksolni, a megfelelő szavazóköznél jelentkezett-e és nem szavazott-e már másutt.

Az önkormányzati választáson egyébként is kizárt a többszöri voksolás, mert mindenki csak abban a választóközterben adhatja le voksát, ahova állandó vagy legalább másfél hónapja bejelentett ideiglenes lakhelye alapján tartozik, és ahol neve szerepel a választói névjegyzékben – magyarázta az AEP főtitkára. Kovács Csaba szerint a mostani választásokon még nem lehet arra számítani, hogy a választási hatóság honlapján folyamatosan nyomon lehet követni a részvételi adatok alakulását vagy a szavazatszámítás menetét. Ezekről továbbra is csak a választási bizottság időközönkénti közleményeiből szerezhető információ.

A közölt adatok azonban frissebbek, pontosabbak lesznek, és az eddiginél gyorsabban állnak majd rendelkezésre – ígérte az AEP képviselője. Romániában az ország több mint 18 millió szavazópolgára június 5-én választja meg a polgármestereket, a települési önkormányzati testületek és a megyei tanácsok (közgyűlés) tagjait.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119269/uj-informatikai-rendszert-kapott-a-roman-valasztasi-hatosag/>

(Válogatta: B. Bné)

Könyvtári marketing – hagyományos vagy digitális módszerek?

A könyvtárak számára kényelmes, hogy új programjaik vagy szolgáltatásaik népszerűsítéséhez már jól ismert és hagyományos marketingeszközöket, például nyomtatványokat, elektronikus felületeket vagy élősavas kommunikációt alkalmaznak. Az elsők között jelentek meg ugyanakkor a közösségi hálón is, hogy kapcsolatot tartsanak olvasóikkal. A könyvtáraknak a hagyományos és a legújabb módszereket is egyaránt alkalmazniuk kell, ha azt szeretnék, hogy üzenetük mindenkihez eljuthasson. Mivel népes olvasókör eléréséhez szűkösek a forrásaik, a különböző módszerek hatékonyságát és mérési lehetőségét is biztosítaniuk kell. A nagy kérdés, hogy vajon jó-e a könyvtárak marketingje?

Felhasználói elvárások és könyvtári marketing

Gyakori eset, hogy amikor a tömegtájékoztatásban megjelenik egy hír valamilyen új elektronikai eszközről, az olvasó csalódottan távozik a könyvtári kölcsönzőpulttól azt tapasztalva, hogy az eszközt még nem tudja kikölcsönözni. Ennek oka az lehet, hogy a könyvtár nem kommunikál megfelelően.

A legnagyobb baj, hogy a felhasználók nincsenek tisztában a könyvtárak alapfeladatával, illetve azal, hogy nem minden könyvtár engedheti meg magának a legújabb elektronikus eszközök beszerzését. Az is lehetetlen elvárás, hogy a könyvtár mindenkinek minden igényét kielégítse. Hatékony marketinggel jobban meg lehetne értetni az olvasóközönnyel, hogy a könyvtárak költségvetési keretei mire elegendők.

Gondot jelent továbbá, hogy a könyvtárnak nincs megfelelő ismerete a programokkal és szolgáltatásokkal, illetve magával a könyvtárral mint közösségi szolgáltatóval kapcsolatos marketingtevékenység terén. Hollywood bevált gyakorlata alap-

ján a könyvtárak példát vehetnének a mozifilmek megjelenését megelőző kampányokról, amikor is hagyományos és közösségimédia-eszközök segítségével hatalmas várakozást keltenek a nézőkben, akik már alig várják a film megjelenését. Az új könyvtári szolgáltatások bevezetését is megelőzhetné hasonló, az olvasók érdeklődését felkeltő tevékenység, hogy az olvasóknak már eleve legyen valamiféle elképzelésük.

Néhány szemléltető adat

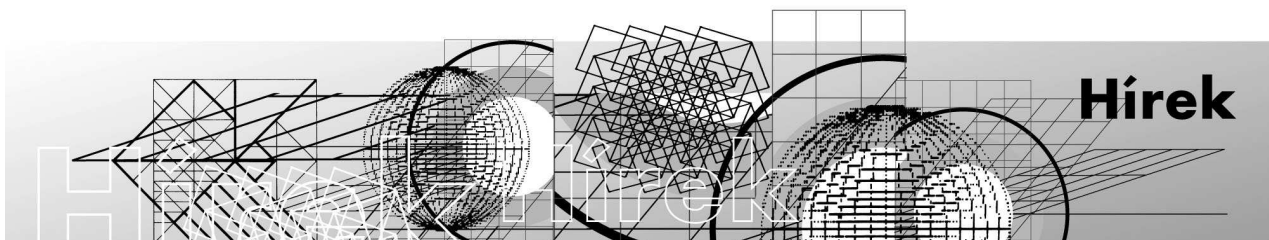
A „Hogyan értékelik az amerikaiak a közösségi könyvtárakat?” című legújabb PEW-jelentés szerint a válaszadók kilencvenöt százaléka úgy gondolja, a közkönyvtárak fontos szerepet játszanak abban, hogy mindenki számára megteremtsék a siker lehetőségét.

Összegzés

A könyvtárak nélkülözhetetlen és fontos szerepet töltenek be a közösségekben. Ma már annyi marketingeszköz áll rendelkezésre a mondanivaló közvetítésére, amennyi korábban elképzelhetetlen volt. Maga a web is sajátos önszervező lehetőség, hiszen magukban a felhasználókban is hatalmas lehetőségek rejlenek, amikor szájról-szájra terjesztik ismerőseik között a könyvtári szolgáltatásokat. A hagyományos és a legkorszerűbb módszerek közötti váltást támogatják az olyan digitális kommunikációs csatornák is, mint például a Twitter, az Instagram, a Facetime, a Snapchat, a Tumblr, a Facebook és a Vine. A felhasználókkal való megfelelő kapcsolattartás esélyt jelenthet a könyvtárak felhasználói körének kibővítésére.

/MASSIS, Bruce E.: Library marketing. Moving between traditional and digital strategies. = New Library World, 115. köt. 2014. 7–8. sz. 405–408. p./

(Császár János)

Új kiadó alakult – Szervezeti átalakulások a Lira csoportnál

Ez év júliusától megújult szervezeti modellben működik tovább a *Lira Kiadói Csoport*. Új kiadói márkaként elindul a 19–20. századi emlékiratok, naplók, kultúrtörténeti munkák kiadására specializálódott *Szépmíves Könyvek* műhelye, ezzel a cégcsoport kiadói márkáinak száma nyolcra bővül. *Nyáry Krisztián* az elmúlt évben kiadóvezetőként sikeresen bővítette az *Athenaeum* és a *Magvető Kiadó* olvasóinak körét, a jövőben pedig a *Lira Könyv Zrt.* kreatív igazgatójaként a teljes cégcsoportra koncentrálva végzi ezt a munkát. A *Magvető Kiadó*t júliustól *Dávid Anna*, az *Athenaeum Kiadó*t *Szabó Tibor Benjámint* eddigi főszerkesztők igazgatóként vezetik tovább. A *Szépmíves Könyvek* élén *Kovács Attila Zoltán*, a *Helikon Kiadó* korábbi irodalmi vezetője áll majd.

Rekordforgalmat bonyolított a tegnapi zárult Ünnepi Könyvhétén a *Magvető*: a legismertebb hazai szépirodalmi kiadó 60%-kal növelte forgalmát az egy évvel ezelőttihez képest. De nemcsak a könyvhét, hanem a 2015-ös év és 2016 első félévének lendületesen bővülő eladási adatai is azt igazolják, hogy a kiadó tavaly hivatalba lépett új vezetésének sikerült bővítenie az igényes szépirodalmat kereső olvasók körét. A kereskedelmi siker nem járt együtt a patinás kiadói hagyományok és a magas minőségi szempontok csorbulásával, az elmúlt évben a legfontosabb irodalmi díjakat új magvetős kötetek és szerzőik nyerték.

A *Magvető*vel részben közös szakmai bázison működő, igényes szórakoztató és ismeretterjesztő irodalmat kiadó *Athenaeum* is forgalombővüléssel zárta az első félévet, és a további növekedésre koncentrálhat. Az *Athenaeum Kiadó* szervezetén belül, de önálló kiadói márkaként, azaz imprintként júliustól létrejön a *Szépmíves Könyvek* műhelye, amelynek fő profilja a 19–20. századi emlékiratok, naplók, kultúrtörténeti munkák kiadása lesz. *Márai Lola*, *Ignotus*, *Jászai Mari*, *Karády Katalin* és mások kötetei ősztől kerülnek a könyvesboltokba. A *Szépmíves Könyvek* főszerkesztője, *Kovács Attila*

Zoltán irodalomtörténész korábban a *Helikon Kiadó* irodalmi vezetőjeként dolgozott, egyebek mellett nevéhez fűződik *Márai Sándor*, *Weöres Sándor*, *Bánffy Miklós* és *Kós Károly* műveinek gondozása.

Dávid Anna több mint húsz éve dolgozik könyvkiadóknál különféle területeken, 2001 és 2007 között a *Magvető* munkatársaként a kiadó számos jelentős szerzőjének köteteit szerkesztette. Ezt követően néhány évig szabadúszóként, majd a *Libri Kiadó* szerkesztőjeként tevékenykedett. *Dávid Anna* 2015-ben főszerkesztőként tért vissza a *Magvető*höz, most a kiadó igazgatójaként folytatja munkáját. *Szabó Tibor Benjámint* író, irodalomkritikus 2011–2014 között az *Új Könyvpiac* könyvszakmai magazin felelős szerkesztője volt, majd az *Athenaeum Kiadó* főszerkesztőjeként dolgozott tovább. Igazgatóként célja, hogy a minőségi szórakoztató irodalom és ismeretterjesztés az erősödő piaci versenyben is megtalálja közönségét.

Nyáry Krisztián irodalomtörténész, a *Lira csoport*hoz tartozó *Corvina Kiadó* szerzője az elmúlt két évtizedben kommunikációs szakemberként dolgozott, majd 2015 elején lett a *Magvető* és az *Athenaeum* kiadók igazgatója. Szakmai tapasztalataira a két patinás kiadó után most a *Lira Könyv Zrt.* kreatív igazgatójaként számít a cégcsoport vezetésére. „Amikor átvettem a *Magvető* és az *Athenaeum* Kiadó vezetését, a meglévő erős kiadói hagyományok megtartása mellett elsősorban új, fiatal olvasók elérésére volt a célom. Ezért újult meg az arculatunk, ezért erősítettük jelenlétünket a közösségi médiában, ezért kísérleteztünk újszerű kommunikációs kiadványokkal, szokatlanabb könyvbemutatókkal, rendezvényekkel. A *Lira csoport* kreatív igazgatójaként továbbra is elsősorban az olvasókkal való szorosabb kapcsolat kiépítéséért felelek majd, de immár a cégcsoport többi kiadójára is figyelniem kell” – tette hozzá *Nyáry Krisztián*.

A *Lira Kiadói Csoport* kiadói márkái: *Athenaeum*, *Corvina*, *General Press*, *Magvető*, *Manó Könyvek*,

Menő Könyvek, Rózsavölgyi és társa, Szépművés
Könyvek.

/Forrás: <http://librarius.hu/2016/06/14/uj-kiado-alakult-szervezeti-atalakulasok-a-lira-csoportnal/>

(F. Iné)

10 éves az Országos Bírósági Integrált Könyvtári Rendszer

2016. június 7-én a Kúria és a Fővárosi Törvényszék szervezésében ünnepelte a jogi szakma a 10 éves Országos Bírósági Integrált Könyvtári Rendszert. A budapesti konferencián a Zalaegerszegi Törvényszéket, mint a bírósági könyvtárak mintáját emelték ki.

A rendezvényt *dr. Handó Tünde*, az Országos Bírósági Hivatal elnöke nyitotta meg, aki köszöntőjében kiemelte *dr. Magyar Károlyt*, a Zalaegerszegi Törvényszék korábbi elnökét is, mint a bírósági könyvtári rendszer egyik kialakítóját. A későbbiekben elnök asszonyhoz hasonlóan a Fővárosi Törvényszék elnöke, *dr. Fazekas Sándor*, illetve a szervezők részéről *Gerencsér Judit*, a Kúria Történelmi Szakkönyvtárának vezetője is kiemelte a korábbi zalai elnök, valamint *Sándor Gertrúd*, a zalai bírósági könyvtár vezetője érdemeit. Ünnepi köszöntőt mondott *dr. Darák Péter*, a Kúria elnöke, aki hangsúlyozta: hazánkban jelenleg több mint 200 szakképesített könyvtáros, bírósági, jogi szakkönyvtárak, elektronikus dokumentumok egész sora, illetőleg integrált könyvtári rendszer segíti a jogászok, joghallgatók munkáját, tanulását. E rendszer kiépítése több mint 10 éves munka eredménye – hangzott el. Ezen munkát mutatták be a megnyitót követően a szakmai előadások, amelyek sorát *Sándor Gertrúd*, a Zalaegerszegi Törvényszék *Dr. Degré Alajos Jogszakkönyvtárának vezetője*, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Jogszekciójának elnöke nyitotta. A könyvtárvezető áttekintette a bírósági könyvtárak, illetve a könyvtári rendszer kialakulását, az 1994–2006-ig tartó időszak eseményeit, tapasztalatait. Mint mondta: a végcél az egymással együttműködni képes, országos könyvtári rendszer létrehozása volt, amely háttérben a könyvtárosok, valamint a könyvtár ügye iránt elhivatott jogászok, bírók, bírósági elnökök szakmai munkája áll. Ez a rendszer pedig immár 22 éves múltra tekint vissza. A könyvtárvezető mindemellett az idén 5 éves

Magyar Könyvtáros Egyesület Jogszekciójának megalakulását is bemutatta.

Dr. Solt Pál, dr. Handó Tünde, dr. Darák Péter és Gerencsér Judit (balról jobbra)

Ezt követően *Solt Pál*, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott elnöke az Országos Bírósági Integrált Könyvtári Rendszer kialakulását vázolta kitérve arra, hogy a bírósági könyvtárak életében jól látszik az, hogy egy helyi – jelen esetben zalai kezdeményezésből – miként lehet országos szintű, jól működő rendszert felépíteni. Zala megye letette az alapkövet, példaértékű munkát végzett, egy mintaszerűen kidolgozott és működtetett szakkönyvtárat alakított ki, amely alapul szolgált az ország többi pontján is – jegyezte meg.

Sándor Gertrúd, a Zalaegerszegi Törvényszék könyvtárvezetőjének előadása, a kivetítőn pedig a bírósági könyvtári rendszer kialakításának kezdeményezője, dr. Magyar Károly

Az Országos Bírósági Integrált Könyvtári Rendszer aktuális helyzetét és stratégiai fejlesztését *Gerencsér Judit*, a Kúria Tőry Gusztáv Jogi Szakkönyvtárának vezetője ismertette, majd a délutáni órákban a Fővárosi Törvényszéken folytatódott a program, amelyet *dr. Fazekas Sándor*, a Fővárosi Törvényszék elnöke nyitott meg. *Czoboly Miklós* a megújuló *Corvina Bírósági Integrált Könyvtári Rendszert* mutatta be, majd az *Országos Bírósági Hivatal Magyar Igazságügyi Akadémia Tudományos- és Dokumentációs Osztály* könyvtárosa *Pethes Gizella* arra kereste a választ, hogy „mit ünneplünk 10 év múlva?” – avagy milyen fejlesztések és tervek érintik a bírósági könyvtári rendszert a közeli, s távoli jövőben.

A Fővárosi Törvényszék két könyvtárosa, *Kovácsné Garamszegi Marianna* (vezető könyvtáros) és *Kapás Zsuzsanna* (papírrestaurátor) előadása alapján betekintést nyerhetett a hallgatóság a törvényszéki könyvtár történetébe, illetőleg megismerkedhetett az 1945 előtti dokumentumok állománymegóvásának módjaival és lehetőségivel.

A konferencián a Zalaegerszegi Törvényszéket az előadó Sándor Gertrud könyvtárvezető mellett *dr. Sorok Norbert*, a törvényszék elnöke, *dr. Magyar Károly* törvényszéki tanácselnök, címzetes táblabíró, illetve *Balog Eszter* könyvtáros, sajtótitkár, a Jogi szekció titkára képviselte.

Zalaegerszeg, 2016. július 08.
Dr. Beznicza Árpád
sajtósóvivő

/Forrás: <http://zalaegerszegitorvenyszek.birosag.hu/sajtokozlemeny/20160608/10-eves-az-orszagos-birosagi-integralt-konyvtari-rendszer/>

(F. Iné)

Tisztelt Kollégák!

Az alábbi új időszaki kiadványra szeretném felhívni figyelmeteket, amely a Kúria kiadásában jelenik meg.

Címe: Forum Sententiarum Curiae
Elérhetőség: <http://www.lb.hu/forum-sententiarum-curiae-aktualis>
Hozzáférés: teljes szövegű, elektronikus

Részlet az első szám bevezetőjéből:

„A társadalom tagjai, a gazdaság szereplői részéről az igazságszolgáltatás mint hatalmi ággal szemben alapvető elvárás annak kiszámíthatósága, az azonos tényállású jogviták azonos szempontok alapján történő elbírálása. Az Alaptörvény egyértelmű rendelkezése értelmében a bírói jogalkalmazás egységének biztosítása a Kúria feladata. Ezt, a jogbiztonság és ezáltal a jogállamiság szempontjából kiemelkedő kötelezettségét a legfőbb bírói testület különböző eszközökkel tudja elérni: kollégiumi vélemények, jogegységi határozatok meghozatalával, elvi bírósági határozatok és döntések közzétételével és 2012. január 1-jétől joggyakorlat-elemző csoportok működtetésével.

Az elmúlt négy év tapasztalatai azt mutatják, hogy ezen joggyakorlat-elemző csoportok munkája során rendkívül sok információ, adat, tény gyűlt össze a vizsgálat tárgyaként kiválasztott egyes jogintézmények értelmezési lehetőségeiről, a vonatkozó jogvitákról, amelyek ismeretében még alaposabb, biztosabb iránymutatást lehetett adni a bírói gyakorlat számára. A vizsgálatokban már eddig is a társ hivatás rendek, egyetemi szakemberek legkiválóbb képviselői segítették véleményükkel a bíró tagokat. A Kúria ezt a munkát kívánja a most induló Forum Sententiarum Curiae című folyóirattal a szélesebb jogász közönség számára is elérhetővé tenni, bátorítva őket az együttgondolkodásra. A negyedévente megjelenő periodika címválasztása is ezt tükrözi: olyan, nyilvánosan elérhető platformot kíván megteremteni, ahol helye van a bírói gyakorlattal kapcsolatos szakmai vitáknak, a legkülönbözőbb érvek végiggondolásának.” (Dr. Darák Péter a Kúria elnöke.)

Az első szám teljes tartalma a következő linken (<http://www.lb.hu/forum-sententiarum-curiae-aktualis>) olvasható.

Üdvözlettel:
Gerencsér Judit
Könyvtárvezető

Kúria Tőry Gusztáv Jogi Szakkönyvtára

Budapest
Markó utca 16.
1055
06-1-268-47-13
Gerencser@kuria.birosag.hu

/Forrás: Gerencser@kuria.birosag.hu

(F. Iné)

Megújul az Iparművészeti Múzeum, a Várban marad a Széchényi könyvtár

KORMÁNYDÖNTÉS

Az *Iparművészeti Múzeum* rekonstrukciójáról döntött a kormány – közölte *Lázár János* csütörtöki sajtótájékoztatóján.

A miniszter a tájékoztatón bejelentette azt is, hogy az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciójáról döntött a kormány, a célra 25 milliárd forint áll rendelkezésre, és a megújítás mellett egy 120 éves terv alapján új szárnyat is építenek az épülethez.

Döntöttek arról is, hogy az *Országos Széchényi Könyvtár* főépülete marad a Budavári Palotában, egy új raktárbázisa pedig a városon kívül épül meg.

A tárcavezető azt is elmondta, hogy amennyiben a *Magyar Nemzeti Múzeumnak* vannak fejlesztési elképzelései, akkor a kormány kész támogatni az intézmény terjeszkedését a Palotanegyedben üresen álló állami palotákban.

MTI 2016.06.09.

/Forrás: http://magyarmuzeumok.hu/tema/3345_megujuul_az_iparmuveszeti_muzeum_a_varban_marad_a_szechenyi_konyvtar/

(F. Iné)

Egy legenda vége: felszámolták a leginnovatívabb magyar informatikai szervezetet

Írta: Dajkó Pál | 2016-06-14 15:08 | Forrás: IT café

A döntéshozók valószínűleg fel sem tudják fogni, hogy ezzel a lépéssel mit romboltak szét. A magyar IT gyásznapja 2016. június 13.

Az év elején írtuk meg, hogy a kormány „bürokráciacsökkentő” programjának részeként szóba került egy nagy múltú szervezet, a *Nemzeti Informatikai Infrastruktúra Fejlesztési Intézet* (NIIFI) felszámolása is.

Ez akkor még csak lehetőség volt, és a szakmában sokan bíztak abban, hogy a magát és a

„gyermekét” a politikától mindig szigorúan távol tartó, a diplomáciában különös erényekkel rendelkező vezető, *Nagy Miklós* ezt a kritikus helyzetet is megoldja.

De a tegnapi *Magyar Közlönyben* megjelent rendelkezés szerint Nagy Miklós nem járt sikerrel, és az NIIFI megszűnik, pontosabban beolvasztják:

b) Nemzeti Informatikai Infrastruktúra Fejlesztési Intézet jogutódlással – a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökségbe történő beolvasztással – megszűnik;

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: 2016. szeptember 1.

Az *IT café* folyamatosan követte az elmúlt években a NIIFI munkáját, rendszeresen beszámoltunk az intézet fejlesztési projektjeiről. A NIIFI azon kevés költségvetési intézmény közé tartozik (tartozott), mely a kezdetektől fogva kényesen ügyelt arra, a lehető legtávolabb maradjon az aktuálpolitikától, és ennek, valamint a szigorú és magas színvonalú szakmai munkájának köszönhetően igen komoly eredményeket értek el az ország informatikai infrastruktúrájának fejlesztésében, eredményesen dolgoztak, lett légyen bármilyen politikai irányultsága az épp regnáló kormánynak.

A *Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség* egy hivatal, tele bürokratákkal, akiknek fogalmuk sincs arról, hogy az NIIFI válogatott és elhivatottsággal rendelkező szakembergárdája 1986 óta mit és milyen célokkal, koncepciókkal tett azért, hogy az ország alap (oktatási és akadémiai) informatika rendszere hogy és miképp működjön, hogy miképp verbuválták magukhoz a legjobb és leginkább elhivatott szakembereket, akik olyan eredményeket értek el, hogy nemcsak a szomszéd országokban,

de Európa nagy részén is irigykedve figyelték a tevékenységüket, hiszen a céljuk mindig az volt, hogy az adott trendek elé tíz évvel tervezzenek – eredménnyel.

Hogy mi várható? Nagy Miklóst valószínűleg menesztik, a szakembergárdát egy ideig megtartják (több mint 6 ezer intézményről van szó, valakiknek működtetni kell a hálózatokat), majd felmorzsolják őket is, illetve ők maguk mennek el (hiszen kiemelkedő képességű kreatív szakemberekről van szó, akik nem működtetők, hanem fejlesztők).

Kidobtuk az ablakon egy hatalmas értéket. Közösséget, szaktudást, intézményrendszert, fejlesztési bázist. A jövőnket.

/Forrás: http://itcafe.hu/hir/niifi_megszunes_nagy_miklos.html/

(F. Iné)

Itt a megszűnő háttérintézmények végleges listája

(CsD követés, 2016.06.13. 23:15)

A ... Magyar Közlönyben megjelent a kormány határozata a központi hivatalok és minisztériumi háttérintézmények átalakításáról, amely több mint ötven szervezetet érint. Az intézmények döntő többsége várhatóan jogutódlással megszűnik.

Az egyetlen intézmény, ami jogutód nélkül megszűnik, a Design Terminál, de ez csak azt jelenti, hogy a Design Terminál ezentúl nem lesz költségvetési intézmény, részben piaci alapon viszont tovább működik majd, szoros együttműködésben az Emmivel. A következő intézmények is megszűnnek vagy más intézményekbe olvadnak:

- A Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filminstítélet feladatait a Magyar Nemzeti Filmalap látja majd el.
- A Nemzeti Művelődési Intézet feladatai a Lakitelken működő Népfőiskola Alapítványhoz kerülnek.
- Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet feladatait a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. látja majd el.
- Az Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet, az Országos Vérellátó Szolgálat, a Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet, az Országos Közegészségügyi Központ, valamint az Országos

Epidemiológiai Központ mind az Állami Egészségügyi Ellátó Központba olvadnak.

- A Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága az Emberi Erőforrás Támogatáskezelővel egyesül.
- Jogutódlással megszűnik a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal és a Nemzeti Földalpolkezelő Szervezet is.
- A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) hatósági feladatait a fővárosi és megyei kormányhivatalok látják majd el.
- Az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség a Pest Megyei Kormányhivatalba, a Földmérési és Távérzékelési Intézet pedig a fővárosi kormányhivatalba olvad be.
- Az Emmi része lesz a Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet, a Türr István Képző és Kutató Intézet, az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ és az Országos Tisztifőorvosi Hivatal.
- Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) pénzbeli ellátásokkal, baleseti táppénzzel és utazási költségtérítéssel kapcsolatos feladatait az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság veszi át, ami legkésőbb január 1-től Nemzeti Családtámogatási és Társadalombiztosítási Hivatal néven működik tovább, ami pedig 2017. március 31-i határidővel a Magyar Államkincstárba olvad.
- Az OEP egyebekben az Emmi része lesz.
- A Belügyminisztériumba olvad a Közszolgálati Személyzetfejlesztési Főigazgatóság és a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala.
- A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal állampolgársági és névváltoztatási feladataiban a kormányhivatalok, illetve a járási hivatalok járnak majd el.
- A belügyminiszter anyakönyvi, névváltoztatási és állampolgársági feladatai a Miniszterelnökséget vezető miniszterhez kerülnek.
- A Honvédelmi Minisztériumba olvad több, jelenleg is HM-es hivatal, így például a HM Nemzeti Rendezvényszervező Hivatal.
- Az Igazságügyi Minisztérium irányítása alatt álló Igazságügyi Hivatal az IM-be kerül, az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek pedig összeolvad a BM-irányítás alatt lévő Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézettel.
- A Külgazdasági és Külügyminisztériumba olvad a Balassi Intézet, a Külügyi és Külgazdasági Intézet feladatait pedig a Demokrácia Központ Közalapítvány veszi át.
- A Miniszterelnökségbe olvad a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal, valamint a Forster Gyula

Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ.

- A fővárosi kormányhivatalhoz kerül a Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal, és a kormányhivatalok járnak majd el a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal hatósági feladataiban is.
- A Nemzeti Fejlesztési Minisztériumba olvad a Közlekedésbiztonsági Szervezet, a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, a Nemzeti Fogasztóvédelmi Hatóság és a Nemzeti Közlekedési Hatóság.

/Forrás: http://index.hu/gazdasag/2016/06/13/itt_a_megszuno_hatterintezmenyek_vegleges_listaja/

(F. Iné)

Robotpilóta segít a könyvtárban

(Varga G. Gábor)

A gépek egymás közötti kommunikációjára épülő rendszereknek nincs szükségük protokoldroidra. A „dolgok internete” elérte hazánkat a nagy gyáraktól a vidéki könyvtárakig.

Képzeljünk el egy könyvtárat, amelyben levesszük a polcról a kiválasztott kötetet, s amikor kísétálunk vele, mégsem jön ránk rendőr, mert a kölcsönzést a rendszer rögzítette, és a könyv visszaadása is hasonlóan egyszerű, akár nyitvatartási időn túl is. Nos Kiskunfélegyházán majdnem így működik a Petőfi Sándor Városi Könyvtár, miután a legmodernebb technológián alapuló rendszerrel modernizálták a kölcsönzést.

A fejlesztés során minden könyv egyedi elektronikus (RFID) címkét kapott, amelynek azonosító számát a könyvtári rendszerben társították a könyvek mellé. A kölcsönzés során elég letenni a könyveket a pultra, nem szükséges egyesével adminisztrálni azokat. A rendszer automatikusan rögzíti a kikölcsönzött és a visszahozott könyveket.

Ha valaki ellenőrzés nélkül szeretné kivinni a könyveket, az RFID-címke a bolti lopásgátlókhöz hasonlóan riaszt a kijáratnál. A rendszer kizárja az emberi hibákat – a nyilvántartás ugyanis már rég digitális, de minden kölcsönzéskor, a könyvek betárazásakor manuálisan vitték fel az adatokat a rendszerbe. Ez sok hibára adott lehetőséget, de az új technológiának köszönhetően az adminisztrációs folyamat automatizált lett, a könyvtárosok való-

di, kreatív munkára fordíthatják az eddig erre szánt időt.

A könyvtári leltározás felgyorsult (Bús Csaba)

A kilencvenezres könyvállomány leltározásához szükséges idő a korábbi három hónapról három hétre csökkent. A fejlesztés révén minden folyamat gyorsabb lett, az olvasók pedig a nyitvatartási időn kívül is, a nap 24 órájában vissza tudják vinni a könyveket.

– Nem hype-ról van szó, hanem komoly lehetőségről: a rendszerből kapott adatokkal kontrollálhatóbbá és hatékonyabbá válhatnak a belső folyamatok – mondta lapunknak egy sajtóbeszélgetésen Rékasi Tibor, a T-Systems hazai vezérigazgatója. A könyvtári automatizálás ugyanis a „dolgok internete” (angol rövidítéssel: IoT) elvén működik, amely ezekben az években változtatja meg a világot. Az egymással kommunikáló gépekre épülő rendszer nemcsak könyvtárakban, de az ipari gyártásban vagy a mezőgazdaságban is hatalmas változásokat hoz.

A kölcsönkötetek „visszadobása” is gyorsabb (Bús Csaba)

Épületmenedzsment, gyártásoptimalizálás, készletgazdálkodás: ezeken a területeken látnak lehetőséget a magyar cégek a dolgok internetében. A megkérdezett vállalatok közel egyharmada használja már ezt a technológiát valamire – ez derül ki egy, a T-Systems Magyarország megbízásából készült kutatásból. A gépjárműflotta-követés és a gyártási rendszerek szenzorokkal való felszerelése a leggyakoribb, ezt követi az intelligens beléptető rendszer és az épületmenedzsment.

A következő évek infokommunikációs piacának fő hajtómotorja az IoT. A következő öt évben évi 16,9 százalékkal bővül, idén eléri a 14 milliárd dollárt – írja az IDC piackutató. Ráadásul régiókn országai-ban gyorsabban bővül majd a világtárlagnál az elemzőcég szerint. Magyarországon 2018-ig az éves növekedést 22,2 százalékra becsülik, ami elérheti a 377 millió dollárt – vagyis a 105 milliárd forintot. Tavaly még csak 303 millió dollárnál tartotunk.

Ahhoz, hogy huszonegyedik századi megoldásokat használjon egy cég, nemcsak a szakértők felkészültsége szükséges, hanem az is, hogy a vállalat felső vezetése nyitott legyen az új megoldások iránt – derül ki a T-Systems kutatásából.

/Forrás: <http://nol.hu/tud-tech/robotpilota-segit-a-konyvtarban-1619439/>

(F. Iné)

Új funkcióval bővült a MATARKA és az EPA

A Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa (MATARKA) 2004 óta szorosan együttműködik az *Elektronikus Periodika Archivummal* (epa.oszk.hu). A MATARKA háttérében egy országos könyvtáros egyesület áll, amelynek a Miskolci Egyetem Könyvtárában van a központja, az Elektronikus Periodika Adatbázis az OSZK szolgáltatása. A mostani fejlesztést az *Internet*

Szolgáltatók Tanácsa finanszírozta a MATARKA Egyesület pályázata keretében.

A pályázat keretében mindkét szolgáltatás új funkcióval bővült. A MATARKA *teljes szövegű keresés* funkciójával azoknak a folyóiratszámoknak a teljes szövegében lehet keresni, amelyek megtalálhatók a MATARKA-ban és az EPA-ban is. Ilyen módon több mint 300 folyóirat tartalmához férnek hozzá árnyaltabb módon a kutatók.

A MATARKA felhasználói eddig is kereshettek leszűkítve az EPA-ban található dokumentumok között – cíkcím vagy szerző szerint. De azzal, hogy a keresés most már a teljes szövegre is kiterjeszhető, megnyílt a lehetőség olyan szakkifejezések és nevek megtalálására is, amelyek nem szerepelnek a periodikák tartalomjegyzékeiben. A találati listában a kiadvány nevére kattintva letöltődik az adott szám vagy cikk az EPA-ból. A „Tartalomjegyzék” link segítségével pedig az adott lapszám tartalomjegyzékéhez juthatunk el.

Ugyanakkor az EPA címdoldalára (a címlap jobb hasábjába) is beépítettünk egy MATARKA-keresőt, amelynek segítségével közvetlenül lehet keresni azoknak a cikkeknek a szerzői és címei között, amelyeket a MATARKA adatbázisa feldolgozott és az EPA archivált.

/Forrás: <http://www.oszk.hu/hirek/uj-funkcioval-bovult-matarka-es-az-epa/>

(F. Iné)

Meleg vízzel hűt a Lenovo szervere

A Lenovo demonstrálta, hogy miképpen lehet hűtést megvalósítani meleg víz újrafelhasználásával, ami komoly áttörést jelent a vízhűtéses technológiában. A jelentős eredményt ügyfelével, a *Bajor Tudományos Akadémia* irányítása alá tartozó *Leibniz Szuperszámítógép Központtal* együttműködésben érte el a cég.

Az ISC 2016 rendezvényen a Lenovo és a Leibniz Szuperszámítógép Központ bemutatták áttörésnek számító legújabb fejlesztésüket, a Lenovo NeXtScale M5 alapú CoolMUC-2 klaszter hűtését 50 °C-os hőmérsékletű meleg vízzel egy gyártási környezetben. Az LRZ ezt a rendszert használja a „zöld IT” koncepció továbbfejlesztésére, a meleg

vizet a Lenovo közvetlen vízűtéses technológiájából nyerve az „abszorpciós hűtők” számára. Ezek a hűtők a meleg víz energiájával állítanak elő hideg vizet, amelyet aztán öt petabájtnyi HPC tároló hűtésére használnak.

Az eredmény egy 0,3-es energia-újrafelhasználási hatékonysági mutató (Energy Reuse Effectiveness, ERE), ami azt jelenti, hogy az elnyelt hő 70 százalékát teljes mértékben újrafelhasználták a hideg víz előállítására. Ráadásul a meleg vizes hűtés csökkenti a szerverek energiafogyasztását és javítja az energiefelhasználás hatékonyságát (PUE). Ennek köszönhetően az LRZ CoolMUC-2 rendszere kevesebb, mint feleannyi áramot fogyaszt, mint egy hasonló teljesítményű, hagyományos léghűtéses rendszer.

Az LRZ együttműködő partnere a Lenovo stuttgarti HPC Innovációs Központjának. Ez része a HPC kutatóközpontok globális hálózatának, amelyhez még egy pekingi és egy észak-karolinai (Research Triangle Park) létesítmény tartozik. „Stratégiánk kulcsfontosságú eleme, hogy nyílt, rugalmas megoldásokat nyújtunk mind ügyfeleinkkel, mind partnereinkkel együttműködve, értéket teremtve a HPC területén és az egész iparágban.” – mondta *Brian Connors* alelnök, *Next Generation IT & Business Development, Data Center Group*. „A Cineca-val közösen kifejlesztett MARCONI szuperszámítógép és az LRZ-vel együtt elért előrelépés a közvetlen vízűtés terén jól demonstrálja, hogy ezek az erőfeszítések olyan innovációkat eredményeztek, amelyek révén HPC ügyfeleink nagyobb teljesítményt és megbízhatóságot élvezhetnek.”

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119768/meleg-vizvel-huta-lenovo-szervere/>

(Válogatta: B. Bné)

Szomorú jövő várhat a Wikipédiára

Dél-koreai kutatók elemezték a népszerű online lexikon történetének 14 évét.

A Wikipédia rendszerében több mint 100 nyelven mintegy 70 000 szerző cikke olvashatók. A platform az internet egyik legnagyobb sikere, éppen ezért nehéz elképzelni, hogy mi lenne, ha egyszer megszűnne vagy összeomlana. Pedig *Jinhyuk Yun* dél-koreai fizikus szerint ez bekövetkezhet, ha az

emberek nem tesznek valamit a portált egyre inkább jellemző növekvő egyenlőtlenségek ellen. A *Korea Advanced Institute for Science and Technology* (KAIST) kutatócsoportja a 2001 és 2014 közötti anyagokat vizsgálta meg. Ez több mint 34 millió cikket, közel 590 millió módosítási bejegyzést jelent. *Jinhyuk Yun* elmondta, hogy ezen dokumentumok alapján arra voltak kíváncsiak, hogy milyen minták alapján alakul ki a kollektív tudás, vagyis miként működik a Wikipédia.

Az online lexikon elsősorban annak köszönheti népszerűségét, hogy bárki könnyen módosíthatja a bejegyzéseket, így azok folyamatosan pontosabbá és részletesebbé válhattak. Napjainkra a Wikipédia megbízhatóbb lett az olyan lexikonoknál, mint például az *Encyclopedia Britannica*. A platform a tudományos munkák fontos forrásává is vált, azonban egy idő után mégis csökkenni kezdett a szerzők száma. A hierarchikus beavatkozások nélkül egyre inkább központosítási tendenciák kezdtek mutatkozni és ezek az egyenlőtlenségek az elmúlt években erősebbek lettek.

A tudósok tanulmányozták mind a szerzők interakcióit, mind a cikkek struktúráit. Sikeresen felfedezniük egy visszatérő mintát: szinte minden bejegyzést négy kategória valamelyikébe lehetett besorolni. Az egyes kategóriák élesen elkülönültek egymástól, például a módosítások gyakorisága vagy a szerkesztések átlagos hossza alapján. Érdekes módon az anyagok növekedése nem függött össze azzal, hogy azokat gyakran vagy ritkán módosították.

A gyakran módosított cikkek általában olyan témákkal foglalkoznak, mint 2001. szeptember 11 vagy az iraki háború. Némelyik bejegyzést akár szinte másodpercenként változtatják meg és van, hogy egy év alatt több ezer módosításra kerül sor. Problémát jelent ugyanakkor, hogy a leggyakrabban tárgyalt anyagokat egy idő után csupán néhány személy igazgatja. Ezek a „szuperszerkesztők” a macacsságukkal elriasztják a leendő új szerzőket. *Yun* azt hangsúlyozta, hogy nem akarják a „szuperszerkesztők” szerepét degradálni és azzal sem gyanúsítják őket, hogy PR-cégek munkatársai lennének, habár az elmúlt években már több esetben bebizonyosodott, hogy cégek, politikai pártok és magánszemélyek is szisztematikusan manipulálják a témákat, mely folyamat nehezen kiküszöbölhető.

Az egyes Wikipédia-cikkek szerzőinek száma nem jelent semmit a minőséggel kapcsolatban, hosszú

távon viszont a dél-koreai kutatók hiszik, hogy a szerzők számának csökkenése a Wikipédia létezését fogja fenyegetni. „Miután a lexikon tartalmi értékesek az emberiség számára, optimista vagyok, hogy nem fognak gyorsan eltűnni. Ugyanakkor a Wikipédiával kapcsolatban már nem vagyok biztos ugyanabban” – emelte ki *Sang Hoon Lee*, a KAIST másik szakértője.

Januárban már írtunk arról, hogy az online lexikonnak komoly problémákkal kell megküzdenie. Hiába népszerű az oldal, de az üzemeltetők egyre kevesebb tartalom-hozzáfértést regisztrálnak és csökken az új szerzők száma is. A leglátványosabb visszaesés a látogatói számokban következett be, ez a jelenség minden nyelvi változatot érint.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119202/szomoru-jovovarhat-a-wikipediara/>

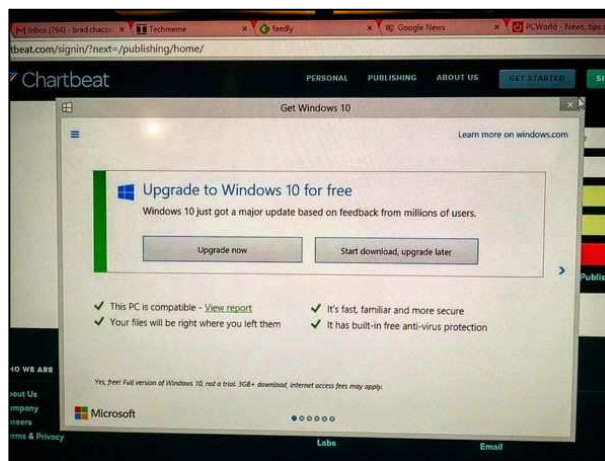
(Válogatta: B. Bné)

Trükközve erőlteti a Microsoft a Windows 10 frissítést

Új módon kerülhet fel a felhasználók számítógépére a Microsoft operációs rendszere.

A PC WORLD amerikai újság hívta fel arra a figyelmet, hogy az internetezőknél nem árt óvatosságnak lenniük és jól megfontolniuk, hogy mit is lépnek „A Windows 10 beszerzése” nevű alkalmazás felbukkanásakor. A Microsoft ugyanis az elmúlt héten ismét megváltoztatta a program viselkedését. Első pillantásra az új popup több információt kínál és egy az eddigieknél némileg átláthatóbb ablakban tájékoztatja a felhasználókat a frissítésről és arról, hogy arra konkrétan mikor kerül sor. Az időpont egy hivatkozáson keresztül befolyásolható.

Az ablak bezárása hajmeresztő módon beleegyezést jelent a telepítésbe

Az Ok gombra való kattintással megerősítést nyer a tervezett frissítés és az eljárás azonnal végig is vihető. De most jön a trükk: aki azt gondolja, hogy az ablak jobb felső sarkában lévő x-re való kattintással elutasítja a frissítést, az csalódnai fog. Az ablak bezárását az alkalmazás ugyanis ugyanúgy a frissítés elfogadásaként értelmezi. Az ugyan érthető, hogy a Microsoft minden erővel igyekszik az új operációs rendszert népszerűsíteni és terjeszteni, azonban ezekkel a módszerekkel a társaság aligha lesz szimpatikusabb a felhasználók körében és könnyen az ellenkező hatást érheti el, mint amire számítana.

Végső esetben egy a tálcán lévő ikonra kattintva még ilyenkor is el tudjuk utasítani a telepítést, illetve a kezdés előtt 15 perccel egy visszaszámláló óra is megjelenik. Legutóbb egyébként februárban változtatott a Microsoft, azóta „A Windows 10 beszerzése” alkalmazás ajánlott és nem választható frissítésként érhető el, ha a felhasználó az automatikus frissítések opciót állította be a Windows Update menüpontban. Ez a lehetőség csak azoknál jelenik meg, akik korábban regisztráltak a frissítésre, aki nem így tett, annál nem is jelenik meg ajánlottként.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119219/trukkozve-erolteti-a-microsoft-a-windows-10-frissitest/>

(Válogatta: B. Bné)

A Salesforce is meg akarta venni a LinkedIn-t

A Microsoft ajánlata lett a befutó, de nem csupán a redmondiak érdeklődtek a platform iránt.

A *Bloomberg* több forrásból is úgy értesült, hogy a Microsoft mellett a *Salesforce* is meg akarta vásárolni a *LinkedIn*-t. A redmondi konzern éveken át figyelte a vállalatot, de egészen addig nem lépett, amíg *Reid Hoffmann*, a *LinkedIn* elnöke és *Jeff Weiner* vezérigazgató arról tájékoztatták az óriáscéget, hogy egy másik társaság is ajánlatot tett a közösségi portálnak.

A Microsoft és a *LinkedIn* nem akarta kommentálni a *Bloomberg* értesüléseit, de *Marc Benioff*, a *Salesforce* első embere megerősítette azokat. Mint elmondta: pontosan megvizsgálták a *LinkedIn*-t, mindig kutatják, keresik ugyanis azokat a lehetőségeket, hogy miként segíthetnének más módon is az ügyfeleknek. Az üzlet kapcsán tanácsadóként a *Goldman Sachs* bankot kérték fel.

A *Salesforce* a magas ár és a tisztázatlan kérdések miatt nem licitálta túl a Microsoft ajánlatát. *Benioff* ettől függetlenül további felvásárlásokra és fúziókra számít az idén. Úgy vélte, hogy jónéhány olyan cég van a piacon, amelyek nehéz helyzetben vannak és amelyeknek ezért egy erős partnerre van szükségük. A Microsoft a múlt héten vásárolta meg 26 milliárd dollárért a *LinkedIn*-t. Ez volt a vállalat történetében az eddigi legnagyobb tranzakció és az első nagyobb bevásárlás azóta, hogy *Satya Nadella* két éve átvette a posztot *Steve Ballmertől*. Az üzlet fontos lépés a Microsoft számára a szoftvercégből felhőszolgáltatóvá való átalakulás területén.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119728/a-salesforce-is-meg-akarta-venni-a-linkedin-t/>

(Válogatta: B. Bné)

Júliustól az elektronikus aláírást is elfogadják Magyarországon

Az elektronikus aláírás is érvényes, bizonyító erejű, és az unió egész területén elfogadott lesz a július elsején hatályba lépő új szabályozás szerint, így várhatóan szélesedik mind az elektronikus aláírást létrehozó technikai megoldások, mind az

ezeket felhasználó szolgáltatók köre – hívta fel a figyelmet a *Deloitte Legal* jogi tanácsadó cég.

Emlékeztetnek arra, hogy az elektronikus aláírás szabályait júliustól egy uniós rendelet határozza meg Magyarországon, amely az egész EU területére kiterjedően szabályozza az elektronikus tranzakciókat. *Szarvas Júlia*, a *Deloitte Legal* szenior ügyvédje elmondta: a rendelet alapvető újdonsága az egyenértékűség elve, azaz az elektronikus aláírás joghatása és bizonyítékként való elfogadhatósága nem tagadható meg kizárólag amiatt, hogy az elektronikus formátumú. Másrészt valamennyi tagállam köteles elismerni a más tagállamokban kibocsátott minősített tanúsítványon alapuló minősített elektronikus aláírást – tette hozzá.

Az új rendelkezés megerősíti a biometrikus aláírás hitelességét is a magyar jogban, mivel a teljes bizonyító erejű magánokiratok körébe bekerül egy új elektronikus dokumentumfajta. A gyakorlatban az új rendelkezésnek megfelelő aláírás során az ügyfelek számára egy elektronikus eszközre („aláíró pad”) telepített szoftver jeleníti meg a szolgáltató rendszerében keletkezett dokumentumokat, amelyet ezen az eszközön az ügyfelek áttekinthetnek, majd ugyanezen az eszközön elektronikus rögzített aláírással szignálhatnak - áll a közleményben.

Az ilyen aláírás során az aláíró sajátkezü aláírásának biometrikai információival (sebesség, nyomóerő) együtt tárolják az elektronikus dokumentumot, így lehetőség nyílik arra, hogy egy adott személynek előzetesen kiadott tanúsítvány és kulcs („aláíró kártya”) nélkül is lehessen olyan elektronikus dokumentumot létrehozni, amelyet harmadik személyek, bíróságok és hatóságok bizonyító erejű okiratként elfogadni kötelesek – írják a szakértők. A gyakorlatban már számos esetben lehet találkozni az elektronikus aláírásnak ezzel a formájával, például csomagküldő szolgáltatók vagy telekommunikációs cégek esetében – jegyezte meg a *Deloitte Legal* szenior ügyvédje a közleményben.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/118851/juliuistol-az-elektronikus-alairast-is-elfogadjak-magyarorszagon/>

(Válogatta: B. Bné)

Hatékonyabb keresés a céges ügyfeleknek

A Google mesterséges intelligenciára épülő alkalmazása megkönnyíti a cégeken belüli tudásmegosztást.

A Google egy tokiói rendezvényen mutatta be a Springboard nevű programot, amely lehetővé teszi az üzleti felhasználók számára, hogy az eddiginél sokkal hatékonyabban keressen információk után. Emellett elérhetővé vált a Google Sites megújított változata, amellyel a vállalati ügyfelek az eddiginél egyszerűbb módon hozhatnak létre – elsősorban belső – honlapokat.

Prabhakar Raghavan, a Google alkalmazásokért felelős alelnöke blogbejegyzésében azt ecsetelte, hogy a gépi tanuláson és a mesterséges intelligencián alapuló Springboard átkutatja a Google alkalmazásait és szolgáltatásait (Gmail, Naptár, Dokumentumok, Drive stb.), továbbá elérhetővé teszi a szükséges információkat. A szoftver ezen kívül ajánlásokat fogalmaz meg a mindennapi munka megkönnyítésével kapcsolatban.

A Springboard hasonlóan működik, mint a Google Now, de kifejezetten a vállalati igényeket veszi figyelembe. A webes alkalmazás nem csupán keresőlistát kínál, hanem lehetővé teszi annak megtekintését is, hogy mely fájlokra dolgozott valaki legutóbb vagy mely feladatokhoz fűzött megjegyzéseket. A Springboard ebben a tekintetben hasonlít a Microsoft Delve megoldására. Mindkét fejlesztés mögött az az ötlet van, hogy a felhasználónak ne kelljen állandóan arra gondolnia, hogy hol van tárolva az adott információ vagy azokat ki osztotta meg vele. A fájlok és adatok ehelyett automatikusan megjelennek a kezelőfelületen, feltéve, ha az illető rendelkezik az ehhez szükséges jogosultságokkal.

A Google Sites megkönnyíti az információk elérhetővé tételét a céges belső hálózatokon. Az új verzió további témákat és elrendezési lehetőségeket kínál, amelyek a képernyő méretéhez igazodnak. Az intuitív fogd és vidd módszerrel könnyebbé válhat több munkatárs valós idejű együttműködése és egyúttal gyorsabban hozzáférhetnek a Google Naptár, a Dokumentumok, a Drive vagy a Térkép összes tartalmához.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/119656/hatekonyabb-kereses-a-ceges-ugyfeleknek/>

(Válogatta: B. Bné)

Muzeális értékű könyvek örökbefogadásával ünnepelte az Eötvös Loránd Tudományegyetem fennállásának 381. évfordulóját, a Pázmány-napot az ELTE Egyetemi Könyvtár

Utolsó módosítás: 2016-05-12 16:33

Egyetemi Könyvtár

Az *ELTE Egyetemi Könyvtár* és az *Egyetemi Könyvtárért Alapítvány* Pázmány-nap alkalmából 2016. május 6-án könyv-örökbefogadással egybekötött nagyszabású rendezvénnyel tisztelt meg az egyetemalapító előtt.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem alapításának 381. évfordulóján a könyvtár eklektikus épülete zsúfolásig telt érdeklődőkkel. Az örökbefogadás ünnepi programját *Kálóczi Katalin* főigazgató asszony és *Dr. Kiszl Péter*, az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitották meg.

Kálóczi Katalin köszöntőjében kiemelte, hogy bár az Egyetemi Könyvtár tevékenységének jelentős részét ma már a szolgáltatások és digitális tartalmak fejlesztése, információ- és adatkezelés, illetve menedzselés képezi, kötelességének tekinti a több mint 450 éves gyűjtemény legbecsesebb példányainak gondozását, az európai és a világ kutatói számára is kiemelt jelentőségű kulturális értékek védelmét. A könyv-örökbefogadás olyan jelzésértékű, szimbolikus esemény, mely azt az üzenetet hordozza magában, hogy fővárosunk és egyetemünk vezetői és polgárai számára a hazai kulturális örökség megőrzése kiemelt prioritással bír.

Kálóczi Katalin

Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke, Dr. Kiszl Péter ünnepi beszédében kitért az Egyetemi Könyvtár közel fél évezredes szisztematikus gyarapításának eredményeképp létrejött több mint másfél millió dokumentumot felölelő állomány rövid bemutatására. A nemzeti kulturális örökség részét képező muzeális állomány európai viszonylatban is jelentős. A 185 kódexet (köztük 14 korvinát), mintegy 1 200 ősnymtatványt, 11 000 könyvtári egység antikvát, 16 500 barokk és 75 000 18. századi kötetet őrző gyűjtemény valóban megkülönböztetett figyelmet, állandó állagmegóvást és restaurálást igényel, ezért az anyagi források biztosítása érdekében az alapítvány könyv-örökbefogadási programot indított el. Emellett hozzájárul a könyvtár ritkaságait reprezentatív módon ábrázoló falnaptár, az *Egyetemi Könyvtár Évkönyve* és a könyvtár kincseinek megismertetését szolgáló nyomtatványok megjelentetéséhez, valamint a szakmai munkát segítő technikai eszközök beszerzéséhez. Ezen túlmenően az alapítvány számos, az Egyetemi Könyvtár értékeit népszerűsítő és a könyvtárszakmai munkát prezentáló rendezvény szervezéséhez, a könyvtári dolgozók és önkéntesek továbbképzésének finanszírozásával pedig a humánerőforrás-fejlesztéshez is támogatást nyújt.

Az ünnepség keretében a *Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületének Önkormányzata* az Egyetemi Könyvtár Pázmány-relikviáinak hat kötetét fogadta örökbe. Az egykor Pázmány Péter pozsonyi magánkönyvtárának állományát alkotó 17. századi könyvek legfontosabb közös ismertetőjegye, hogy ex libris helyett a jezsuita kollégiumi tulajdonos bejegyzésével Pázmány Péter halálának dátumát rejtik magukban. Erre a könyv- és könyvtártörténeti szempontból egyedülálló jelenségre csak a 21. század második évtizedében

derült fény, *Dr. Knapp Éva* azonosította a bíboros pozsonyi magánkönyvtárának a budapesti Egyetemi Könyvtárban őrzött köteteit. A felajánlott támogatás által lehetővé vált restaurálást és digitalizálást követően a felbecsülhetetlen értékű dokumentumok mind a tudósok, mind az utókor számára megőrződnek.

Kiszl Péter

Az 1898-ban alapított *Budapesti Egyetemi Atlétikai Club* a Pázmány-nap és a *Magyar Sport Napja* alkalmából rendezett *BEAC – Az első*k című kiállítás megnyitó részeként az Egyetemi Könyvtár állományából a híres spanyol jezsuita, *Ludovicus Crucius* drámakötetének jelképes örökbefogadásával juttatta kifejezésre a kultúra és a könyvek megőrzése iránti elkötelezettségét. A pergamenkötésű könyv 1628-ban került a nagyszombati kollégium könyvtárába, mely az egyetem 1635. évi megalapítását követően az Egyetemi Könyvtár állományának részévé vált. A drámakötetet több mint kétszáz éven át a bölcsészettudományok oktatásában is felhasználták.

Dr. Knapp Éva tudományos referens a kötetekről szólva kiemelte továbbá, hogy az örökbe fogadott nyomtatványok kivétel nélkül Magyarország elidegeníthetetlen nemzeti kincsei, nemzetközi szinten pedig a könyv- és könyvtártörténet megbecsült, számon tartott gyűjteményei közé tartoznak. Örökbefogadásukkal sikerült újabb hét kiadványt megmenteni a károsodástól, melyek a restaurátorok keze nyomán újra eredeti szépségükben tündökölhetnek.

A könyv-örökbefogadás ünnepélyes szerződéskötésére az ELTE Egyetemi Könyvtár Dísztermében került sor. A restaurálási költségek támogatásáról szóló megállapodást az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány kuratóriumának elnöke, Dr. Kiszl Péter,

az örökbefogadók részéről pedig Wohlmuth István kulturális tanácsnok és Prof. Dr. Karácsony András, a BEAC elnöke hitelesítették aláírásukkal.

Wohlmuth István kulturális tanácsnok és
Prof. Dr. Karácsony András

Wohlmuth István beszédében hangsúlyozta, hogy bár jelképes a könyv-örökbefogadás, mégis kifejezi az elkötelezettséget a kultúra, a könyvek szeretete iránt. Szilárd meggyőződésének és hitének tartja, hogy „a múltunk nem az, ami a hátunk mögött van, hanem az a szilárd talaj, amin állunk”. Csak az tudja igazán, hogy hol van, hova tart, és milyen jövőképet szeretne látni maga előtt, aki az elődei elkötelezettségét, munkáit tiszteletben tartva, képes ezt az örökséget megőrizni és ápolni. A jelen korban élők feladata a könyv szeretetének magvait elhinteni, hogy közös értékeinket unokáink és dédunokáink is tovább tudják majd örökíteni a felnövő generációk számára.

/Forrás: <https://konyvtar.elte.hu/hu/node/4053/>

(F. Iné)

E számunk megjelenését önkéntes munkájával segítette:

*Berke Barnabásné
Burmeister Erzsébet
Császár János
Eszenyiné Borbély Mária
Fonyó Istvánné
Hegyközi Ilona
Jávorka Brigitta
Kiszl Péter
Palotai Mária
Prokné Palik Mária
Sirhán Bálint*

